

Innkalling av Fellesnemnda Alver partsamansett utval

Møtedato: 29.05.2019
Møtestad: Rådhuset, Knarvik
Møtetid: 09:00 - 11:00

Eventuelle forfall må meldast til Tove-Mette Arnø Fyllingen per tlf. 47464145, sms til eller per epost til ftm@lindas.kommune.no

Varamedlemmer møter berre etter nærare avtale.

Sakliste

Saknr	Tittel
019/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
020/19	Godkjenning av møteprotokoll
021/19	Budsjett for fellesnemnda, prosjektperioden 2017 -2020, oppdatering etter første tertial 2019.
022/19	Økonomisk politikk og handlingsregler
023/19	Samarbeid om felles landbruksavdeling i deler av Nordhordland
024/19	Melding/orientering til PSU 29.05.2019

27. mai 2019

Øyvind Oddekalv
møteleiar

Tove-Mette Arnø Fyllingen
møtesekretær

Arkiv:
JournalpostID: 19/108
Saksbehandlar: Tove Mette
Fyllingen
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
019/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019

Godkjenning av innkalling og saksliste

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak.

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Arkiv:
JournalpostID: 19/107
Saksbehandlar: Tove Mette
Fyllingen
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
020/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019

Godkjenning av møteprotokoll

Vedlegg i saken:

02.05.2019   Protokoll - PSU 02.05.2019

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Møteprotokollen vert godkjent.

Møteprotokoll for Fellesnemnda Alver partsamansett utval

Møtedato: 02.05.2019
Møtestad: Rådhuset, Knarvik
Møtetid: 08:30 - 10:00

Frammøtte medlemmer	Parti	Rolle
Øyvind Oddekalv	Meland	Utvalsleiar
Jon Askeland	Radøy	Medlem
Jarle Næss	HTV	Medlem
Liv Berit Haukås	HTV	Medlem
Anita Dale	HTV	Medlem
Ørjan Raknes Forthun	Programansvarleg	Medlem

Forfall meldt frå medlem:	Parti	Rolle
Astrid Aarhus Byrknes	Lindås	Medlem

Frammøtte varamedlemmer:	Parti	Erstatter medlem
Nina Bognøy	Lindås	Astrid Aarhus Byrknes

Følgjande frå administrasjonen møtte:
 Torill Helland-observatør, Tove Mette Fyllingen-sekretær

Sakliste

Saknr	Tittel
015/19	Godkjenning av innkalling og sakliste
016/19	Godkjenning av møteprotokoll
017/19	Økonomisk politikk og handlingsregler
018/19	Melding/orientering til PSU 02.05.2019

015/19: Godkjenning av innkalling og saksliste

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Innkalling og saksliste vert godkjent.

Fellesnemnda Alver partsamansett utval 02.05.2019:

Handsaming:

Ingen merknader, samrøystes.

FA PSU- 015/19 Vedtak:

Innkalling og saksliste er godkjent.

016/19: Godkjenning av møteprotokoll

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Møteprotokollen vert godkjent.

Fellesnemnda Alver partsamansett utval 02.05.2019:

Handsaming:

Ingen merknader, samrøystes.

FA PSU- 016/19 Vedtak:

Møteprotokollen er godkjent.

017/19: Økonomisk politikk og handlingsregler

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Fellesnemnda tar førebels framlegg til økonomireglement og reglement for finans og gjeldsforvaltning til orientering.

Fellesnemnda Alver partsamansett utval 02.05.2019:

Handsaming:

Meldinga vert teke til orientering, samrøystes.

FA PSU- 017/19 uttale:

Saka er teke til orientering.

018/19: Melding/orientering til PSU 02.05.2019

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Meldinga vert teke til orientering.

Fellesnemnda Alver partsamansett utval 02.05.2019:

Handsaming:

Meldingar/orienteringar ved programansvarleg Ørjan Raknes Forthun:

Saker til fellesnemnda (sjå vedlegg):

- VA-forskrift
- Revisjonsavtale
- Eigarskapsmelding

Andre meldingar/orienteringar:

- Status IKT-prosjekt
- Status organisasjonsprosjekt
- Innbyggjarrettleiing

Programansvarleg sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

FA PSU- 018/19 Vedtak:

Meldinga er teke til orientering.

Arkiv: FE-150
JournalpostID: 19/104
Saksbehandlar: Ørjan Raknes
Forthun
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
021/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019
	Fellesnemnda Alver	

Budsjett for fellesnemnda, prosjektperioden 2017 -2020, oppdatering etter første tertial 2019.

Vedlegg i saken:

27.05.2019 Vedlegg - Budsjett for fellesnemnda, 1. tertial 2019 1325514

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Fellesnemnda tek orienteringa til vitande, og godkjenn programansvarleg sitt framlegg til justert budsjett for programperioden.

Saksopplysningar:

Saka skal til uttale i PSU

Saka skal avgjerast i fellesnemnda

Fellesnemnda har i sak 064/18 vedteke årsbudsjett for 2019 - del av prosjektperioden 2017-2020. Det vises i denne samanheng også til sak 25/2017 (Budsjett for fellesnemnda, prosjektperioden 2017-2020). Prosjektleiars framlegg er i tråd med tidlegare vedtak.

Frå saka i 2017: «I samband med kommunereforma har staten etablert nokre økonomiske verkemidlar for kommunar som har gjort vedtak om å slå seg saman. For Lindås, Meland og Radøy kommunar utgjer dette til saman kr. 72,6 mill.

Summen inneheld midlar knytt til eingongsstønad, regionsentertilskot, reformstønad og infrastrukturmidlar. Infrastrukturmidlane, kr. 5 mill, er øyremerkte og må nyttast i tråd med søknaden».

Kommunen vil frå 2020 også mota inndelingstilskot, som skal kompensere kommunen for tap i rammetilskot som følgje av samanslåinga. Dette er ikkje del av denne saka.

Vurdering

Framlegg til budsjett for fellesnemnda er ikkje eit ordinert kommunebudsjett og det er framleis usikkerheit knytt til enkelte av postane.

I eit kommunebudsjett er det vanleg at rådmannen kan omdisponere innanfor hovudpostane, men det er ikkje aktuelt på denne typen budsjett. I 2017 vart det difor delegert til programansvarleg å omdisponere/ endre med inntil 25 % av kvart års samla budsjett.

Fellesnemnda disponerer infrastrukturmidlar (øyremerkt) og regionsentertilskot (ikkje øyremerkt). Dette er postar vi vil kome attende til i eiga sak til fellesnemnda. Frå 2018 er det utarbeida rapport kvart tertial. I rapporten vert det også vurdert om det er trong for budsjettjusteringar/løyvingar, utover det som delegerte fullmakt gjev rom for. Dette er første tertialrapport i 2019 og det er ikkje trong for endringar utover løyvd fullmakt.

Innanfor prosjektlears fullmakt er det i 2019 gjort følgjande endringar:

Programkontor/prosjektbemanning: Auka med kr 1.900.000,-

Arkivprosjekt: Auka med kr 186.000,-

IKT og digitalisering: Redusert med kr 1.000.000,-

Politisk styring: Redusert med kr 200.000,-

Informasjon, tilsette: Redusert med kr 200.000,-

Informasjon, innbyggjarar: Redusert med kr 400.000,-

Eksterne konsulentar: Redusert med kr 1.000.000,-

Kyrkjeleg fellesråd: Auka med kr 500.000,- (løn til prosjektleiar mm)

Revidert budsjett per 15.05.19							
Inntekter	R - 2017	R - 2018	R - 2019	B - 2019	JB - 2019	B - 2020	Sum
Eingongsstønad	35 000						35 000
Reformstønad						20 000	20 000
Infrastrukturiltak	5 000						5 000
Sum	35 000	-				-	60 000
Utgifter	R - 2017	R - 2018	R - 2019	B - 2019	Justert B - 2019	Justert B - 2020	Sum
Frikjøp tillitsvalde		-		800	800	200	1 000
Tillegg for arbeid i programorganisasjonen		289		2 100	2 100		2 389
Programkontor/prosjektbemanning		1 338	864	7 100	9 000	1 000	11 338
Arkivprosjekt		-		814	1 000	5 000	6 000
IKT og digitalisering		676	40	14 800	13 800	5 050	19 526
Ny heimeside - grafisk profil		-		500	500		500
Politisk styring og	210	410	58	1 200	1 000		1 620
Informasjon, involvering og kulturbygging		119	10	700	500	200	819
Informasjon, identitet og kulturbygging		8	82	900	500	200	708
Møter og konferanser	80	70	22	400	400		550
Opplæring og kurs	200	701	107	200	200		1 101
Eksterne konsulentar (utanom	1 690	2 151	1 096	3 500	2 500	1 000	7 341
Kyrkjeleg fellesråd		800		800	1 300		2 100
Til uføresett		2	5			6	8
Infrastrukturiltak		-		3 000	3 000	2 000	5 000
Sum	2 180	6 564	2 284	36 814	35 700	15 556	60 000

Revidert budsjett per 15.05.19

Inntekter	R - 2017	R - 2018	R - 2019	B - 2019	JB - 2019	B - 2020	Sum
Eingongsstønad	35 000						35 000
Reformstønad						20 000	20 000
Infrastrukturtiltak	5 000						5 000
Sum	35 000	-			-	20 000	60 000
Utgifter	R - 2017	R - 2018	R - 2019	B - 2019	Justert B - 2019	Justert B - 2020	Sum
Frikjøp tillitsvalde		-		800	800	200	1 000
Tillegg for arbeid i programorganisasjonen		289		2 100	2 100		2 389
Programkontor/prosjektbemanning		1 338	864	7 100	9 000	1 000	11 338
Arkivprosjekt		-		814	1 000	5 000	6 000
IKT og digitalisering		676	40	14 800	13 800	5 050	19 526
Ny heimeside - grafisk profil		-		500	500		500
Politisk styring og involvering/møtegodtgjersle	210	410	58	1 200	1 000		1 620
Informasjon, involvering og kulturbygging		119	10	700	500	200	819
Informasjon, identitet og kulturbygging		8	82	900	500	200	708
Møter og konferanser	80	70	22	400	400		550
Opplæring og kurs	200	701	107	200	200		1 101
Eksterne konsulenter (utanom programkontor)	1 690	2 151	1 096	3 500	2 500	1 000	7 341
Kyrkjeleg fellesråd		800		800	1 300		2 100
Til uføresett		2	5			6	8
Infrastrukturtiltak		-		3 000	3 000	2 000	5 000
Sum	2 180	6 564	2 284	36 814	35 700	15 556	60 000

Arkiv: FE-00
JournalpostID: 19/98
Saksbehandlar: Ørjan Raknes
Forthun
Dato: 24.05.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Fellesnemnda Alver	
022/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019

Økonomisk politikk og handlingsregler

Vedlegg i saken:

24.05.2019	Økonomireglement Alver	21.05.2019	1325512
24.05.2019	Vedlegg Finansreglement		1325511

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Fellesnemnda oversender vedlagte økonomireglement og reglement for finans – og gjeldsforvaltning til kommunestyret i Alver for endelig handsaming.

Saksutgreiing:

Fellesnemnda er politisk styringsgruppe for prosjektet som arbeider fram økonomireglement og reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

Tidsplan for arbeidet:

6. mai: Utkast til reglement vart lagt fram for fellesnemnda.
Prosjektgruppa bearbeider innspel og ferdigstiller reglementa.
3. juni: Fellesnemnda innstiller til økonomireglement og reglement for finans og gjeldsforvaltning.
November: Kommunestyret i Alver vedtar økonomireglement og reglement for finans og gjeldsforvaltning.

ØKONOMIREGLEMENT FOR ALVER KOMMUNE

FØREBELS UTKAST AV 21.5.2019

1. GENERELT OM ØKONOMIREGLEMENTET	3
Bakgrunn.....	3
Formål.....	3
Ajourhald.....	3
2. PLAN- OG ØKONOMISYSTEM.....	4
3. ØKONOMIPLAN OG ÅRSBUDSJETT	5
Formål	5
Utarbeiding	5
Driftsbudsjettet	5
Investeringsbudsjettet.....	7
Gebyr og betalingsattsar	7
4. DISPOSISJONSFULLMAKTER I BUDSJETTSAKER	8
5. RAPPORTERING.....	8
Årsrekneskap.....	8
Årsmelding	8

1. Generelt om økonomireglementet

Bakgrunn

Kommunelova med tilhørende forskrifter av desember 2000 ber preg av at staten legg til rette for at kommunane kan driva mål- og rammestyring. Stortinget vedtok endringar i kommunelova i juni 2000 og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har med bakgrunn i lovendingane fastsett nye forskrifter på økonomiområdet:

- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale årsbudsjett, sjå kommunelova § 46 nr 8
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale årsregnskap og årsberetning, sjå kommunelova § 48 nr 6
- Forskrift om rapportering fra kommuner og fylkeskommuner, sjå kommunelova § 49 nr 2
- Forskrift om kommunale og fylkeskommunale garantier, sjå kommunelova § 51 nr 3
- Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning, sjå kommunelova § 52 nr 2

Dei nye reglane er meir rammeprega enn dei tidlegare, og det er difor naudsynt for kommunane å fastsetja nærare regler på økonomiområdet i eit eige økonomireglement.

Formål

Formålet med økonomireglementet er å:

- sikra ei effektiv og forsvarleg økonomiforvaltning i kommunen
- sikra god økonomistyring
- gjø dei folkevalde eit tilstrekkeleg underlag for vedtak
- fastsetje rutinar for rapportering på økonomiområdet

Ajourhald

Økonomireglementet skal vurderast årleg, og eventuelle endringar skal gjerast i forkant av det årlege budsjettvedtaket. Økonomireglementet skal minst vedtakast ein gong i løpet av ein kommunestyreperiode.

Andre vedtekne dokumenter:

- Delegasjonsreglement for Alver kommune
- Reglement for finans- og gjeldsforvaltning for Alver kommune
- Innkjøpsreglement for Alver kommune

2. Plan- og økonomisystem

Det kommunale økonomisystemet inneheld 5 viktige element:

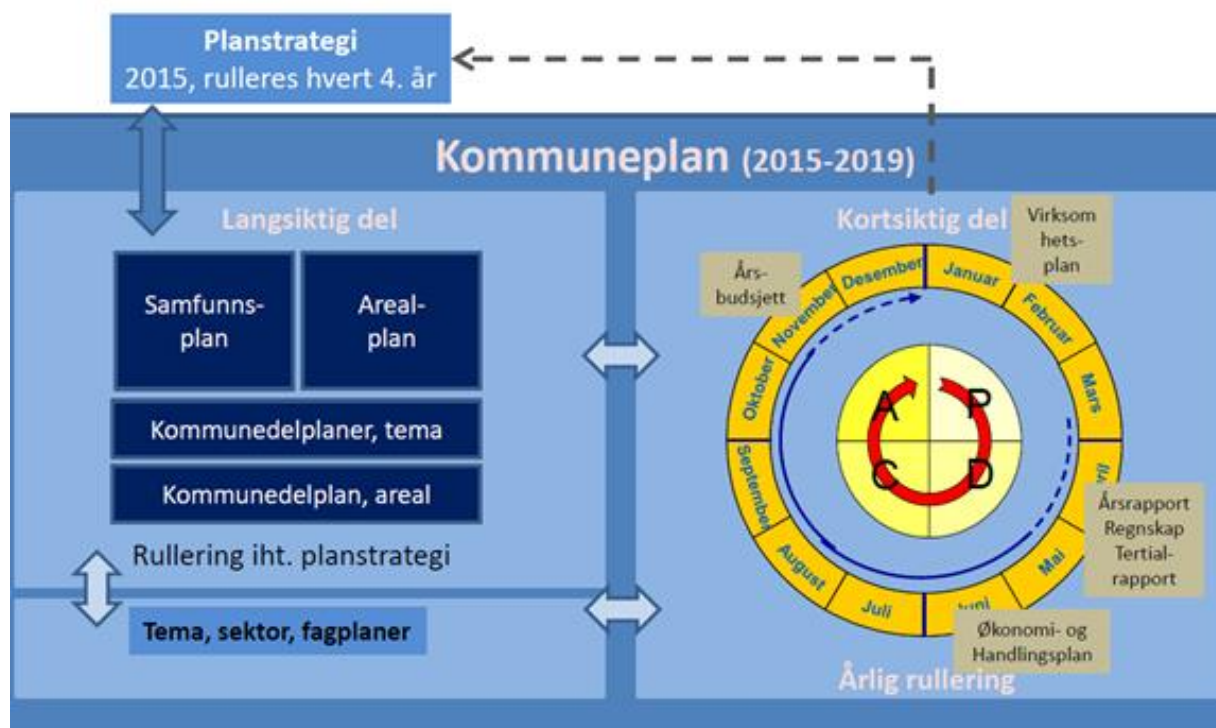
- Kommuneplanen - langsiktig del
- Økonomi – og handlingsplan for dei neste 4 åra
- Årsbudsjettet
- Økonomirapport per 30.4 og 31.8
- Årsrekneskap og årsmelding

Kommuneplanen -langsiktige del trekkjer opp mål og hovudprioriteringar for kommunen. Kommuneplanen har eit 12 års perspektiv og skal rullerast kvart fjerde år, det vil seia ein gong i kvar kommunestyreperiode.

Økonomiplanen har eit 4-årig perspektiv og vert rullert kvart år. Handlingsdelen i kommuneplanen vert konkretisert i økonomiplanen. Økonomiplanen og rammene for årsbudsjett vert vedtekne i kommunestyret i juni. Årsbudsjett med korrigeringar og evt endringar i økonomiplanperioden, vert vedtatt i kommunestyret i desember.

Kommunestyret skal handsama rekneskapen innan seks månader etter regnskapsåret er slutt. I tillegg til lovpålagt rapportering, utarbeider rådmannen ein årsrapport. Denne beskriv kva organisasjonen omfattar, ein gjennomgang av sektorane iht utvikling, mål, tiltak og måloppnåing. I tillegg går årsrapporten djupare inn i organisasjonen med omsyn til tilsette, sjukefråver, HMT, gjennomgang av Kostratal mm. Denne rapporten skal vedtakast før økonomiplan for neste periode vert vedteken.

Det kommunale styringssystemet kan skisserast som følgjer:

3. Økonomiplan og årsbudsjett

Formål

Formålet med utarbeiding av økonomiplan og årsbudsjett er å realisere mål sett i kommuneplanen - langsiktige del, planleggja nye tiltak og føre kontroll med kommunen sin tilgang og bruk av ressursar.

Utarbeiding

Kommuneplanen sin langsiktige del vert nytta som grunnlag for arbeidet med økonomiplan og årsbudsjett. I tillegg vert følgjande nytta:

- sektorplanar
- justert budsjett
- årsrekneskap
- årsmelding
- evaluering av drift og vedtekne mål
- analyse av kostratal

Økonomi- og handlingsplan skal rullere tiltaksdelen i gjeldande kommunedelplaner og syna kva tiltak i handlingsplanen som er finansiert.

Årsbudsjettet skal:

- Utgjere første år i økonomiplanen
- byggja på prioriteringar i økonomiplanen
- være eit løyvingdokument, det vil seia at vedteke budsjett fortel kva nettoramme kommunestyret har gjeve til kvar sektor neste år. Rammene er bindande på nivået sektor.

Det skal kvart år utarbeidast ein tidsplan for økonomiplan og budsjettprosessen. Formannskapet, HTV og sektorane vert orientert om tidsplanen.

Rådmannens sitt framlegg til økonomiplan vert lagt fram i formannskapet og kommunestyret i siste møte før sommaren kvart år.

Økonomiplanen legg grunnlaget for utarbeiding av budsjett for neste år. Neste års detaljbudsjett vert utarbeidd på hausten, etter at nasjonalbudsjettet er lagt fram. I tillegg til å utarbeide årsbudsjett, vert den vedtekne økonomiplanen med handlingsdel oppdatert med føringane i nasjonalbudsjettet og eventuelle endringar i prioriteringar i økonomiplanperioden. Neste års budsjett og oppdatert økonomiplan vert lagt fram i formannskap og kommunestyret i det siste møtet før nyttår.

Driftsbudsjettet

Kommunestyret vedtek driftsbudsjettet som ei nettoramme til dei ulike sektorane med spesifisering og obligatorisk oppstilling i samsvar med budsjettforskrifta. Økonomiplanen vert vedteke med ei nettoramme til dei ulike sektorane.

Sektorar

Dei ulike sektorane er bygd opp i samsvar med organisasjonsstrukturen i Alver kommune. Sektorane som vert nytta er:

Budsjettet blir vedtatt på følgjande nettorammer:	
1.	Politisk styring
2.	Administrativ styring, økonomi og HR
3.	Prosjekt
4.	Samfunnsutvikling
5.	Helse og omsorg
6.	Oppvekst
7.	Teknisk drift og forvaltning

Pr 01.01.2020 inngår følgjande tenester og avdelingar i dei ulike sektorane:

Sektor	Tenestemråde/ avdeling
Politisk styring	
Administrativ styring, økonomi og HR	
	A Rådmann, juridisk og eigedomsskattekontor
	A Økonomi, controlling
	A Lønn og rekneskap
	A Nordhordland Kemnerkontor
	A HR og utvikling
	A Dokument og kundesenter
Prosjekt	
	A <i>Prosjektleiing og innkjøp</i>
Samfunnsutvikling	
	A Samfunnsstryggleik og beredskap
	A Politisk sekretariat
	T Plan og analyse
	T Kultur
	T Næring og utvikling
	T Brann og redning
Helse og omsorg	
	A Forvaltningskontor
	A Stab og utvikling
	T Sjukeheimar
	T Heimetenester
	T Tenester til utviklingshemma
	T Psykisk helse og rus
	T Helse
	T NAV
Oppvekst	
	A Stab og utvikling
	T PPT
	T Skule
	T Barnehage
	T Barnevern
	T Helsetasjon og jordmortenesta
Teknisk drift og forvaltning	
	A Stab og utvikling
	T Arelaforvaltning
	T Drift og vedlikehold
	T Eigedomsförvaltning

Investeringsbudsjettet

Som hovedregel skal alle område spesifiserast på enkeltprosjekt. På kvart område kan det også setjast av ei uspesifisert ramme på inntil kr 5 mill. Investeringsbudsjettet skal ha delsummer som minimum syner samla prioritering fordelt på følgjande område:

- Administrasjonsbygg
- Skule
- Kultur og idrett
- Barnehage
- Bustader
- Institusjon og omsorgsbustader
- Brann
- Vatn
- Avløp
- Veg

Der det er hensiktsmessig, kan rådmannen kan dele opp i fleire område. Budsjettet skal visa delsummer for kvart område.

Ved utarbeiding av ny 4- årig økonomiplan skal alle prosjekt oppdaterast og kvalitetssikrast, både når det gjeld samla prosjektkostnad og framdrift.

Investeringsbudsjettet for åra etter budsjettåret (økonomiplanperioden) er retningsgjevande for kommunen sine investeringar i planperioden.

Gebyr og betalingsattsar

Det skal utarbeidast eit eige dokument over gebyr og betalingsattsar.

4. Disposisjonsfullmakter i budsjettsaker

Det vert skilt mellom tre typar av budsjettreguleringar:

1. Budsjettregulering mellom avdelingar innan eit tenesteområde
2. Budsjettreguleringar mellom tenesteområde innanfor same sektor
3. Budsjettregulering mellom sektorane

Budsjettreguleringar som følgje av punkt 1 kan gjerast av tenesteleiar. Budsjettjusteringar som følgje av punkt 2 kan gjerast av kommunalsjef/ rådmann. Budsjettjusteringa som følgje av punkt 3 krev vedtak i kommunestyret.

Rådmannen legg fram for formannskapet og kommunestyret saker som gjeld budsjettendringar mellom tenesteområda og sentrale postar. Dette skjer som hovudregel når økonomisk statusrapport 1 (per 30. april) og økonomisk statusrapport 2 (per 31. august) vert lagd fram til politisk handsaming.

Rådmannen vert gjeven fullmakt til å fordela vedtekne netto rammer for sektorane på tenesteområda under. Rådmannen vert gjeven fullmakt til å fordela fellesposter på sektorane. Dette gjeld felles avsetjing til regulering av løn og sosiale utgifter, samt andre fellesposter som kjem fram av budsjettvedtaket.

5. Rapportering

Det skal gjennomførast månadleg administrativ rapportering på økonomiområdet, jamfør egne rapporteringsrutinar.

Rapportering til kommunestyret og formannskapet

I løpet av året skal kommunestyret handsama følgjande økonomiske statusrapportar:

- Økonomisk statusrapport I per 30. april
- Økonomisk statusrapport II per 31. august
- Årsrekneskapen og årsmeldinga vert handsama innan seks månader etter at rekneskapsåret er avslutta.

Økonomirapportane skal innehalda skjema 1A og 1B og skjema for økonomisk oversikt over drift, alle med samanlikning med førre år og budsjett. I tillegg skal rapportane syna skjema 2B med kommentarar til framdrift og status på investeringsprosjekta.

Det skal rapporterast om status økonomi for drift og investering i kvart formannskapsmøte, under orienteringssaka.

Årsrekneskap

Ved eit eventuelt underskot (meirforbruk) i rekneskapen før årsslutt, skal strykingar (jfr. Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 9) bli gjennomført i slik prioritert rekkefølge:

1. Stryka eventuelle budsjetterte overføringar frå driftsrekneskap til finansiering av utgifter i investeringsrekneskapen vedteke av kommunestyret sjølv.
2. Stryka eventuelle avsetningar til fond når desse har vore føresett finansiert av løpande inntekter eller innbetalingar i året eller tidlegare år.
3. Stryka budsjettert inndekning av rekneskapsmessig meirforbruk frå tidlegare år, når dette har vore føresett finansiert av løpande inntekter eller innbetalingar i året eller tidlegare år.

Årsmelding

Årsmeldinga skal ta utgangspunkt i kommunelova § 48 nr. 5 med følgjande innhald:

- Opplysingar om tilhøve som ikkje går fram av rekneskapen
- Tilhøve som er viktige for å vurdera kommunen si stilling og resultatet av verksemda

Informasjon om kommunen si tenesteyting, mål og resultat vert gitt i årsrapporten.

Rådmannen utarbeider årsmeldinga innan 31. mars. Årsmeldinga skal liggja til handsaming i kommunestyret samtidig med at årsrekneskapen vert handsama.

ALVER KOMMUNE

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

Framlegg datert 21. mai 2019

Innhald

1	Reglementet sitt virkeområde og formål	2
2	Heimel og tidsrom	2
3	Forvaltning og forvaltningstypar	2
4	Formålet med kommunen sin finans- og gjeldsforvaltning	2
5	Generelle rammer og avgrensingar	3
6	Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsformål	4
6.1	Innskot i bank	4
6.2	Andelar i pengemarknadsfond	4
6.3	Direkte eige av verdipapir	5
6.4	Felles plasseringsavgrensingar	5
7	Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva	6
7.1	Definisjon og formål	6
7.2	Ansvarsforhold	6
7.3	Overordna investeringsrammer	6
7.4	Plasseringsinstrument og grenser	7
7.5	Avkastningsrisiko og benchmarks	9
7.6	Etiske retningslinjer	10
7.7	Gjennomføring	11
8	Forvaltning av kommunens gjeldsportefølgje og øvrige finansieringsavtalar	11
8.1	Vedtak om opptak av lån	11
8.2	Val av låneinstrument	11
8.3	Tidspunkt for låneopptak	12
8.4	Konkurrerende tilbud	12
8.5	Val av forfalls- og rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrument	12
8.6	Storleik på enkeltlån – spreing av låneopptak	12
9	Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko	13
9.1	Rapportering	13
9.2	Risikovurderingar	14
9.3	Ekstraordinære forhold	15
9.4	Kvalitetssikring	15
10	Handsaming av avvik	15
11	Vedlegg 1: Kriterier for Klassifisering av rentefond	16

1 Reglementet sitt virkeområde og formål

Formålet med reglementet er å gje rammer og retningslinjer for korleis forvaltninga av kommunen sin finans- og gjeldsportefølje skal skje. Reglementet utgjer eit samla oversyn over dei rammer og avgrensingar som gjeld, og underliggande fullmakter/instruksar/rutinar skal heimlast i reglementet. Reglementet definerer dei avkastnings- og risikonivå som er akseptable for plassering og forvaltning av likvide midlar og midlar berekna for driftsformål, opptak av lån/gjeldsforvaltning, og plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva. Reglementet omhandlar og vilkår for kommunen sin refinansieringsrisiko i gjeldsporteføljen.

Aksjar eller andelar i selskap der kommunen sitt eigarskap har ein strategisk karakter og motivert ut frå næringspolitiske eller samfunnsmessige omsyn er ikkje omfatta av dette reglementet.

2 Heimel og tidsrom

Dette reglementet er utarbeidd på bakgrunn av:

- Lov om kommunar og fylkeskommunar av 22. juni 2018 § 14-13 (gjeldande frå 01.01.2020)
- Forskrift om kommunars og fylkeskommunars finansforvaltning oppdatert etter ny kommunelov av 2018.
- Dette utkastet er basert på gjeldande forskrift om finans- og gjeldsforvaltning sist oppdatert 1. nov. 2016 med verknad frå 1. januar 2017.

Reglementet gjeld frå det er vedteke av kommunestyret. Finans- og gjeldsforvaltnings reglementet skal vedtakast minst ein gong i kvar kommunestyreperiode.

3 Forvaltning og forvaltningstypar

I samsvar med vilkår i forskrifta om finans- og gjeldsforvaltninga skal reglementet omfatte forvaltninga av alle kommunen sine finansielle aktiva (plasseringar) og passiva (renteberande gjeld). Gjennom dette reglementet er det vedteke målsettingar, strategiar og rammer for:

- Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsformål.
- Plassering og forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva.
- Forvaltning av kommunens gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtalar.

Forvaltning av eitt eller fleire av desse områda kan setjast bort til ekstern forvaltar med konsesjon frå Finanstilsynet eller tilsvarende myndigheit i EØS – området. Forvaltninga skal skje i tråd med finansreglementet.

4 Formålet med kommunen sin finans- og gjeldsforvaltning

Finans- og gjeldsforvaltninga har som overordna formål å sikre ei rimeleg avkastning og stabile og låge netto finansieringskostnader for kommunen sine aktivitetar innanfor definerte risikorammer. Dette blir søkt oppnådd gjennom følgjande delmål:

- Kommunen skal til ei kvar tid ha likviditet (inkludert trekkrettar) til å dekke løpande forpliktingar.

- Plassert overskotslikviditet skal over tid gi ei god og konkurransedyktig avkastning innanfor definerte krav til likviditet og risiko, i forhold til tidsperspektivet på plasseringane.
- Lånte midlar skal over tid gi lågast mulig total kostnad innanfor definerte krav til refinansieringsrisiko og renterisiko. Det må takast omsyn til eventuelt behov for forutsigbarheit i lånekostnader.
- Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva skal gje ei god langsiktig avkastning til akseptabel risiko som over tid skal bidra til å gje kommunen sine innbyggjarar eit best mogeleg tenestetilbod.

5 Generelle rammer og avgrensingar

- Kommunestyret skal sjølv gjennom fastsetting av dette reglementet, ta stilling til kva som er tilfredsstillande avkastning og vesentlege finansielle risiko, jfr. kommunelova §14-13.
- Reglementet skal baserast på kommunen sin eigen kunnskap om finansielle marknader og instrument.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finansforvaltninga, mellom anna kva som blir rekna som langsiktige finansielle aktiva. Det pålegg rådmannen ei sjølvstendig plikt til å utgreie og legge fram saker for kommunestyret som blir sett på som prinsipielle.
- Rådmannen skal fortløpande vurdere reglementet sine forskjellige rammer og avgrensingar, og om desse på ein klar og tydeleg måte sikrar at kapitalforvaltninga utøvast forsvarlig i forhold til den risiko som kommunen er eksponert for.
- Det er delegert til rådmannen å inngå avtalar i samsvar med dette reglementet.
- Det er delegert til rådmannen med heimel i dette finans- og gjeldsforvaltningsreglement å utarbeide nødvendige fullmakter/instruksar/rutinar for dei enkelte forvaltningsformer som er i samsvar med kommunen sitt overordna økonomireglement.
- Finansielle instrument og/eller produkt som ikkje er eksplisitt tillate brukt gjennom dette reglementet, kan ikkje brukast i kommunen si finans- og gjeldsforvaltning.
- Det er delegert til rådmannen å inngå kontrakt med ekstern forvaltar/ rådgjevar for forvaltning i samsvar med dette reglementet.

Kommunen kan i si finansforvaltning bruke andre finansielle instrumenter, såkalla avleia instrument/derivat. Slike instrument skal vere konkret angitt under dei enkelte forvaltningsformene og må brukast innanfor risikorammene for underliggende aktiva eller gjeld og skal inngå ved berekning av finansiell risiko.

Plassering av Alver kommunes midlar i verdipapir, skal skje etter etiske kriterium. Kriteria er omtala under plassering av langsiktige finansielle aktiva, pkt. 7. Så langt det er praktisk mulig skal desse etiske kriteria også gjelde for plasseringar i verdipapirfond, og ved plassering i framveksande marknader ("emerging markets").

Rammer for forvaltning av kommunen sine midlar til driftsformål (inkl. ledig likviditet), gjeldsportefølja og langsiktige aktiva, blir omtala seinare i reglementet.

6 Forvaltning av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsformål

Forvaltning av likviditet til driftsformål skal sikre at kommunen kan betale sine utgifter ved forfall og samtidig får tilfredstillande avkastning. Kommunen skal til ei kvar tid ha ein tilgjengelig driftslikviditet som minst er like stor som forventa likviditetsbehov i dei neste 30 dagar.

Dette vert berekna slik:

Kommunens årlege budsjetterte driftsutgifter inkl. løn og sosiale utgifter dividert med 12
+ Kommunens årlege budsjetterte investeringsutgifter dividert med 12
+/- Likviditetseffekt frå momskompensasjon og mva-oppgjøret
+/- Særskilt periodisert likviditetsbehov i store investeringsprosjekt eller knytt til store driftsutbetalingar

Kommunens driftslikviditet skal vere tilgjengelig med maksimalt to bankdagars varsel. Driftslikviditet kan ikkje plasserast med kredittrating lågare enn BBB-. Dette medfører plassering med minimal risiko og kort disponeringstid.

Kommunen skal inngå hovudbankavtale for å ivareta behovet for bankteneste. Det kan gjerast avtale om trekkrettighet avgrensa til kr 50 mill. Kommunen sine midlar til driftsformål kan plasserast innafør følgjande avgrensingar:

6.1 Innskott i bank

For bankinnskott gjeld følgjande avgrensingar:

- a) Tidsbinding kan ikkje avtalast for ein periode på meir enn 12 månader
- b) Eit enkelt innskott med tidsbinding kan ikkje utgjere meir enn 50 mill. kr.
- c) Innskott i norske finansinstitusjonar og utanlandske finansinstitusjonar etablert i Noreg.

Finansinstitusjonen skal ha ein forvaltningskapital på minimum kr 1 mrd., rating på minimum BBB-, og kommunen sitt samla innskott i finansinstitusjonen skal ikkje overstige 2 % av institusjonen sin forvaltningskapital. Avgrensingane gjelder ikkje for flytande innskott hos kommunen sin hovudbankforbindelse.

6.2 Andelar i pengemarknadsfond

For plassering i pengemarknadsfond gjeld følgjande:

- a. Midlar kan berre plasserast i fond forvalta av selskap med brei verdipapirforvaltning og som inngår som ein del av anerkjent institusjon/finanskonsern.
- b. Det skal berre plasserast i fond med rentefølsemd kortare enn 12 månader.
- c. Ingen enkeltpapir skal ha lågare kredittrating enn BBB-, eller vurdert av forvaltar til å ha minimum tilsvarande kredittkvalitet.

- d. Porteføljen i aktuelle pengemarknadsfond kan bestå av papir med inntil 20% BISvekt, dvs.:
- Renteberande papir utstedt eller garantert av den norske stat.
  - Renteberande NOK denominerte papir utstedt eller garantert av OECD/EØS sone A statar.
  - Obligasjonar med fortrinnsrett
  - Renteberande papir utstedt eller garantert av norske statsføretak.
  - Renteberande papir utstedt eller garantert av norske kommunar eller fylkeskommunar.
  - Renteberande papir, i form av "senior" sertifikat – og obligasjonslån, utstedt eller garantert av norske banker eller kredittinstitusjonar.
- e. Det skal ikkje vere avgrensingar på uttaksretten i fonda som blir brukt, og midlane skal alltid være tilgjengelige på få dagar.
- f. Det kan ikkje plasserast meir enn 100 mill. kr i eit enkelt pengemarknadsfond
- g. Samla gjennomsnittlig løpetid for kreditten i eit enkelt pengemarknadsfond skal ikkje overstige 18 mnd.

6.3 Direkte eige av verdipapir

For direkte plassering i renteberande papir gjelder følgjande:

- a) Det kan berre plasserast i renteberande papir med kortare løpetid enn 12 månader til endelig forfall.
- b) Ingen enkeltpapir skal ha lågare kredittrating enn BBB-, eller vurdert av forvaltar til å ha minimum tilsvarende kredittkvalitet.
- c) Papira kan ha inntil 20% BIS-vekt, og kan bestå av:
- Renteberande papir utstedt eller garantert av den norske stat.
  - Renteberande papir utstedt eller garantert av norske statsføretak.
  - Renteberande papir utstedt eller garantert av norske kommunar eller fylkeskommunar.
  - Renteberande papir, i form av "senior" sertifikat – og obligasjonslån, utstedt eller garantert av norske banker eller kredittinstitusjonar.
- d) Det kan ikkje plasserast midlar direkte i industriobligasjonar, ansvarleg lånekapital, fondsobligasjonar, grunnfondsbevis eller aksjar.
- e) Ingen enkeltplassering i renteberande papir kan utgjere meir enn 50 mill. kr. Unnateke frå denne avgrensinga er plasseringar i statspapir.

6.4 Felles plasseringsavgrensingar

- Kommunens samla innskot i bank/kredittinstitusjon (inkl. direkte eige av verdipapir utstedt eller garantert av institusjonen) skal ikkje overstige 2% av institusjonen sin forvaltningskapital.
- Kommunens eigardel i et pengemarknadsfond skal ikkje overstige 5% av fondet sin forvaltningskapital.

7 Forvaltning av kommunens langsiktige finansielle aktiva

7.1 Definisjon og formål

Alle finansielle aktiva ut over det som er berekna for driftsformål dei neste 30 dagar (ref. definisjon i kap. 6) vert å rekne som langsiktige finansielle aktiva. Forvaltning av kommunen sine langsiktige finansielle aktiva har som formål å sikre ein langsiktig avkastning som kan bidra til å gje innbyggerane i Alver kommune eit godt tenestetilbod. Det skal leggjast til grunn ein rullerande investeringshorisont på meir enn fem år, samtidig som ein søker ei rimeleg årleg avkastning.

7.2 Ansvarsforhold

Rådmannen får fullmakt til å plassere kommunen sine langsiktige aktiva etter dette reglementet.

7.3 Overordna investeringsrammer

Kommunen skal i si forvaltning av langsiktige finansielle aktiva ha ein låg til moderat risikoprofil. Midlar skal forvaltast etter kriteria:

- tryggleik
- risikospreiing
- likviditet
- avkastning

Rapportering med omsyn til risikovurderingar skal gjerast som omtalt i pkt. 9.1.

Risikospreiing reduserer den finansielle risikoen. Risikospreiing får ein ved å fordele midlane på ulike produkt og verdipapir innafor fleire aktivaklassar og risikoklassar. Den langsiktige kapitalen til kommunen skal plasseras i ulike plasseringsinstrument etter følgjande fordeling:

Aktiva	Minimum	Normal	Maksimum
Eigenkapitalbevis i norske sparebankar og aksjar	0%	25 %	35%
Obligasjonar	0%	0%	50%
Sertifikat	0%	0%	70%
Rentefond	0%	75 %	100%
Bankinnskot	0%	0 %	100%

Kommunen kan ikkje plassere midlar direkte i ansvarleg lånekapital eller industriobligasjonar. Kommunestyret kan i eige vedtak gje ansvarleg lån.

7.4 Plasseringsinstrument og grenser

Følgjande instrument er tilgjengelige for inkludering i Alver kommune sin forvaltningsportefølje innanfor følgjande grenser;

Bankinnskot:

- a) Innskot på inntil 50 millionar kan plasserast i bank med minimum kredittrating BBB-, men berre dersom banken har forvaltningskapital på minimum 5 milliardar.
- b) Innskot på inntil 100 millionar kan plasserast i bank med minimum kredittrating A
- c) Innskot på over 100 millionar skal anten plasserast i kommunen sin hovudbank, eller i annan bank med minimum kredittrating AA.
- d) Bankinnskot skal ha maksimalt 24 månaders tidsbinding

Rentefond:

	Pengemarknadsfond m/lav risiko	Penge-marknadsfond	Obligasjon-fond 0,125	Obligasjons-fond 1	Obligasjons-fond 3
Volum*	0-100 %	0-100 %	0-70 %	0-60 %	0-50 %
Maksimal del i fondet	maks 15 % av fondet sin forvaltningskapital (FK)	maks 10 % av fondet sin FK	maks 10 % av fondet sin FK	maks 10 % av fondet sin FK	maks 10 % av fondet sin FK

Type fond er definert med referanse til VVF (Verdipapirfondenes Forening) sin bransjestandard for informasjon og klassifisering av rentefond, Vedlegg 1, Kriterier for Klassifisering av rentefond, Hovedkriterier. Bransjestandarden følgjer som vedlegg til dette Finansreglementet

Direkte eige av sertifikat og obligasjonar:

Avgrensingar sertifikat:

Sertifikat utstedt eller garantert av:	Den norske stat/ statsføretak, norske kommunar eller fylkeskommunar	Banker, finansinstitusjonar eller kredittføretak	Norske kraftselskap	Solide norske selskap på Oslo Børs
Tidshorisont	1-12 mnd	1-12 mnd	1-12 mnd	1-12 mnd
Maks del av emisjonsbeløp	inga avgrensing	20 %	10 %	10 %
Maks del av forv.kapital	inga avgrensing	5 %	10 %	10 %
Kredittkvalitet	inga avgrensing	A- eller betre	BBB eller betre	BBB eller betre
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK
Volum	0-70 %	0-50 %	0-50 %	0-30 %
Avgrensing per utsteder	inga avgrensing	maks 50 millionar for rating A eller lågare, maks 250 millionar for rating A+ eller betre	maks 30 millionar for rating A- eller lågare, maks 100 millionar for rating A eller betre	maks 20 millionar for rating A- eller lågare, maks 50 millionar for rating A+ eller betre

Avgrensingar obligasjonar:

Obligasjonar utstedt eller garantert av:	Den norske stat/ statsføretak, norske kommunar eller fylkeskommunar	Banker, finansinstitusjonar eller kredittføretak	Norske kraftselskap	Solide norske selskap på Oslo Børs
Tidshorisont	1 – 10 år	1 – 5 år	1 – 5 år	1 – 5 år
Maks del av emisjonsbeløp	inga avgrensing	20 %	10 %	10 %
Maks del av forv.kapital	inga avgrensing	5 %	10 %	10 %
Kredittkvalitet	inga avgrensing	A eller betre	A eller betre	A eller betre
Valuta	NOK	NOK	NOK	NOK
Volum	0-50 %	0-50 %	0-35 %	0-20 %
Avgrensing per utsteder	inga avgrensing	maks 50 millionar for rating A + eller lågare, maks 150 millionar for rating AA- eller betre	maks 20 millionar	maks 10 millionar

Aksjar og eigenkapitalbevis i Norske Sparebankar:

Aksjar, kommunen kan plassera langsiktig kapital i norske- og utanlandske aksjefond, og norske aksjar gjennom aktiv forvaltningsavtale. Maksimalt 35 % av langsiktige finansielle aktiva kan plasseras i aksjar og eigenkapitalbevis i Norske Sparebankar.

Utanlandske aksjefond, Plasseringar skal skje gjennom anerkjente fond. Del i utanlandske aksjefond skal ikkje overstige 25 % av langsiktige finansielle aktiva. Det tillatast at det tas valutarisiko knytt til internasjonale aksjeinvesteringar.

Norske aksjar, Plassering kan gjerast i fond, direkte investeringar eller gjennom aktiv forvaltningsavtale. Delen norske aksjar skal ikkje overstige 25 % av langsiktige finansielle aktiva. Merk at kravet om maksimalt 35 % av langsiktige finansielle aktiva plassert i aksjar og eigenkapital i Norske Sparebankar gjelder. Dersom kommunen plasserer 25 % av langsiktige finansielle aktiva i utanlandske aksjefond vil kommunen maksimalt ha anledning til å plassere 10 % av langsiktige finansielle aktiva i norske aksjar og eigenkapitalbevis i Norske sparebankar.

Generelt om aksjeforvaltninga:

- Aksjeforvaltninga skal være forsiktig
- Investeringane skal hovudsakleg være i børsnoterte aksjar i solide selskap
- Investeringane skal baseras på finansanalyse med vekt på historisk gode nøkkeltall
- Alver kommunes sin eigarandel skal ikkje overstige 15 % av eitt aksjefonds forvaltningskapital
- Ved aktiv forvaltning bør porteføljen bestå av minst 15 aksjeposter, og ei enkeltaksje bør ikkje utgjere meir enn 10 % av porteføljen.

Valutainstrument:

Valutainstrument vert tillate berre i sikringsøyemed i tilknytning til kjøp av utanlandske papir og fond denominert i annan valuta enn NOK.

Produkt som ikkje er nemnt i denne oppstillinga, kan ikkje nyttast i forvaltningsporteføljen.

7.5 Avkastningsrisiko og benchmarks

Avkastningsrisiko er definert som risiko for verdiendring på eigedeler som følgje av endringar i marknadsforhold – herunder endring i aksjekursar, rentenivå samt endring i volatiliteten i desse marknadane. Kommunen har ein relativ risiko som er risikoen for å ikkje oppnå avkastninga til ein samanlikningsportefølje (benchmarkportefølje).

Benchmark (referanseindeks) for langsiktige finansielle aktiva:	
Renteberande papir:	3 mnd Nibor
Norske aksjar / eigenkapitalbevis:	Oslo Børs Fondsindeks (OSEFX)
Utanlandske aksjar:	MSCI world

Ved benchmark samanlikningar skal den faktiske porteføljen og avkastninga på denne målast mot "normalporteføljen" og relatert "avkastning" i den aktuelle periode.

7.6 Etske retningslinjer

Finansielle investeringar skal vurderas i forhold til sosiale, miljømessige- og etiske kriterier. Statens Pensjonsfond Utland sine etiske retningslinjer er retningsgivande. Forvaltninga skal som hovudregel ligge innanfor FN's Global Compact sine 10 prinsipp:

Menneskerettar:

1. Sikre at selskapet ikkje medverkar til brot mot menneskerettighetene
2. Støtte internasjonalt anerkjente menneskerettigheter innan dei områda der verksemda opererer

Arbeidstakarrettar:

3. Anerkjene foreningsfriheten og retten til å før kollektive forhandlingar
4. Avskaffe alle former for tvangsarbeid
5. Fjerne bruken av barnarbeid
6. Avskaffe diskriminering i sysselsetting og yrke

Miljø:

7. Støtte "føre var"-prinsippet i miljøspørsmål
8. Ta initiativ til å fremme miljøansvar
9. Oppfordre til utvikling og spreieing av miljøvennlig teknologi

Korrupsjon:

10. Bekjempe all form av korrupsjon, inklusive utpressing og bestikkelse

Disse retningslinjene inneber blant anna at selskap som produserer særlig inhumane våpen skal utelukkast frå porteføljen. Vidare skal selskap verte utelukka dersom det er openbar uakseptabel risiko for at kommunen gjennom sine investeringar medverkar til:

1. Grove eller systematiske krenkingar av menneskerettigheter, som for eksempel drap, tortur, frihetsberøving, tvangsarbeid, utnytting og annen utbytting av barn.
2. Alvorlig krenkelse av individ sine rettार i krig eller konfliktsituasjonar, alvorlig miljøskade, grov korrupsjon og andre særlige grove brot på grunnleggjande etiske normer

Alver kommune vil sjå til at samarbeidande forvaltar opererer i tråd med forvaltningsrammene og etiske retningslinjer som er vedtekne i dette reglementet. Det er Alver kommune sin målsetting at kapital ikkje vert plassert i selskap med ein uakseptabel etisk profil.

Dersom kommunen blir gjort merksam på at det hos ein forvaltar er plasseringar i selskap med ein uakseptabel etisk profil, skal dette takast opp til diskusjon med forvaltaren med sikte på at nemnde plasseringar gjort av forvaltaren opphører, eller at kommunen trekker seg ut av det aktuelle produkt hos forvaltaren.

7.7 Gjennomføring

Val av enkeltpapir kan delegerast til eksterne kapitalforvaltarar. Forvaltar si inntening skal ikkje vere avhengig av kva slag investeringsprodukt som blir valt. Godtgjerings skal gå klart fram av avtalen.

Krav til ekstern forvaltar:

Følgjende krav leggas til grunn til ein ekstern forvaltar:

- Forvaltar skal inneha nødvendige konsesjonar frå Finanstilsynet og forvaltningskompetanse kva gjeld det løypande arbeid i verdipapir marknaden. Dette inneber god forvaltning i høve til rammeføresetnadar pålagt av myndigheitene og interne rammeføresetnadar i høve til oppdragsgivar.
- Det skal utførast løypande risikokontroll og avkastningsvurderingar som gjenspeglar den risikoprofil som er nedfelt i kommunens investeringsstrategi.
- Forvaltar skal ha eit analysemiljø med god breidde og dybdekompetanse.
- Forvaltningssystemet skal kunne tilpassast den til ei kvar tid gjeldande forvaltningsprofil/investeringsstrategi i høve til:
  - Fleksibel rapportering
  - Regnskapstransaksjoner/kontoavstemming
  - Løypande måling av tidsvekta og pengevekta avkastning, standardavvik og durasjon

8 Forvaltning av kommunens gjeldsportefølgje og øvrige finansieringsavtalar

8.1 Vedtak om opptak av lån

Kommunestyret fattar vedtak om opptak av nye lån i budsjettåret. Vedtaket skal som minimum vise lånebeløpets størrelse.

Med utgangspunkt i kommunestyret sine vedtak har rådmannen fullmakt til å gjennomføre låneopptak, inkludert godkjenne lånevilkåra, og for øvrig forvalte kommunale innlån etter dei retningslinjene som går fram av dette reglementet, og i tråd med vilkåra i Kommunelova § 50 om låneopptak.

Rådmannens fullmakt betyr også fullmakt til opptak av nye lån til refinansiering av eksisterande gjeld, og innanfor dette reglementet sine avgrensingar avgjere låna sin nedbetalingstid.

8.2 Val av låneinstrument

Det kan berre takast opp lån i norske kroner. Lån kan takast opp som direkte lån i offentlege og private finansinstitusjonar, og i livselskap. Det er også høve til å leggje ut lån i sertifikat- og obligasjonsmarknaden, inkl. eventuell børsnøtering av slike lån. Lån kan takast opp som opne seriar (rammelån) og utan avdrag (bulletlån). Finansiering kan også skje gjennom finansiell leasing.

8.3 Tidspunkt for låneopptak

Låneopptaka skal vurderast opp mot likviditetsbehov, vedteke investeringsbudsjett, forventningar om framtidig renteutvikling og generelle marknadsforhold.

8.4 Konkurrerande tilbod

Låneopptak skal søkast gjennomført til marknadenes gunstigaste vilkår. Det skal normalt innhentast minst to konkurrerande tilbod frå aktuelle långivarar. Prinsippet kan fråvikast ved låneopptak i statsbank (t.d. startlån i Husbanken).

8.5 Val av forfalls- og rentebindingsperiode – bruk av sikringsinstrument

Styring av låneporteføljen skal skje ved å optimalisere låneopptak og rentebindingsperiode i forhold til oppfatningar om framtidig renteutvikling og innanfor eit akseptabelt risikonivå gitt eit overordna ønske om forutsigbarheit og stabilitet i lånekostnader.

Refinansieringsrisikoen og renterisiko skal reduserast ved å spreie tidspunkt for renteregulering/forfall, slik:

- Gjennomsnittlig kapitalbinding skal til ei kvar tid være over 4 år.
- Gjennomsnittleg attverande rentebinding (vekta rentebindingstid) på samla renteberande gjeld skal til ei kvar tid vere mellom 1 og 5 år.

For å oppnå ein eventuell ønska rentebinding, er det høve til å ta i bruk framtidige renteavtaler (FRA) og rente-bytteavtaler (SWAP). Rentesikringsinstrumenta kan brukast i den hensikt å endre renteeksponeringa for kommunens lånegjeld. Føresetnader for å gå inn i slike kontraktar, skal vere at ei totalvurdering av renteforventningar og risikoprofil på eit gitt tidspunkt tilseier at slik endring er ønskjeleg.

Det er ikkje tillate å lausrive derivathandelen frå den øvrige finansforvaltninga, og rapportering og berekning av nøkkeltal skal inkludere FRA- og SWAP-kontraktar. Hensikta bak kvar derivatkontrakt skal dokumenterast, og kontraktane skal knytast til underliggjande lån eller låneportefølje. Sikringsdokumentasjon jf. KRS (Kommunal rekneskapsstandard) nr 11 skal føreliggje. Det skal berre brukast større bankar som motpart ved slike kontraktar.

8.6 Storleik på enkeltlån – spreing av låneopptak

Forvaltninga blir lagt opp til følgjande:

Låneporteføljen skal bestå av færrest mogeleg lån, likevel slik at refinansieringsrisikoen ved ordinære låneforfall blir avgrensa. Eit einskild lån skal ikkje utgjere meir enn 20 % av kommunen si samla låneportefølje.

9 Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

9.1 Rapportering

Føremålet med rapporteringa er å informera om finans- og gjeldsforvaltninga sine faktiske resultat og risikoeksponering i høve til fastsette rammer og retningslinjer. Rådmannen skal i årsrapport og i rapport per 1. og 2. tertial leggje frem for kommunestyret status for forvaltninga av:

- 1) Ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsformål.
- 2) Langsiktige finansielle aktiva
- 3) Gjeldsportefølgje og øvrige finansieringsavtalar.

I tillegg skal rådmannen etter årets utgang rapportere utviklinga gjennom året og status ved utgangen av året.

Årsrekneskapen skal innehalda ein detaljert oversikt over dei ulike plasseringar per selskap. Denne skal innehalda kostpris, verdijustert pr. 31.12 og urealisert bokført gevinst/tap pr. 31.12.

Rapporten skal ihht. Forskriftens § 7 innehalde:

- Beskriving og vurdering av kommunens finansielle risiko
- Nærare beskriving av korleis aktiva og passiva er samansett
- Marknadsverdien for aktiva, både samla og for kvar gruppe av aktiva
- Verdien for passiva, både samla og for kvar gruppe av passiva
- Beskriving av vesentlege marknadsendringar og endringar i kommunens finansielle risiko, og ei vurdering av dette. I tillegg skal rapportane innehalde ein beskriving av aktuelle marknadsrenter og kommunens egne renteføresetnadar.
- Rådmannens skildring og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og rammene i dette finans- og gjeldsforvaltningsreglementet.

For rapportering av forvaltning av ledig likviditet og midlar berekna for driftsformål gjeld:

- Førehandsberekning i rapporteringsperioden av forventa likviditetsbehov i dei neste 30 dagar
- Førehandsberekna og faktisk likviditetsoverskot/underskot i rapporteringsperioden
- Fordeling på dei ulike plasseringsalternativ/typar aktiva i kroner (marknadsverdiar) og i prosent av dei samla midlane til driftsformål.
- Eigne rentevilkår samanlikna med marknadsrenter
- Rådmannens kommentarar knytt til samansetting, rentevilkår/avkastning, vesentlige marknadsendringar og endring i risikoeksponering.
- Rådmannens omtale og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og rammene i finans- og gjeldsforvaltningsreglementet.

For rapportering av langsiktige finansielle aktiva gjeld:

- Fordeling på dei ulike aktivaklassane i kroner (marknadsverdiar) og i prosent av dei samla langsiktige midlane.
- Avkastning hittil i år samanlikna med referanseindeks pr. aktivaklasse og samla.
- Rådmannens kommentarar knytte til den faktiske aktivaforordeling, endringar i risikoeksponering, vesentlege marknadsendringar, og avkastninga i forhold til marknaden og målt mot kommunestyrets budsjetterte avkastning.
- Rådmannens omtale og vurdering av avvik mellom faktisk forvaltning og rammene i dette reglementet.

I tillegg skal plasseringa av kommunens langsiktige finansielle aktiva ved kvar rapportering stresstestast med følgjande parameter: +2 %- poeng parallelt skift i den norske rentekurven

Samla verdifall på langsiktige finansielle aktiva skal oppgjevast og rådmannen skal kommentere kommunen sin evne til å bere det potensielle tapet. Dersom rådmannen sin vurdering er at det potensielle tapet er for stort i forhold til kommunen sin risikoberande evne, skal rådmannen legge frem forslag til endring i reglementet og samansetning av den risikoberande porteføljen.

For gjeldsforvaltninga skal det rapporterast særskilt om følgjande:

- Opptak av nye lån (inkl. avtaler om finansiell leasing) så langt i året.
- Refinansiering av eldre lån så langt i året.
- Samansetjing og verdi av låneporteføljen fordelt på dei ulike typar av passiva.
- Løpetid for passiva og gjennomsnittleg rentebinding.
- Verdien av lån som har forfall og som må refinansierast innanfor ein 12 månaders periode.
- Eigne rentevilkår samanlikna med marknadsvilkår.
- Rådmannens kommentarar knytt til endring i risikoeksponering, gjenverande rentebinding og rentevilkår i forhold til kommunens økonomiske situasjon og situasjonen i lånemarknaden, og føreståande finansierings-/refinansieringsbehov.

9.2 Risikovurderingar

Det skal til kvar rapportering til kommunestyret gjerast følgjande uavhengige risikovurderingar:

- a) Renterisikoen for plasseringar av ledig likviditet og andre midlar berekna for driftsformål og gjeldsporteføljen sett i samanheng
  - Ei "netto" gjeldsbetraktning som viser kommunens renterisiko angitt i NOK ved ein 1% andel generell endring i rentekurven.
- b) Den absolutte risikoen i forvaltninga av langsiktige finansielle aktiva
  - Berekne rullerande standardavvik over 36 månader til porteføljens strategi (benchmark).
- c) Den relative risikoen i forvaltninga av langsiktige finansielle aktiva
  - Berekne rullerande relativ volatilitet (standardavviket til differansen mellom faktisk avkastning og strategi avkastning) over 36 månader.

Årlig skal det i tillegg rapporterast om porteføljens samla tapsrisiko, målt ved ein stresstest som tar omsyn til samvariasjon (Kredittilsynet el.l.), basert på faktisk utnytting av risikorammer.

9.3 Ekstraordinære forhold

Ved vesentlege endringar i finansmarknaden, som gjer det nødvendig å foreta store tilpassingar i finans- og gjeldsporteføljja, skal rådmannen straks orientere formannskapet.

9.4 Kvalitetssikring

Finansforskrifta pålegg kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om dette finans- og gjeldsforvaltningsreglementet legg rammer for ei finansforvaltning som er i tråd med kommunelova sine reglar og reglane i finansforskrifta. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutinane for vurdering og handtering av finansiell risiko, og rutinar for å avdekke avvik frå dette reglementet. Rådmannen får delegert ansvar for at slike vurderingar blir innhenta, eksternt eller gjennom kommunerevisjonen. Det rapporterast på utført kvalitetssikring av rutinane som del av den årlige rapporteringa.

10 Handsaming av avvik

Eventuelle avvik ved finans- og gjeldsforvaltninga i forhold til vilkåra i dette reglement skal handteras på følgjande måte:

Rådmannen skal informere formannskapet om den aktuelle situasjonen. Formannskapet skal deretter ta stilling til om dette er ein vesentlig sak som skal rapporteras vidare til kommunestyret som enkelt sak, eller om det skal følgje de vanlige rapporteringsrutinar. Ved eventuelle avvik skal dette lukkes så snart som mulig med onsyn til marknadsituasjonen.

11 Vedlegg 1: Kriterier for Klassifisering av rentefond

VVF (Verdipapirfondenes Forening) sin bransjestandard for informasjon og klassifisering av rentefond, Vedlegg 1, Kriterier for Klassifisering av rentefond, Hovedkriterier:

Vedlegg: Kriteriene for klassifisering av rentefond oppsummert i 1. Hovedkriterier og 2. Obligasjonsfond – kredittrisiko-kategorier

1. Hovedkriterier

	Pengemarkedsfond med lav risiko	Pengemarkedsfond	Int. pengemarkedsfond	Obligasjonsfond 0,125	Obligasjonsfond 1	Obligasjonsfond 3	Obligasjonsfond 5	Ovrige norske Obligasjonsfond	Int. obligasjonsfond	Andre rentefond
Rentebinding enkeltpapirer	≤ 1 år	≤ 1 år	≤ 1 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets rentefølsomhet	< 0.5	< 1	< 1	0.125	1	3	5	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondets vektde glennomsnittlige løpetid	< 1 år	< 1.5 år	< 1.5 år	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Kredittrisiko	Min. AA-, og senior finans min. BBB-	Min. BBB- (5 % ventilt)	Min. BBB- (5 % ventilt)	Min. BBB- (10 % ventilt) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventilt) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventilt) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventilt) Se tabell 2 for kategorier	Min. BBB- (10 % ventilt)	Min. BBB- (10 % ventilt)	Ingen restriksjoner
Ansvarlige lån	Ikke tillatt	Max 10 %	Max 10 %	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Se tabell 2 for kategorier	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun fondets denomm valuta	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	Kun NOK	95 -105 % valutasekring	Ingen restriksjoner
FRN	Maks 25 % maks 3 år	Ingen restr. utover maks vektret g) sn løpetid	Ingen restr. utover maks vektret g) sn løpetid	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Bankinnskudd med binding	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 20 %	Max 20 %	Max 20 %	Max 20 %	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Samlet plassering i "ventilt", ansvarlige lån og innskudd med binding	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Max 25 %	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner	Ingen restriksjoner
Fondsobligasjoner, andre hybridpapirer	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ikke tillatt	Ja, forutsatt utstedning A	Ja, forutsatt utstedning A	Ingen restriksjoner

Verdipapirfondenes forening - www.vff.no

Arkiv:
JournalpostID: 19/103
Saksbehandlar: Ørjan Raknes
Forthun
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
023/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019
	Fellesnemnda Alver	

Samarbeid om felles landbruksavdeling i deler av Nordhordland

Vedlegg i saken:

27.05.2019	Vedlegg - Felles landbruksavdeling	1325515
27.05.2019	Vedlegg 1. Landbruket i Alver-, Austrheim-, Fedje- og Modalen kommune	1325516
27.05.2019	Vedlegg 2. Landbruksoppgåver i kommunane - Forventningar i 2019	1325517
27.05.2019	Vedlegg 3. Kommunesider_vedlegg til rapport 2018 Utdrag Nordhordland	1325518
27.05.2019	Vedlegg 4. Brukarundersøking - Evaluering Landbruk nye Alver	1325519

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Programleiar rår til at det vidare arbeidet med å til rettelegge for ei felles landbruksavdeling i regi av Alver kommune, tek utgangspunkt i vertskommunemodellen etter ny kommunelov, jf saksutgreiinga og konklusjonen.

Saksopplysningar:

Samarbeidsmodell for organisering av felles landbruksavdeling skal avgjerast av Alver kommunestyre. Fellesnemnda få saka for tilråding av kva løysing det skal arbeidast vidare med fram mot ei avgjerd.

Bakgrunn:

Prosjekt Felles landbrukskontor i Alver kommune er eit hovudprosjekt med administrativ styring. Prosjektet si oppgåve har vore å gjennomføre ei kartlegging av oppgåvene som skal løysast ved landbruksavdelinga, og tilrå organisering og dimensjonering.

Prosjektet omfattar kommunane:

- Alver kommune (Radøy, Meland og Lindås)
- Modalen
- Austrheim
- Fedje

Modalen kjøper tenester frå Meland i dag, medan Radøy, Fedje og Austrheim har felles

landbrukskontor med kjøp av tenester frå Lindås.

Tilsette ved landbrukskontora har vore prosjektgruppe, leia av landbrukssjefen i Lindås.

Bestilling til prosjektgruppa har vore:

- Kartlegge oppgåvene som blir utført ved landbrukskontora i dag, og eventuelle skilnader mellom dei 6 kommunane
- Lage ei ressursoversikt pr kommune og samla for Nordhordland – tal produsentar, areal, dyretal, skog, vilt
- Kartlegge aktuelle samarbeidspartar og aktørar eksternt, og kva form samarbeidet har
- Kartlegge behov for samarbeid og koordinering av tenester /oppgåveløysing internt i kommunane
- Kartlegge innbyggjarkontakten og –dialogen; partar, kommunikasjonsformer, tema
- Presentere moglege visjon, verdiar og målsettingar for landbrukskontoret i Alver
- Kartlegge status og behov for kompetanse ved kontoret
- Lage framlegg til dimensjonering av landbrukskontoret
- Lage framlegg til prinsipp for kostnadsnøkkel for tenester som Alver skal utføre for Austrheim, Fedje og Modalen, ev differensiert i høve til kva tenester kommunane ønskjer landbrukskontoret i Alver skal utføre
- Presentere alternative organisasjonsformer for felles landbrukskontor, og ev mellombelse løysingar fram til 01.01.2020

Hovudmålet har vore:

- Hovudmålet er å sikre operative, heilskaplege og effektive løysingar for Landbrukskontoret i Alver, der levering av tenester til Austrheim, Fedje og Modalen blir like godt ivareteke som levering av tenester i eigen kommune.
- Landbrukskontoret skal vere ein integrert del av den samla arealforvaltninga i Alver kommune, der næringsperspektivet også inngår.

Mål for framdrifta:

Sluttrapport levert til administrativ styringsgruppe i april 2019.

Vurdering:

Prosjektgruppa leverte sin endelege rapport den 28. mars 2019, med overlevering til administrativ styringsgruppe 8. april. Rapporten med vedlegg svarer på bestillinga.

Rapporten avklarar tydeleg at det er store skilnader på omfanget av landbruket i regionen, der Alver kommune blir den klart største aktøren. Det er også skilnader i kva for oppgåver det er trong for å få løyst ved ei felles landbruksavdeling.

I tillegg til dei tre kommunane der det foregår eit samarbeid i dag, har Solund kommune også meldt interesse for å delta. Andre kommunar har muntleg nemnt at det kan vere aktuelt.

Programleiar er godt nøgd med arbeidet som er gjort. I etterkant av rapporten har administrativ styringsgruppe vurdert

- Namn på eininga: Landbruksavdeling

Dette samsvarer med strukturen i organisasjonsprosjekta elles.

- Organisering av samarbeidet: Vertskommune-status

Dette er ikkje i tråd med prosjektet si tiråding, der samarbeidsavtale mellom Alver kommune og den enkelte kjøpar-kommunen er ønskt organisering.

Nærare om namn på eininga

Fordelane ved at Landbruksavdelinga i Alver er den formelle nemninga på eininga er at plasseringa er tydeleg og i tråd med den samla organisasjonsstrukturen. I dagleg tale vil truleg mange andre omgrep også bli nytta; t.d. landbruksetat, landbrukskontor. Programleiar ser ingen ulemper med det,

det vil alltid dukke opp alternative nemningar uansett kva ein veljer.

Nærare om organisering av samarbeidet

Det er ulike synspunkt på organisering av samarbeidet. Prosjektgruppa tilrår ikkje vertskommunesamarbeid, men samarbeidsavtalar men kvar kommune, fordi dei ser konturen av større utfordringar knytt til

- Arkivsystem
- Det er store fordelar med å skrive og lagre alle saker i den enkelte samarbeidskommunen sitt sakssystem, i staden for i vertskommunen sitt sakssystem
- Fleksibilitet
- Kommunane treng kvar for seg å erfare korleis samarbeidet vil fungere, og kunne korrigere undervegs. Om ein samarbeidsavtale er mindre formell enn ein vertskommuneavtale, er det liten risiko for at ein kommune eventuelt trekkjer seg. Det handlar om å ha tilgjengelege ressursar på om lag 0,2 – 0,4 årsverk pr kommune.
- Oppslutning
- Det er ønskeleg å sikre eit godt og stort fagmiljø med høve til spesialisering. Prosjektgruppa fryktar at samarbeidskommunane ikkje ønskjer å gje frå seg mynde til ein vertskommune, og at samarbeidet dermed fell vekk. Då vil personellressursane i Alver bli færre og fagmiljøet meir sårbart. Eksempelvis er det stort rom for lokalt skjøn ved behandling av jordlovssakene, noko politikarane i den enkelte kommune i stor grad ønskjer å ha hand om sjølv.

Prosjektgruppa ønskjer at ein i starten av samarbeidet inngår samarbeidsavtalar utan vertskommuneorganisering, og i staden vurderer vertskommunesamarbeid på litt sikt. Programleiar er på si side ikkje uroleg for kva eit vertskommunesamarbeid kan løyse. Vertskommunemodellen er den formelle organiseringa for sal av tenester etter kommunelova og det er reglar for korleis samarbeidet skal formaliserast. Den viktigaste årsaka til at programleiar ønskjer vertskommunesamarbeid, er at samarbeid som er kontraktsbasert utan forankring i ein av samarbeidsformene etter kommunelova kan medføre uklar ansvarsdeling. Fleksibiliteten som prosjektgruppa etterlyser vil til ei viss grad kunne bli handtert i vertskommuneavtalen.

I forarbeida til ny kommunelov (Prop. 46L 2017-2018) står følgjande om organisering av interkommunale samarbeid:

Kommuner kan samarbeide med andre kommuner innenfor alle deler av sin virksomhet. For de oppgavene kommunene påtar seg frivillig (ofte forretningsdrift), er det stor organisasjonsfrihet. Kommunene opptre her mer eller mindre på den privatrettslige arena på lik linje med private parter. For lovpålagte oppgaver som innebærer utøvelse av offentlig myndighet, har ikke kommunene samme grad av frihet til å velge hvilken organisasjonsform de kan benytte. Kommunene må da i praksis benytte vertskommunemodellen. Begrunnelsen for dette er at når kommunene opptre som myndighetsorgan, er det nødvendig å ivareta hensynet til innbyggernes rettssikkerhet, demokratisk kontroll mv. i sterkere grad enn når kommunene driver forretningsdrift.

Konklusjon:

Programleiar ser store fordelar både for Alver kommune og for landbruket i Nordhordland i å inngå samarbeid med omkringliggjande kommunar som ønskjer det. Ei styrking av fagmiljøa, kompetanseheving og meir spesialiserte tenester er nokre av gevinstane ved kommunesamanslåinga, og ei felles landbruksavdeling vil byggje opp under dette, særleg ved at samarbeidet medfører ei styrking av personellressursane.

Når det gjeld samarbeidsform, meiner programleiar at ein vertskommunemodell er den forma Alver kommune kan tilby samarbeidskommunane, slik kommunelova stiller opp. Det må gjerast avtale med kvar og ein av kommunane, for å skreddersy omfanget av tenestene. Det vil ikkje kunna bli ein felles

Økonomisk fordelingsnøkkel på tenestene då kommunane har ulike behov på ulike tenesteområde. Aktive vertskommunesamarbeid med lik økonomisk fordelingsnøkkel og tenesteyting er t.d. NGIB; i dette tilfellet er alle oppgåvene knytt til branntilsyn lagt i ei felles eining. Landbrukskontora har organisert oppgåvedeling på ulike vis internt i eigen kommune, dette må samarbeidsavtalane ta omsyn til.

Programleiar rår til at det vidare arbeidet med dei kommunevise samarbeidsavtalane tar utgangspunkt i denne tilnærminga.

Felles landbrukskontor i Alver kommune

Innhold

1	Bakgrunn for prosjektet	2
1.1	Prosjektstyring	2
2	Kommunen sine oppgaver på landbruksområdet.....	3
3	Landbruket i Nordhordland	4
3.1	Nordhordland	4
3.1.1	Landbruket i Nordhordland	5
3.1.2	Skogbruk i Nordhordland	6
3.1.3	Vilt i Nordhordland	7
3.1.4	Tilleggsnæring i Alver	8
3.1.5	Naturmangfold i Alver	9
4	Arbeidsoppgåver og kompetanse.....	11
4.1	Dagens arbeidsoppgåver og kompetanse	11
4.2	Forslag til endring av arbeidsoppgåver og kompetanse ved Alver Landbrukskontor	12
5	Samarbeidspartar – internt og eksternt.....	13
5.1	Aktører.....	13
5.2	Samarbeid og framtidig behov for samarbeid	14
5.2.1	Landbruksfagråd.....	15
5.2.2	LNF - forum.....	15
5.2.3	Aktører og samarbeid i dag:	15
6	Visjon, verdier og mål for landbrukskontoret i Alver kommune.....	17
7	Organisering, dimensjonering og prinsipp for kostnadsdeling	18
7.1	Organisasjonsform for felles landbrukskontor.....	18
7.2	Intern organisering, arbeidsdeling og kompetanse ved landbrukskontoret.....	18
	Organisering av arbeidet i kommunar som kjøper tenester av Alver kommune.....	20
7.3	Dimensjonering av landbrukskontoret.....	20
7.4	Kostnadsdekning ved sal av tenester til andre kommunar	20
8.	Oppsummering av prosjektgruppa sine anbefalingar	22

1 Bakgrunn for prosjektet

Bakgrunn for prosjektet er at kommunane Lindås, Meland og Radøy kommune skal slå seg saman til nye Alver kommune. Det inneber at dagens 3 landbrukskontor skal slå seg saman til eit kontor. Radøy kommune har i dag samarbeid om landbruksforvaltninga med kommunane Austrheim og Fedje. Meland har eit samarbeid med Modalen kommune.

Prosjektet Felles landbrukskontor i Alver kommune skal gjennomføre ei kartlegging av oppgåvene som skal løysast ved landbrukskontoret og naudsynt kompetanse. Vidare skal prosjektet tilrå organisering, dimensjonering og kome med framlegg til prinsipp for kostnadsnøkkel for kommunane som ynskjer å kjøpe tenester av Alver landbrukskontor. Prosjektet skal avklare om kommunane Austrheim, Fedje og Modalen ynskjer å vidareføra eit samarbeid om landbruksforvaltninga med Alver kommune. Prosjektet er bedt om å kome med forslag til visjon, verdiar og mål for Alver landbrukskontor.

1.1 Prosjektstyring

Prosjekteigar er Anny Bastesen og prosjektleiar har vore Kjartan Nyhammer. Godkjent prosjektmandat vart oversendt prosjektleiar 14. august 2018. Kartleggingsarbeidet vart i stor grad gjort i perioden fram til januar 2019. Etter det har prosjektgruppa jobba med analyse og konklusjon.

Medlemar av prosjektgruppa har vore tilsette ved dei aktuelle landbrukskontora: Laila Bjørge, Marius Flemmen Knudsen, Andreas Granli, Øystein H. Kolstad, Asgeir Nøttveit (HTV) og Solveig Laumark-Møller (HTV), med Kjartan Nyhammer som leiar. Gruppa har hatt mange arbeidsmøter. Dei tillitsvalte har delteke etter behov. I tillegg har prosjektgruppa vore på studietur og besøk to store felles landbrukskontor. Det gav verdifull erfaring.

Medlemar av referansegruppa har vore :

Siril T, Sylta, Einingsleiar Arealforvaltning i Lindås kommune

Asbjørn Toft, Avdelingsleiar Plan og utvikling i Austrheim kommune

Øyvind Tolleshaug, Plan- og utbyggingssjef i Fedje kommune

Kate Berntzen, Dagleg leiar i Nordhordland Næringshage

Helge Henanger, Meland Bondelag

Ove Holmås, Lindås og Austrheim Bondelag

Olav Myhr, Eikanger Bondelag

Jan Otto Pletten, Alversund og Seim Bondelag

Jonny Ystebø, Radøy Bonde- og Småbrukarlag

Kari Kvammen, Radøy Landbruksfagråd

Prosjektgruppa har hatt 1 møte med referansegruppa.

2 Kommunen sine oppgaver på landbruksområdet

Kommunane er landbruksstyresmakt på ei rekke oppgaver både innan jordbruk, skogbruk, hagebruk med tilhøyrande næringar, samla kalla landbruk. Dette omfattar både forvaltningsoppgåver der kommunane med heimel i lov og forskrift er førsteinstans for vedtak, eller eventuelt skal førebu saker som skal avgjerast av andre organ på høgre nivå, eller oppgaver kommunen har som planstyresmakt, eller andre utviklingsoppgåver som delvis er lovheimla og delvis ligg til den generelle utviklingsrolla som kommunen har.

Oversikta under syner gjeldande landbrukspolitiske mål jf melding til Stortinget nr 11 (Kjelde: Regionalt bygdeutviklingsprogram for Vestland 2019-2022 utkast pr. 18.okt 2018)

Matsikkerheit og beredskap	Landbruk over heile landet	Auka verdiskaping	Berekraftig landbruk med lågare utslipp av klimagassar
Sikre forbrukarane trygg mat	Leggje til rette for bruk av jord- og beite-ressursane	Utnytte marknadsbaserte produksjonsmoglegheiter	Redusert ureining frå landbruket
Auka matvareberedskap	Moglegheiter for busetjing og sysselsetting	Ei konkurransedyktig og kostnadseffektiv verdikjede for mat	Reduserte utslepp av klimagassar, auka opptak av CO ₂ og gode klimatilpassingar
God dyre- og plante-helse og god dyrevelferd	Eit mangfaldig landbruk med ein variert bruksstruktur og geografisk produksjonsdeling	Ein effektiv og lønsam utnytting av gardens samla ressursar	Berekraftig bruk og eit sterkt vern av landbruket sine areal og ressursgrunnlag
Satse på avl, forskning og utdanning for å auke bruken av dei økologiske ressursane	Leggje til rette for rekruttering i heile landet	Vidareutvikle Noreg som matnasjon	Ta vare på kulturlandskapet og naturmangfaldet
	Ei økologisk berekraftig reindrift	Leggje til rette for bondens inntektsmoglegheiter og evne til å investere i garden	
		Berekraftig skogbruk og konkurransedyktige skog- og trebaserte verdikjeder	

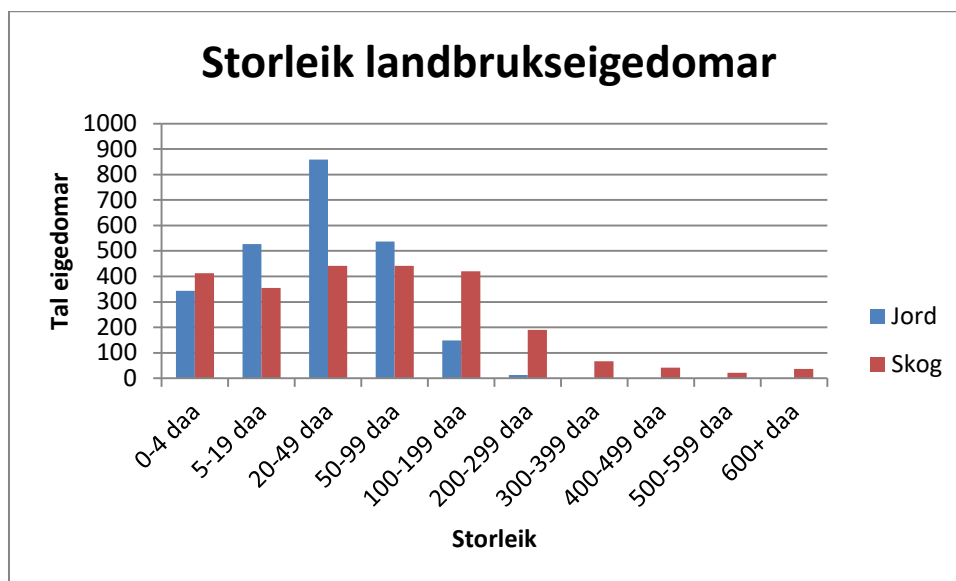
Kommunane har ansvar for gjennomføring av viktige delar av den nasjonale landbruks- og matpolitikken, og forventningane til den kommunale landbruksforvaltninga kjem fram i fleire stortingsmeldingar: Vera fyrstelinje for næringsutvikling på landbruksområdet, mobilisera til næringsutvikling, ta aktivt del i lokal samfunnsplanlegging (Melding til Stortinget nr 31 (2014-2015) *Garden som ressurs – marknaden som mål*), forvalta tilskott til skogkultur og andre miljøtiltak og lovssaker på skogområde (Melding til Stortinget nr 6 (2016-2017) *Verdier i vekst – Konkurransedyktig skog- og trenæring*). Vidare er landbrukskontoret vedtaksmynde for produksjonstilskot, jf Melding til Stortinget nr 11 (2016-2017) *Endring og utvikling. En fremtidsrettet jordbruksproduksjon*.

Dette inneber ei forventning til kommunane om at i ein tillegg til å vera fyrstelinje på landbruksområdet, med vedtaksmynde for ei rekkje økonomiske og juridiske verkemiddel i landbruket, har ei rolle som landbrukspolitisk aktør innan forvaltning, samfunn og næringsutvikling på landbruks- og matområdet.

3 Landbruket i Nordhordland

3.1 Nordhordland

I denne samanheng reknast kommunane Austrheim, Fedje, Lindås, Meland, Modalen og Radøy som Nordhordland for å gje ei lettare framstilling av omfanget av landbruket i desse kommunane. Det vil i dei 6 kommunane vere 2428 landbrukseigedomar i varierende storleik. Dei fleste eigedomane er små og har difor mindre dyrka mark og skog. Dei fleste eigedomane har mellom 5-99 daa med jordbruksareal og mellom 5-199 daa skog (figur 1). Det er ikkje sjølvstendig drift på alle desse eigedomane. Det er litt skilnader mellom enkelte av kommunane i storleiken på landbrukseigedomane. På Fedje er landbrukeigedomane mindre i både jord og skog, og har mellom 0-49 daa av begge. Austrheim har litt mindre skog på sine landbrukseigedomar med 0-99 daa, medan Modalen har litt større skogdel med 0-299 daa skog på landbrukseigedomane.

Figur 1: Tal landbrukseigedomar i Nordhordland fordelt på storleik av jord- og skogbruksareal.

Samla sett er det eit høgt arealressursgrunnlag i Nordhordland sjølv om det er mange små eigedomar. Det er totalt over 98 404 daa med jordbruksareal og 313 100 daa med produktiv skog i Nordhordland (tabell 1). Nordhordland har ein stor del av arealgrunnlaget i Hordaland fylke. Dette gjev regionen eit godt grunnlag for ein omfattande og variert produksjon innan landbruket. Dei forskjellige kommunane har ulikt arealressursgrunnlag, dette heng saman med storleiken på kommunen (tabell 2).

Tabell 1: Oversikt over arealressursane i Nordhordland frå Nibio sin AR5 Arealressursstatistikk

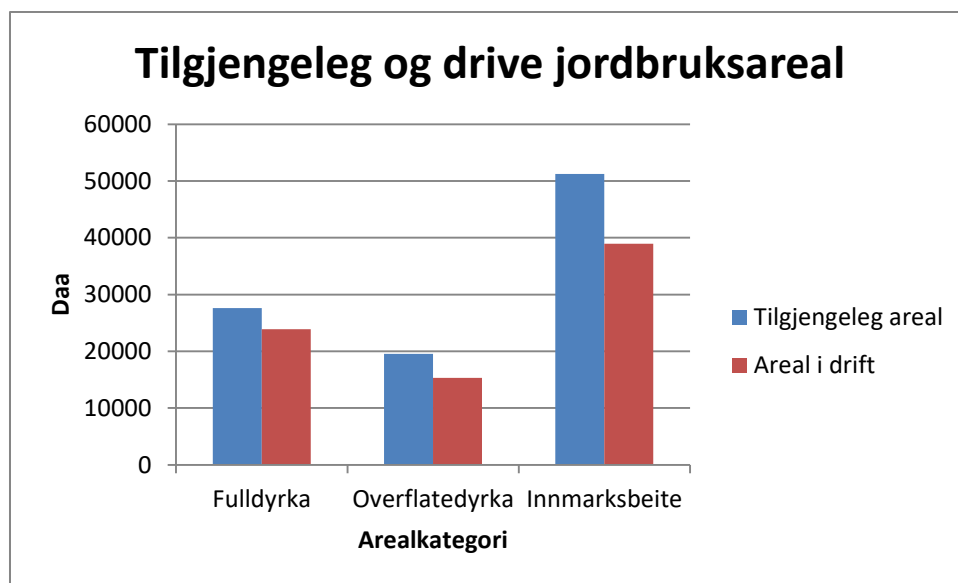
Arealkategori	Daa:	Del av arealet i Hordaland (%):
Fulldyrka	27 590	12,6
Overflatedyrka	19 549	27,4
Innmarksbeite	51 265	22,2
Produktiv skog	313 100	10,8

Tabell 2: oversikt over arealressursane i daa i dei ulike kommunane frå Nibio sin AR5 arealressursstatistikk

Kommune:	Fulldyrka	Overflatedyrka	Innmarksbeite	Produktiv skog
Alver	23 148	17 778	46 340	266 530
Austrheim	3 039	1 363	3 359	12 942
Fedje	58	108	545	207
Modalen	1 345	300	1 021	33 421

3.1.1 Landbruket i Nordhordland

Då dei fleste bruka i regionen er små er det vanleg å måtte leige fleire bruk for å få nok areal til drift. Størsteparten av arealet i Nordhordland er i dag i drift (figur 2), men det er framleis noko areal som ikkje er drive. I hovudsak er det innmarksbeite som har størst del av areal som ikkje er i drift. Arealet som vert drive gjev eit godt potensiale for ein stor og variert produksjon.

Figur 2: Tilgjengeleg jordbruksareal og areal i drift i Nordhordland

Som følgje av at Nordhordland har en stor del av arealressursgrunnlaget, vert ein stor del av landbruksproduksjonen i Hordaland produsert nettopp her. Produksjonen er i hovudsak grasproduksjon og husdyrhald, kor hovuddelen er mjølk/storfe og sauehald (tabell 3). I 2017 var det i Nordhordland 502 føretak som søkte om produksjonstilskot. Føretaka driv ein eller fleire produksjonar innan landbruket. I tillegg kjem husdyrprodusentar som ikkje søker om tilskot. Produksjonen frå dei 502 føretaka utløyste over 81,5 millionar i produksjonstilskot.

Tabell 3: Tal produksjonar fordelt på husdyrslag i Nordhordland og dei ulike kommunane.

	Nordhordland	Alver	Austrheim	Fedje	Modalen
Mjølkeproduksjon	74	66	4		4
Ammekuproduksjon	69	59	9		1
Øvrige Storfe	148	131	12		5
Sau	367	341	24	1	1
Ammegeit	9	9			
Geitebuk/kje	1	1			
Mjølkegeit	1				1

Det vert produsert mykje landbruksprodukt i Nordhordland. I 2017 vart det levert til saman 940,6 tonn kjøtt, 248,2 tonn egg, 33,2 tonn ull og nesten 8,5 millionar liter mjølk (tabell 4). Sett i Hordaland er dette ein forholdsvis stor del av produksjonen innan fylke, til dømes sto Nordhordland for nesten 30 % av storfekjøtt-leveransane i Hordaland i 2017. For å sette landbruksproduksjonen i perspektiv, kan ein rekna leveransane om til mat basert på Helsedirektoratet sine tal for årsforbruk av matvarer pr. person. I Nordhordland i 2017 var det produsert nok til å dekke årsforbruket av kjøtt til 12 373 personar, egg til 18 948 personar og drikkemjølk til 102 964 personar.

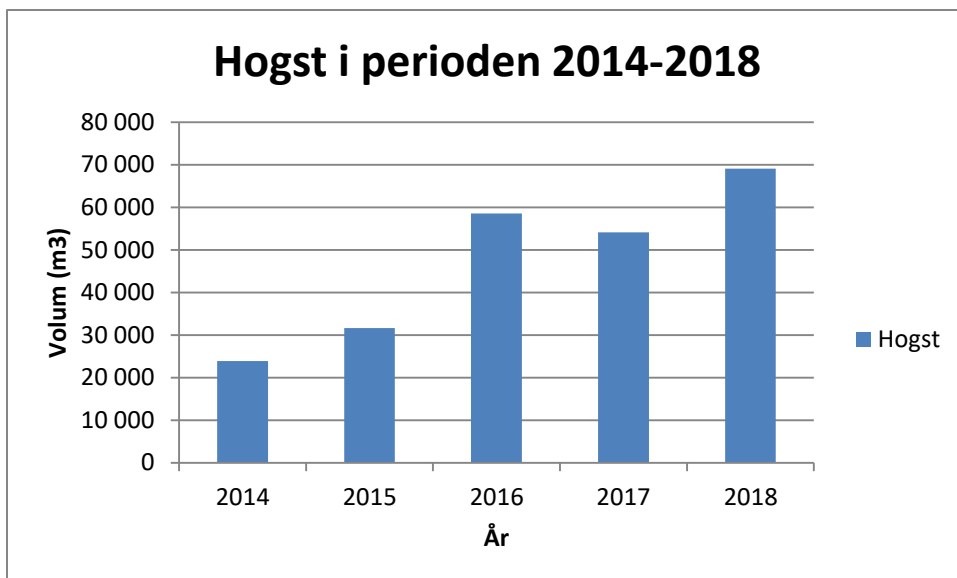
I rapporten *Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert verksemd i Hordaland og Sogn og Fjordane – oppdaterte berekningar 2018* har Nibio (Norsk institutt for bioøkonomi) rekna ut kor stor verdiskaping det er i dei ulike kommunane og fylke. For Nordhordland er bruttoproduktet frå landbruket 126,3 millionar basert på tal i frå 2016 (sjå vedlegg). Nibio har vidare rekna ut at det er i overkant av 355 årsverk i landbruket.

Tabell 4: Leveranse av kjøtt, egg, ull og mjølk i Nordhordland

Leveranse:	Tonn/liter:	Del av produksjon i Hordaland (%):
Geit	1,1	4,9
Gris	39,4	1,6
Sau	369,2	15,8
Storfe	531,9	29,8
Egg	248,2	14,7
Ull	33,2	12,4
Kumjølk	8 463 844	11,5
Geitemjølk	30 703	2,5

3.1.2 Skogbruk i Nordhordland

Det er eit stort produktivt skogareal i Nordhordland, og ein god del av dette vart planta med gran under skogreisinga. Nordhordland har dei siste 5 åra hogd over 237 000 m³, og 2018 var det året der det vart hogd mest med over 69 000 m³ (figur 3). Avverkinga i 2018 tilsvarer 1 727 vogntog med tømmer. Den årlege hogsten i regionen vil truleg stige dei næraste åra, då meir skog vert hogstmoden. Avverkinga er i all hovudsak gran, og går til eksport til Europa.

Figur 3: Hogst i Nordhordland dei siste 5 år

Nordhordland stod i 2018 for meir enn 22 % av hogsten i Hordaland fylke (tabell 5). Tømmeret hadde ein førstehandsverdi på ca. 26,6 millionar kroner. Som en følgje av hogsten i regionen stod Nordhordland også for ein stor del av plantinga med over 26 % av plantene som vart planta (tabell 5).

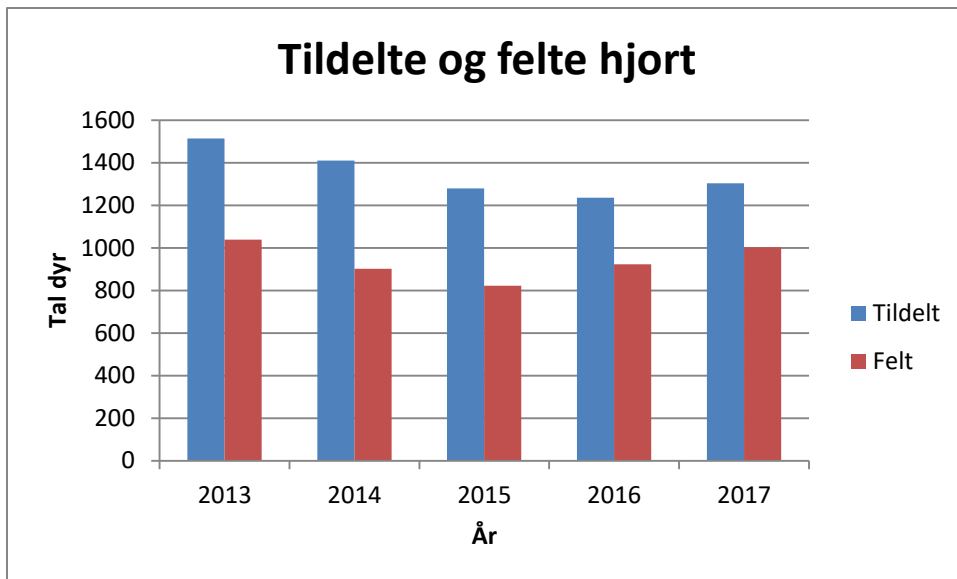
Tabell 5: Hogst og planting i Nordhordland og dei ulike kommunane i 2018

	Hogst m3:	Planting stk:
Nordhordland	69 099	172 614
Alver	67 805	167 164
Austrheim	1 294	0
Fedje	0	0
Modalen	0	5 450

3.1.3 Vilt i Nordhordland

Hjort er den viktigaste viltressursen i regionen. Det er gode forhold for bestanden i regionen, og det er god tilvekst til bestanden. I perioden 2013 – 2017 vart det felt mellom 822-1 038 hjort i Nordhordland (figur 4). Dette var om lag 12,2 – 13,4 % av dei felte dyra i Hordaland fylke i same periode. Hjorten er ei viktig kjelde til rekreasjon, matauk og inntekt.

Figur 4: Tildelte og felte hjort i Nordhordland i perioden 2013-2017

3.1.4 Tilleggsnæring i Alver

Det er i tillegg til dei tradisjonelle landbruksproduksjonane mange som driv med ein eller fleire tilleggsnæringar basert på garden sine ressursar og/eller eigen kompetanse. I Nordhordland har det vore tradisjon for fleire næringar/inntekter i tillegg til gardsdrift, då bruka har vore små med avgrensa inntekspotensiale. Det vil vere mange og ulike tilleggsnæringar knytt til landbruket i Alver, ei enkel kartlegging viser at det er i dag er 94 foretak som driv med ein eller fleire tilleggsnæringar (tabell 6).

Tabell 6: Tal føretak som driv med tilleggsnæring i Alver

Type:	Tal:
Hest	7
Inn på tunet	7
Kultur	1
Frukt og bær	9
Grønsaker	3
Utleige	10
Lokalmat og sal	16
Honning	6
Juletre	7
Ved/sagbruk	13
Barnehage	2
Reiseliv og oppleving	5
Husdyr utan tilskot	4
Husdyr anna	4

3.1.5 Naturmangfold i Alver

Det vil i Alver kommune vere registrert 405 naturtypar på land og i ferskvann fordelt på 3 kategoriar, det er i tillegg marine naturtypar (tabell 7). Det er fleire viktige marine naturtypar, men disse er dårlegare kartlagt. Kategoriinndelinga seier noko om kor sjeldan/utbredt naturtypen er i Norge. Av dei dei 405 naturtypane har 126 status som utvald naturtype (tabell 7). Ein naturtype som har status som utvald betyr at den vert sett på som viktigare enn andre naturtypar på grunn av kvalitetane/verdiane den har. Det skal takast spesielle omsyn til slike førekomstlar.

Tabell 7: Registrerte naturtypar og utvalde naturtypar

Registrerte naturtypar		Utvalde naturtypar	
Verdi:	Tal:	Naturtype:	Tal:
A (Nasjonalt viktig)	46	Gammal fattig edellauvskog	1
B (Regionalt viktig)	132	Hagemark	2
C (Lokalt viktig)	227	Kystlynghei	12
Sum:	405	Parklandskap	1
		Slåttemark	3
		Store gamle trær	107
		Sum:	126

Det vil vere registrert 4777 artar/taxon (inkludert underartar) i Alver kommune. Dette omfattar plantar, dyr, fugl, fisk m.m. Det store fleirtalet av desse er vanlige artar som ikkje er truga eller sårbare. Men det vil også vere artar oppført på raudlista i ulike kategoriar, men ikkje alle er rekna som truga artar (tabell 8). I tabell 8 ser ein oversikten over dei 189 artane som er registrert på raudlista, i hovudsak er dei raudlista artane fuglar, sopp, lav og karplantar.

Tabell 8: Tal raudlista artar fordelt på kategori og artsgruppe

Artar med raudlistestatus		Fordelt på artsgruppe	
Status:	Tal:	Artsgruppe:	Tal:
CR (Kritisk truga)	3	Mosar	3
EN (Sterkt truga)	30	Karplantar	25
VU (Sårbar)	73	Lav	45
NT (Nær truga)	83	Sopp	38
Sum:	189	Blautdyr	2
		Edderkoppar	1
		Insekt	9
		Fiskar	4
		Fuglar	60
		Pattedyr	2
		Sum:	189

Det er fokus på framande artar, og det er truleg at dette får auka fokus framover. I Alver kommune vil det vere registrert 51 framande artar (tabell 9). Desse har ulik status på svartelista, basert på kor stor risiko dei kan vere mot naturmangfaldet, det er i hovudsak karplanter som er registrert.

Tabell 9: Tal svartelista artar fordelt på status og artsgruppe

Svartelista artar fordelt kategori		Fordelt på artsgruppe	
SE (Svært høg risiko)	33	Artsgruppe:	Tal:
HI (Høg risiko)	9	Marine algar	3
PH (Potensielt høg risiko)	9	Karplantar	39
Sum:	51	Sopp	2
		Blautdyr	2
		Insekt	2
		Fiskar	1
		Fuglar	1
		Pattedyr	1
		Sum:	51

4 Arbeidsoppgåver og kompetanse

Nedanfor følgjer ein omtale av dei viktigaste fagområda som inngår i arbeidsoppgåvene ved landbrukskontoret i dag. Lista er ikkje uttømmende. Komplette liste over dagens arbeidsoppgåver ligg som vedlegg til prosjektrapporten. Det skjer stadig ei overføring av arbeidsoppgåver frå Fylkesmannen til kommunane som følgje av regionreforma.

4.1 Dagens arbeidsoppgåver og kompetanse

Tilskotsforvaltning

Ein sentral del av arbeidet ved landbrukskontoret er tilskotsforvaltning - rettleiing, sakshandsaming og kontroll. Det vart i sum utbetalt kr 77,8 millionar i produksjonstilskot og avløysartilskot i dei 6 kommunane i Nordhordland i 2018. Det utgjer vel 14 % av det som vert utbetalt i Hordaland. I tillegg vert det utbetalt betydelege summer knytt til Regionalt miljøprogram (RMP), refusjon av utgifter med avløyning ved sjukdom, tilskot til grøfing/drenering og tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL – midlane). Kommunane har i dag rett kompetanse innan dette fagfeltet dvs. juridisk-/forvaltningskompetanse, med god landbruksfagleg kompetanse i botn.

Arbeidsoppgåver knytt til jordlov-, konsesjonslovsaker og plansaker

Arealforvaltning gjennom enkeltsaker eller plansaker er truleg det mest ressurskrevjande på landbrukskontoret i dag. Oppgåvene vert utført på ulikt vis i dei ulike kommunane. Kommunane har rett kompetanse knytt til sakshandsaming innan jordlova og konsesjonslova, og dei fleste tilsette har etterutdanning innan «landbruksjuridiske emner». Kompetansen og grad av involvering i plansaker er særleg varierende mellom kommunane i dag.

Skog- og viltforvaltning

Forvaltningsoppgåver og rettleiing knytt til skog og vilt er oppgåver som landbrukskontora brukar mykje tid på i dag. I nye Alver kommune er vi sikra rett kompetanse på masternivå innan desse fagfelt med dagens kompetanse på Felles landbrukskontor Austrheim/Fedje/Radøy og Meland/Modalen.

Næringsutvikling

Næringsutvikling, gjennom individuell oppfølging og prosjektarbeid, er ei oppgåve som skal stå sentralt i landbrukskontoret sine arbeidsoppgåver. Oppgåvene som kommunane utfører for Innovasjon Norge er lovpålagt. Prosjektarbeid og andre utviklingsoppgåver vert ofte nedprioritert i konkurransen med dei lovpålagte arbeidsoppgåvene i situasjonar med underbemanning. Bemanning/kompetanse innan dette fagfeltet vil det vere behov for å auke ved Alver Landbrukskontor.

Veterinær

Kommunane har ansvaret for å sikre tilgang på veterinærfagleg kompetanse på dagtid og vakt (natt/helg). For å sikre dette vert det ytt tilskot til veterinærtenesta, både på dagtid og vakt. I dag er

det Meland som administrerer vaktordninga og Lindås som administrerer driftsstøtta på dagtid på vegne av alle kommunane i Nordhordland.

Variasjon i arbeidsoppgåvene mellom kommunar

Alle dei nemnde arbeidsoppgåvene vert utført i alle dei 6 aktuelle kommunane. Eit unntak er Fedje der andre innan kommuneadministrasjonen utfører alt arbeidet med jordlovssaker, konsesjonslovsaker og plansaker.

Deler av viltforvaltninga i Modalen vert utført av Vaksdal kommune grunna Storefjellet bestandsplanområde.

Arbeidet med miljøraker i Radøy kommune vert delvis tatt hand om av landbrukskontoret. Døme er bilvrak og havarerte båtar. Det er ofte tidkrevjande saker. Det er i liten grad ledige ressursar til å utfører dette arbeidet og ansvaret for desse sakene er for lite avklart i dei ulike kommunane. Det er berre arbeid med ureiningssaker innan landbruket som er klart plassert ved landbrukskontora. Miljøarbeidet må få høgare prioritet og det bør etablerast ei eiga avdeling for dette fagområdet under tenesteområdet Arealforvaltning. Her kan nemnast vassdirektivet, klimaplaner m.m.

4.2 Forslag til endring av arbeidsoppgåver og kompetanse ved Alver Landbrukskontor

Prosjektgruppa foreslår at alle miljøraker som ikkje vedkjem landbruksureining (så som husdyrgjødsel / silopressaft) vert handtert av ei nyoppretta avdeling som tek hand om miljøraker m.m.

Prosjektgruppa meiner vidare at arbeidet med næringsutvikling og kompetanseheving ute i næringa må styrkast. Skal Alver landbrukskontor vere noko meir enn ei rein forvaltningsavdeling er det her vi kan utgjere den store skilnaden.

I dag vert mange vurderingar etter naturmangfaldslova gjort av byggesakshandsamarar med lite/ingen fagleg kompetanse innan dette fagområdet. Det vert lagt til grunn at alle vurderingar kan gjerast på bakgrunn av oppdaterte og korrekte databaser. Det er difor viktig at dei som skal gjere desse vurderingane veit kor denne informasjonen fins og kva vurderingane må byggast på. Landbrukskontoret bør i større grad vere involvert i sakshandsaminga, gje råd og rettleiing og ta dei meir kompliserte vurderingane etter naturmangfaldslova. Det må i alle høve sikrast god flyt mellom fagområda i høve til naturmangfaldsvurderingar.

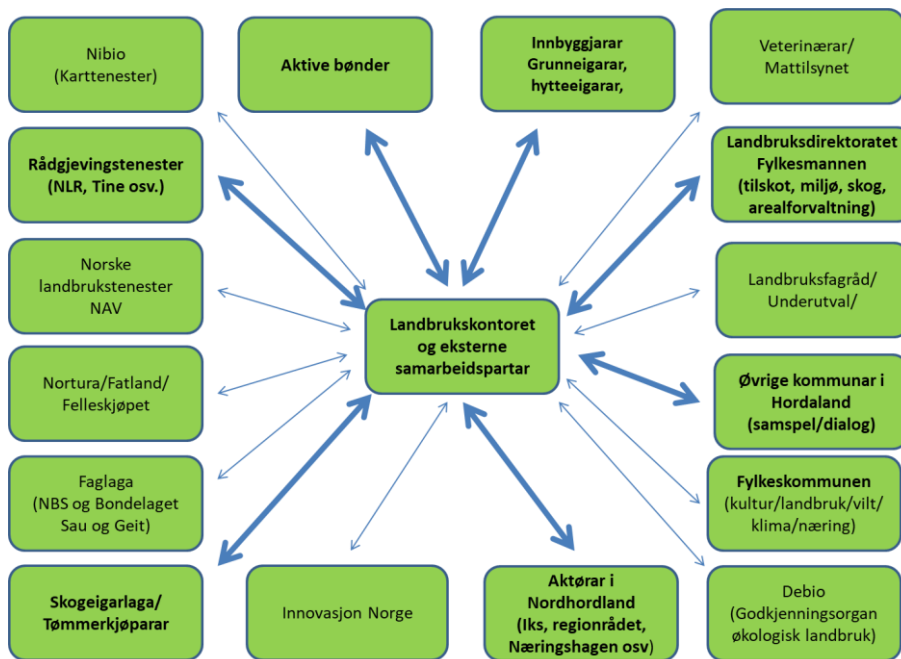
5 Samarbeidspartar – internt og eksternt

5.1 Aktørar

Landbrukskontora i dei tre Alver kommunane samarbeider med ei rekke ulike aktørar. I figur 5 har me sett opp dei eksterne og interne aktørane me oftast har kontakt med. Kartlegging av samarbeid og samarbeidspartnarar er ein viktig del av planlegginga av den nye kommunen. Me må ta vare på samarbeidet inn i Alver på ein slik måte at viktige funksjonar er oppe og går frå dag ein.

Figur 5: Oversikt over interne samarbeidspartnarar i kommunen

Figur 6: Oversikt over eksterne samarbeidspartnarar, dei landbrukskontoret har tettast samarbeid med er utheva

5.2 Samarbeid og framtidig behov for samarbeid

Internt har me mykje samarbeid på tvers av fagfelt og avdeling. Samarbeidet er ein viktig del av den daglege drifta og ved planlegging for framtida. Informasjonsflyten går begge vegar mellom landbrukskontoret og dei ulike einingane. Den nye kommunen vert ein relativt stor kommune og landbrukskontoret ser behov for gode rutinar internt. Mange av utfordringane knytt til ein større organisasjon og kommunikasjon kan løysast gjennom samlokalisering av dei einingane som har mykje kontakt i dag. Landbrukskontoret vil prioritera arbeidet med nye prosedyrar og arbeidsprosessar knytt til våre oppgåver.

Aktørane og einingane me i dag har kontakt mot er like aktuelle etter samanslåing som dei er i dag. Me ventar berre små endringar i kontakten med dei eksterne aktørane, men her er til eks. omstrukturering av fylkesmannen eit grep som kan endre samarbeidet.

I framtida vil landbrukskontoret truleg få fleire samarbeidspartar knytt til nye arbeidsoppgåver. Som eit ledd i omorganisering av fylkesmannen vert mange oppgåver flyttet over til fylkeskommune og kommune. Korleis denne omorganiseringa gjev utslag er framleis vanskeleg å spå, men med dei nye oppgåvene vert det truleg ei ny form på samarbeidet med fylkesmannen og fylkeskommunen.

Samarbeidet internt i kommunen skjer i dag på fleire plattformer, mykje vert avklart tidleg då ein kan gå over gangen og treffe rett person. Godt samarbeid er ofte avhengig av at ein kjenner den ein skal samarbeida med. Samarbeid med eksterne partar skjer gjennom e-post, møter og telefon. Landbrukskontora har i dag låg terskel for at bønder og andre kan komme inn på kontoret for å diskutera saker og få rådgeving, det er eit tilbod me har god erfaring med. Det er viktig å påpeike at dei tre landbrukskontora har ulik organisering og samarbeidet med dei ulike partane er difor ikkje likt frå kontor til kontor.

5.2.1 Landbruksfagråd

Kommunane Radøy og Austrheim har i dag Landbruksfagråd. Lindås har etablere eit, men det er for tida ingen aktivitet der. Eit aktivt og konstruktivt landbruksfagråd er eit godt forum for dialog mellom næringa og landbrukskontoret. Ei viktig oppgåve for eit landbruksfagråd vil vere å gje innspel til kommunen i prinsipielle saker eller strategisaker knytt til landbruket – jordvern, buplikt, driveplikt, strategi for bruk av SMIL – midlar, aktuelle saker kommunen får på høyring osv. Landbruksfagrådet er ein viktig samarbeidspart i arbeidet med temaplan for landbruket og i neste omgang ved oppfølging av planen. Det vil vere positivt med eit landbruksfagråd for Alver kommune – rolle, ambisjonsnivå og samansetting av rådet må ein koma tilbake til.

5.2.2 LNF - forum

Det er gode erfaringar med eit LNF – forum ved fleire større felles landbrukskontor på sentrale Austlandet. LNF- forum er eit fagleg samhandlingsmøte mellom miljø-, plan-, bygnings-, kultur-, og landbruksfagleg kompetanse. 2-4 møter pr. år. Aktuelle tema er arbeidsflyten, endring av instruksar, diskusjon av enkeltsaker eller av prinsipielle saker. Møtefrekvens kan tilpassast behovet, men behovet vil truleg vere stort første tida etter etableringa av Alver kommune dersom me etablerer ei slik løysing.

5.2.3 Aktørar og samarbeid i dag:

Internt:

Plan og byggesak: Delta i planarbeid, uttale byggesak m.m. Forhandkonferanse/avklaringar knytt til dispensasjonar m.m.

Brannvernet: Beredskap, utmarksbrann mm. Gjødselfogner i sumar. Kartlegging av gamle traktorsleper og andre tilkomstvegar.

Kart og oppmåling (Geodata): Ajourhald gardskart, vegar, eigenfråsegn om konsesjonsfrihet, matrikkelføring.

Kultur: Kulturminne og kulturlandskap, nyare kulturminne. Uttaler og samarbeid om gode løysingar.

Teknisk drift: Vegar og vatn (stikkrenner og grøfteutløp), kommunale VA-prosjekt. Graving på innmark eller i utmark, avtalar med grunneigarar.

Rådmann og ordførar: Politiske saker, nye ordningar i landbruket og elles. Saksframlegg mm.

Økonomikontoret: Fakturering, viltfond og fellingsavgift, driftsstøtte veterinær og andre utbetalingar, prosjektrengskap.

Sørviskontor/Dokumentsenter/postmottak: Informasjon ut til brukarane, arkivsystem.

Eksternt:

Aktive bønder/grunneigarar/hytteigarar: Er den gruppa landbrukskontoret har desidert mest kontakt med.

Nibio: Gardskart og forskning – Kommunen og landbrukskontoret har ansvar for at gardskartet er oppdatert – Viktig for arealtilskotet. NIBIO er ein god samarbeidspartner – kjem inn med ujamne mellomrom og gjer ein total gjennomgang av kartet.

NAV: Sjukmelding mm. I samband med sjukdom hjå bønder og uttalar til dei som eventuelt vert permitert.

Veterinærar/mattilsyn: Veterinæravtalar, dyrehelse, CWD – Kommunen har plikt til å syta for veterinær både på dag og natt – Me betalar ut tilskot, handterer anbodsprosess, får inn vaktlister og mykje meir.

Rådgjevingstenestar (Tine, NLR m.fl.): Formidle kontakt, kurs/fagdagar, hjelp til bonden. Generelt for å få til aktivitet og kurs, men og i enkeltsaker.

Norske landbrukstenester: Sjukeavløysing – Landbrukskontoret handsamar søknader.

Landbruksdirektoratet: Forvaltningsverktøy – Mindre preg av samarbeid, meir instruksar og regelverk

Fylkesmannen: Tilskot, bruk av forvaltningsverktøy, uttalar – Dei har fagansvar og skal vare spesialister på ein del ordningar og dei har eit kontrollansvar. – Me har og ein del samarbeid om prosjekt.

Fylkeskommunen: Uttalar om kulturminne mm. Dei skal bli høyrte i ulike saker og gje kommunane råd der det er behov.

Nortura/Fatland/Felleskjøpet: Landbrukskontoret fungerer ofte som bindeledd mellom bonden og den rådgjevaren han egentlig skal til.

Fagлага (bondelag, bonde og småbrukarlag m.fl.): Deltaking i ulike prosjekt, fagmøter og kurs.

Landbruksfagråd: Lokal forankring, diskusjonsforum

Øvrige kommunar i Hordaland: Dialog, Diskutere regelverk, nye system, nettverk.

Skogeigarlaga/tømmerkjøpar: Råd til skogeigar, vegar.

Innovasjon Norge: Tilskot og lån, bruksutbygging og forretningsutvikling – det er arbeidsdeling i slike saker.

Debio: Økologisk, formidle kontakt for interesserte bønder/produsentar

Aktørar i Nordhordland: Andre næringsaktørar kan ha prosjekt som når fleire næringar, samarbeid og igangsetting.

6 Visjon, verdier og mål for landbrukskontoret i Alver kommune

Prosjektgruppa hadde ei samling med fokus på visjon, verdier og mål for Alver landbrukskontor. Til dette arbeidet fekk vi hjelp av endringsnavigatør og seniorrådgjevar ved Fylkesmannen i Vestland, Ragna Flotve. Etter vidare bearbeiding av produktet frå samlinga har prosjektgruppa kome fram til følgjande:

Visjon:

«Me er oppmuntrande og bidreg aktivt til (nærings)utvikling og eit godt, robust landbruksmiljø»

Verdier:

Bygge tillit

Me er:

- Ærlege
- Føreseielege
- Til å stola på
- Synlege

Respekt

Me har:

- Respekt for naturen
- Respekt for kvarande
- Respekt for kundane våre

Arbeids glede = relasjon * resultat (Me gler oss til å gå på jobb)

Me vil innbyggjarane/søklarane vel og kan levera på fagkunnskap og resultat.

Mål:

Klok forvaltning

Det betyr:

- Me er imøtekomande (ei god oppleving å kontakte oss)
- Me er løysingsorientert
- Me lyttar til kundar og medarbeidarar
- Me gjer god informasjon
- Me har god fagkunnskap

7 Organisering, dimensjonering og prinsipp for kostnadsdeling

7.1 Organisasjonsform for felles landbrukskontor

Etter at prosjektgruppa var på studietur til to store felles landbrukskontor på Austlandet konkluderte gruppa raskt med at vertskommunesamarbeid var ein byråkratisk krevjande organisering av eit samarbeid. Erfaringar frå Felles landbrukskontor Austrheim/Fedje/Radøy taler i same retning. Eige arkivsystem med visse utfordringar rundt kommunikasjon med dei samarbeidande kommunar sitt arkivsystem er tidvis tungvint. Å jobbe i den enkelte kommune sitt sakshandsamingssystem og lagre /ekspedere/melde opp saker derifrå vil vere det ryddigaste. Då er det også enkelast for andre saksbehandlarar og rådmenn i den enkelte kommune til ei kvar tid å ha oversikt og tilgang på saksdokument og status i saker som vedkjem deira kommune.

På bakgrunn av dette vil prosjektgruppa tilrå at landbrukskontoret vert organisert som ei avdeling under arealforvaltning i Alver kommune og sal av tenester til aktuelle kommunar.

7.2 Intern organisering, arbeidsdeling og kompetanse ved landbrukskontoret

Arbeidsdeling og intern organisering

Prosjektgruppa foreslår at den daglege drift ved landbrukskontoret skal ha mest mogeleg flat struktur, men ansvar skal vere tydeleg fordelt. Ein av stordriftsfordelane ved eit større landbrukskontor er høve til fagleg spesialisering, men ein ser det som viktig med overlappende kompetanse mellom fagfelte for å sikre den daglege drifta ved kontoret ved arbeidstoppar eller sjukdom. Det er også viktig for tryggleik og trivnad.

Landbrukssjefen har personalansvar for alle medarbeidarane ved kontoret og det overordna fagansvar. Fagansvarleg jordbruk og fagansvarleg utmark får delegert fagansvar innan sine fagfelt. Vidare har landbrukssjefen ansvar for administrasjonsoppgåvene ved landbrukskontoret, informasjonsarbeid m.m.

Arealforvaltar skal ha hovudansvar for landbruk sitt arbeidet med reguleringsplaner, kommunedelplanar og kommuneplanar. Samt ha ansvaret for å gje uttale i høyringssaker oversendt frå byggesak og plan. Sakshandsaming jordlov- og konsesjonslovsaker etter behov.

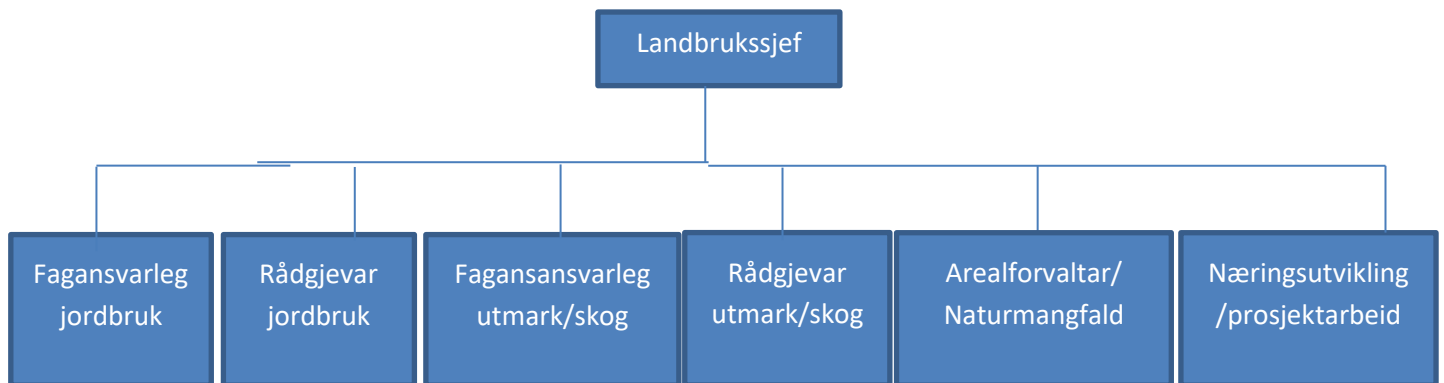
Fagansvarleg jordbruk har fagansvar for jordbruksrelaterte saker inkl. alle tilskotsordningar knytt til husdyr/beite.

Rådgjevar jordbruk har sitt arbeidsfelt innanfor jordbruksrelaterte saker inkl. tilskotsordningar knytt til husdyr/areal og næringsutvikling innan tradisjonelt jordbruk.

Fagansvarleg utmark/skog har fagansvar for utmarksrelaterte saker (skog, vilt, naturmangfaldslova, innlandsfisk, motorferdsle, friluft) og landbruksvegforskrifta.

Rådgjevar utmark/skog har sitt arbeidsfelt innanfor utmarksrelaterte saker.

Næringsutviklaren har fagansvar for utviklingsoppgåver knytta til tilleggsnæringar i landbruket. Vedkomande leiar eller deltek i prosjektarbeid knytta til dette fagområdet. Dei andre ved landbrukskontoret bidreg med sin kompetanse etter behov.

Den enkelte tilsette sin stillingsinstruks vil kunne innehalde arbeidsoppgåver innan fleire av boksane i figuren. Den enkelte sin kompetanse, kundane sin etterspurnad, aktiviteten den enkelte klarar å skape innan sine fagfelt, nye oppgåver frå staten osv. vil påverke dette. Til dømes kan den som har eit hovudansvar for arealforvaltning/planarbeid/naturmangfald også ha oppgåver som normalt ligg til rådgjevar jordbruk og/eller under næringsutvikling. Det som er viktig er at det er personar som har hovudansvaret for kvar fagfelt og tilskotsordning. Figuren må ikkje tolkast som eit endeleg innspel på tal tilsette ved Alver landbrukskontor. Les meir om dimensjonering under punkt 7.3.

Kompetansebehov

Med dagens tilsette vil Alver Landbrukskontor ha god teoretisk kompetanse innan alle fagfelt som naturleg ligg til landbrukskontoret. Vidare har kontoret tilstrekkeleg praktisk landbruksfagleg kompetanse til å utføre sine forvaltningsoppgåver. På ei anna side vil det vere ein fordel å auke den praktiske kompetansen knytt til agronomi, landbruksøkonomi, husdyrhald og noko byggteknisk. Dette for å kunne yte betre rådgeving og vere ein god samtalepartner for aktive bønder som ynskjer å utvikle/tilpasse gardsdrifta si for å møte framtida sine krav og moglegheiter. Det vil vere fornuftig å sikre seg denne kompetansen gjennom rekruttering.

I brukarundersøkinga kom det fram at tilgjengelegheit og informasjon er eit forbetningsområde for landbrukskontora. Erfaring tilseier at når nabokommunar kjøper tenester vert det mykje reising og ein er mindre tilgjengeleg på kontoret. Hyppige skrivefristar til politiske utval krev tidvis arbeidsro osv. I ein slik kvardag er det ekstra viktig å ha nokon som er tilgjengeleg på hovudkontoret og som kan svare på spørsmål knytt til regelverk, hjelpe med enkle søknader, ta telefonar, bidra i websak, oppdatere heimeside og sosiale media, sende ut mailer med informasjon frå landbrukskontoret, administrere arrangement (bestille lokale, mat, påmelding osv.) osv. Ein merkantil ressurs.

Organisering av arbeidet i kommunar som kjøper tenester av Alver kommune

Prosjektgruppa meiner at det ryddigaste for alle parter vil vere at dei kommunar som kjøper tenester frå Alver landbrukskontor har ein fast person å halde seg til ved landbrukskontoret. Vedkomande vil då opparbeide seg lokalkunnskap og nettverk i den aktuelle kommunen. Vedkomande får det dagleg ansvar for arbeidsflyten knytta til oppgåvene som Alver landbrukskontor skal utføre for kommunen.

7.3 Dimensjonering av landbrukskontoret

Ved fleire av landbrukskontora i Nordhordland har det skjedd ei jamn nedbemanning. Tabell 6.1 syner utviklinga i perioden 2005 – 2019.

Tabell 27: Bemanningsutvikling ved landbrukskontora i Nordhordland 2005-2019

	2005	2013	2015	2019
Austrheim/Fedje/Radøy	3,5	2,5	2,5	1,9
Meland/Modalen	3	2	2	2
Lindås	3	1,6	2,6	1,9
Sum årsverk	9,5	6,1	7,1	5,8

Det kan nemnast at i 1998 var det 6 årsverk ved Landbrukskontoret i Lindås. Kommunane får årlege overføringar frå staten for å utføre landbruksfaglege oppgåver. Desse overføringane er ikkje lengre øyremarka.

Det er klart at eit felles landbrukskontor vil gje oss stordriftsfordelar gjennom auka spesialisering. På ei anna side rekk ikkje dagens ressursar til meir enn til å utføre forvaltningsoppgåvene i tråd med forvaltningslova. Dersom alle dei 3 aktuelle samarbeidskommunane Austrheim, Fedje og Modalen ynskjer å vidareføre dagens samarbeid med nye Alver kommune om kjøp av landbruksfagleg kompetanse, vil det vere behov for ein auke til minst 7 årsverk dersom me skal ha ressursar til å bidra aktivt til næringsutvikling og eit godt og robust landbruksmiljø i Nordhordland jfr. vår visjon.

I skrivande stund har Austrheim og Modalen gjeve tilbakemelding om at dei ynskjer å kjøpa tenester av Alver Landbrukskontor. Austrheim/Fedje kjøper i dag ca. 60 % stilling av Radøy kommune. Modalen 20 %. Solund kommune har sendt førespurnad til prosjekteigar om kjøp av tenester frå Alver landbrukskontor tilsvarande 30-40 % stilling. Dette vil sjølvstøtt krevje ei tilsvarande oppbemanning.

Me merkar ei interesse også frå andre nabokommunar som ser fordelar av å kjøpe tenester innan landbruksforvaltning og næringsutvikling frå eit større kompetansemiljø. Dette gjer at Alver Landbrukskontor kan vere bemanne opp til å ta på seg ytterlegare arbeid. På den måten vil kontoret bli mindre sårbare ved feriar, permisjonar eller sjukefråvær, eller i ein overgangsperiode ved vakansar.

7.4 Kostnadsdekning ved sal av tenester til andre kommunar

Eit landbrukskontor i Alver kommune som sel tenester til aktuelle kommunar kan sette ein pris pr årsverk/år . Reisekostnader vert rekna frå hovudkontoret for Alver landbrukskontor. Avtalt stillings-%

vert lagt til grunn ved fakturering. Arbeidsomfang utover avtale kan utførast dersom det er kapasitet. Lengde på avtaleperiode bør minimum vere 2 år, med klare oppseiingsfristar.

8. Oppsummering av prosjektgruppa sine anbefalingar

Landbrukskontoret vert organisert som ei avdeling under tenesteområde arealforvaltning i Alver kommune og tilbyr sal av tenester til aktuelle samarbeidskommunar. Landbrukskontoret har eigen avdelingsleiar / landbrukssjef som har personalansvar og det overordna fagansvar for dei tilsette ved kontoret.

Alver kommune vert ein betydeleg landbrukskommune. I 2018 var det 460 søkjarar om produksjonstilskot i dei tre kommunane og Alver vert såleis den kommunen med flest søkjarar i Hordaland og i nye Vestland fylke. Dersom me tar med dagens samarbeidskommunar har vi 502. Når Voss og Granvin slår seg i saman frå 2020 vert den nr 2 i dagens Hordaland med 387 søkjarar om produksjonstilskot.

Landbrukskontoret har ein del statlige føringar for arbeidsoppgåver som landbrukskontoret skal utføre som fyrstelinjeinstans innan landbruksforvaltninga. Regionreforma på fylkesnivå vil medføra at kommunen vil få fleire nye/utvida arbeidsoppgåver som tidlegare har vore utført av fylkesmannsembetet.

Alver Landbrukskontor bør utvide sin praktiske kompetanse knytt til agronomi, landbruksøkonomi, husdyrfag og noko byggteknisk kompetanse. Dette for å vere ein god rådgjevar og samtalepart for dei som ynskjer å utvikle garden sin i tråd med framtida sine krav og moglegheiter – god dyrevelferd og klimasmart og robust grovfôrproduksjon.

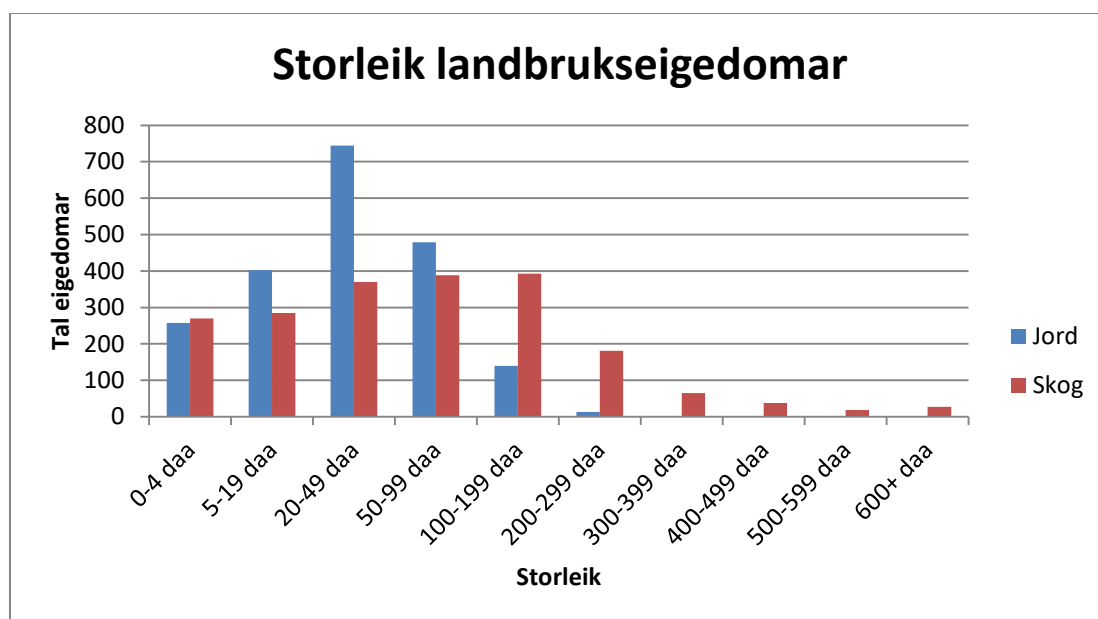
Me avventar tilbakemelding frå Austrheim/Fedje om dei ynskjer å kjøpe tenester frå Alver Landbrukskontor. Dei kjøper i dag ca. 60 % stilling frå Radøy kommune. Dersom dei ynskjer å halde fram med å kjøpe tenester frå Alver landbrukskontor bør bemanninga utvidast til 7 årsverk for at landbrukskontoret skal kunna ta på seg oppgåvene og framleis kunna bidra aktivt til utvikling av eit godt, robust landbruksmiljø i Nordhordland jf. visjon.

Vedlagt brukarundersøking syner at 82 % av dei som har svart på undersøkinga er nøgd eller svært nøgd med dagens landbrukskontor. Undersøkinga er utført hjå dei ca. 500 som søker om produksjonstilskot i Nordhordland. Svarprosenten var 49. Det er verdt å merka seg at 19 % av dei som svarte har planar om å starte med tilleggsnæring innan 5 år. Vidare er det tydeleg tilbakemelding på at dei ønskjer betre informasjon og meir tilgjengelege tilsette. E-post er informasjonskanalen som er mest etterspurt.

Vedlegg 1 Landbruket i Alver-, Austrheim, Fedje- og Modalen kommune

1 Nye Alver kommune

Etter samanslåinga av Lindås, Meland og Radøy kommune vil Alver kommune ha 2035 landbrukseigedomar i varierende storleik. Dei fleste eigedomane har mellom 5-99 daa dyrka mark og mellom 5-199 daa skog (Figur 1). Landbrukseigedomane her er gjerne små, og har difor mindre areal. Sjølv om det ikkje er sjølvstendig drift på alle landbrukseigedomane, skal landbruksforvaltninga i kommunen rådgje-/ rettleie og følgje opp eigarane av desse eigedomane.

Figur 1: Tal landbrukseigedomar fordelt på storleik av jord- og skogbruksareal

Sjølv om det er mange små landbrukseigedomar i nye Alver kommune, er det samla arealet med jord og skog stort. Alver kommune vil samla ha 87 266 daa dyrka mark og 266 530 daa skog (tabell 1). Dette utgjer ein stor del av jord- og skogbruksarealet i Hordaland fylke. Dette arealet gjev grunnlag for ein stor og variert landbruksdrift med ulike produksjonar og driftsmåtar.

Tabell 1: Oversikt over arealressursane frå Nibio sin AR5 arealressursstatistikk

Arealkategori	Daa:	Del av arealet i Hordaland (%):
Fulldyrka	23 148	10,6
Overflatedyrka	17 778	24,9
Innmarksbeite	46 340	20,1
Produktiv skog	266 530	9,2

1.1 Landbruksproduksjon i Alver kommune

Som følgje av at Alver kommune vil ha ein stor del av landbruksarealet i Hordaland, vil det vere ein betydelig landbruksproduksjon i kommunen. Alver kommune vil målt mot dei andre kommunane i

Hordaland bli blant dei største landbrukskommunane grunna produksjonen. Jordbruksproduksjonen vil i hovudsak vere knytt til grasproduksjon og husdyrhald, særleg innan mjølk/storfe og sau (tabell 2).

I 2017 var det 458 føretak som søkte om produksjonstilskot basert på sin landbruksdrift. Det er i tillegg produsentar som driv med landbruk som ikkje søker om tilskot. Desse 458 føretaka driv med ein eller fleire produksjonar innan landbruket. Deira produksjon utløyste om lag 72 millionar i produksjonstilskot frå staten.

Tabell 2: Tal produksjonar fordelt på husdyrslag

Produksjon:	Tal produksjonar:
Mjølkeproduksjon	66
Ammekuproduksjon	59
Øvrige storfe	131
Sau	341
Ammegeit	9
Geitebukk/kje	1

Alver kommune vil bli ein stor landbrukskommune med ein høg produksjon av landbruksprodukt. Basert på leveransar i 2017 vart det levert til saman 826,5 tonn kjøtt, 248,2 tonn egg, 31 tonn ull og meir enn 7,9 millionar liter mjølk (tabell 3). Dette utgjør ganske store delar av landbruksproduksjonen i Hordaland fylke, Alver kommune ville basert på tal frå 2017 stått for ca. 25 % av produksjonen av storfekjøtt (tabell 3). For å sette desse tala i eit større perspektiv, så kan ein rekna kor mykje mat som vert produsert i dei tre kommunane. Basert på Helsedirektoratet sine tal frå 2018 for matevareforbruk pr. person vart det i 2017 produsert nok til å dekke årsforbruket av kjøtt til 10860 personar, av egg til 18048 personar og av drikkemjøl til 95818 personar.

Nibio har i rapporten; *Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert verksemd i Hordaland og Sogn og Fjordane – oppdaterte berekningar 2018*, rekna ut verdiskapinga i dei ulike kommunane i fylka. For Lindås-, Meland- og Radøy kommune er bruttoproduktet frå landbruket 112,3 millionar basert på tal i frå 2016 (sjå vedlegg). Det er vidare rekna ut at i dei tre kommunane er det 321 årsverk i landbruket.

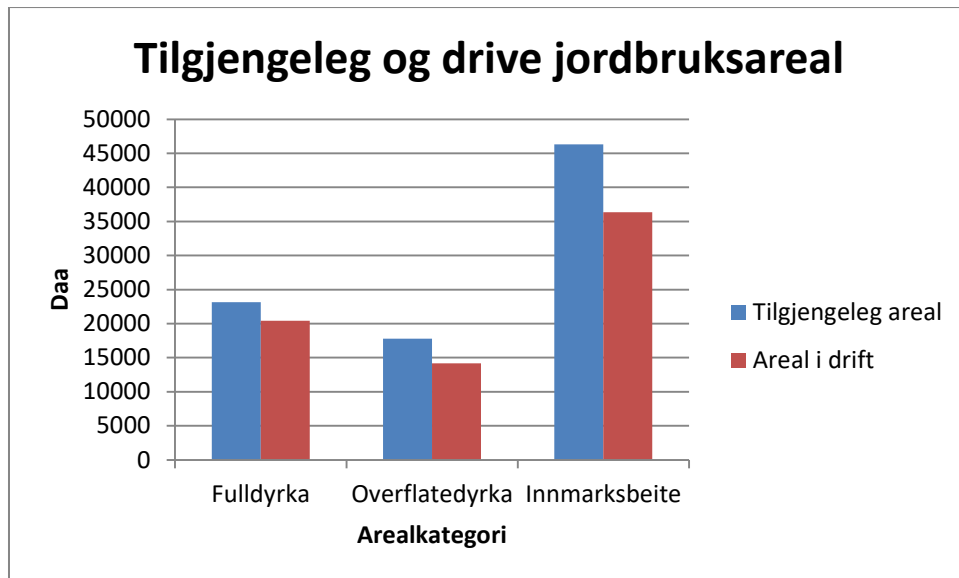
Tabell 3: Leveranse av kjøtt, mjølk, egg og ull

Leveranse:	Tonn/liter:	Del av produksjon i Hordaland (%):
Geit	0,6	2,5
Gris	39,4	1,6
Sau	335,9	14,4
Storfe	450,5	25,2
Egg	248,2	14,7
Ull	31,0	11,6
Mjølk	7 905 018	10,7

1.3 Potensiale for framtida

Dei fleste bruka i Alver kommune vil vere små og det er vanleg å leige fleire bruk for å få nok areal til drifta. Av det som vil vere tilgjengeleg jordbruksareal i Alver, er det meste alt i drift og nytta til jordbruksproduksjon (figur 2). Men det er framleis noko ledig areal som ikkje er i drift i dag. Alver

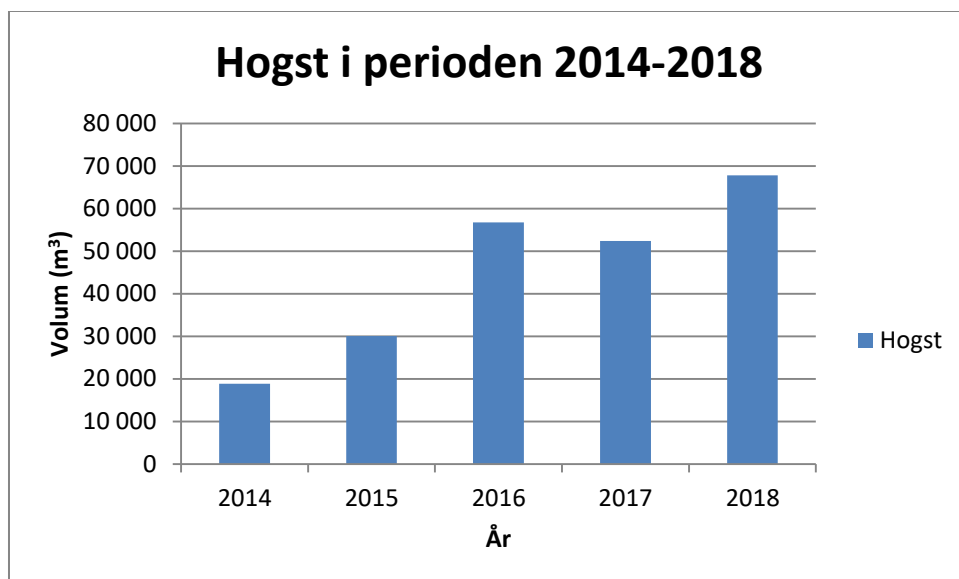
kommune vil ha store ressursar som areal, bygg, natur, skog og menneske som kan gje grunnlag for eit livskraftig landbruk i regionen.

Figur 2: Tilgjengeleg jordbruksareal og jordbruksareal i drift

1.4 Skogbruk i nye Alver kommune

Dei siste 5 år har det vorte avverka 225 817 m³ med tømmer i Lindås-, Meland- og Radøy kommune, det var hogd mest i 2018 med 67 805 m³ (figur 3) som tilsvarer 1695 vogntog med tømmer. Det har vore hogd mellom 18 800 og 67 805 m³ skog kvart år i perioden 2014-2018. Avverkinga går oppover, og vil mest truleg fortsette å stige i dei kommande åra. Dette skuldast at meir og meir skog vert hogstmoden. Dette er likt for store delar av Vestlandet. I all hovudsak er tømmeret som vert hogd gran og går til eksport til Europa.

Figur 3: Hogst i Lindås-, Meland- og Radøy kommune dei siste 5 åra.

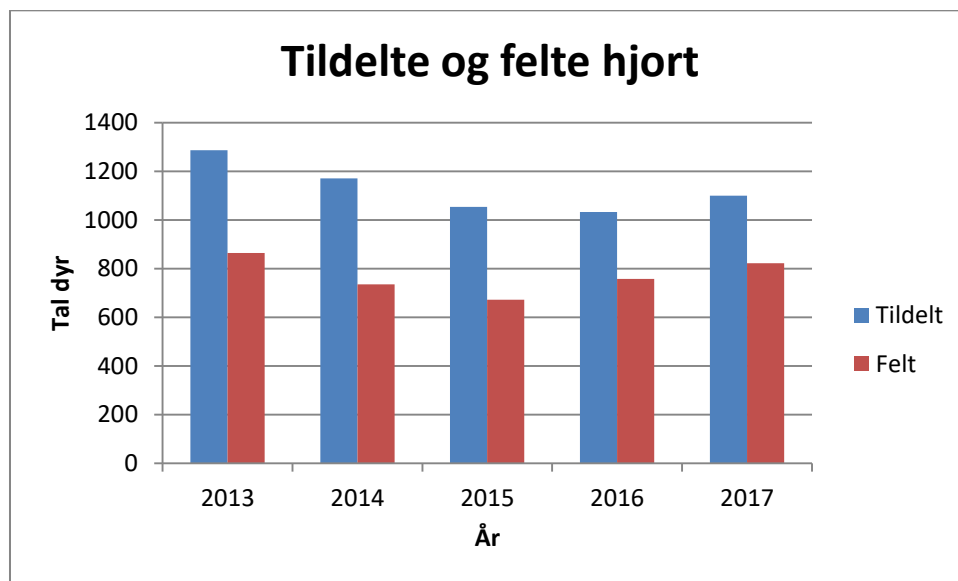
Alver vil ha ein stor del av den produktive skogen i Hordaland, og vil stå for ein stor del av årleg hogst i fylket. I 2018 sto dei tre kommunane som blir Alver for ca. 22 % av alt som vart hogd i fylket (tabell 4). Avverkinga generer mykje verdiar, og førstehandsverdien på tømmeret som vart hogd i 2018 var på ca. 26,2 millionar kroner.

Tabell 4: Hogst og planting i 2018

Hogst m ³ :	Del av hogst i Hordaland (%):
67 805	22,2
Planter stykk:	Del av planting i Hordaland (%):
167 164	25,7

1.5 Vilt i nye Alver kommune

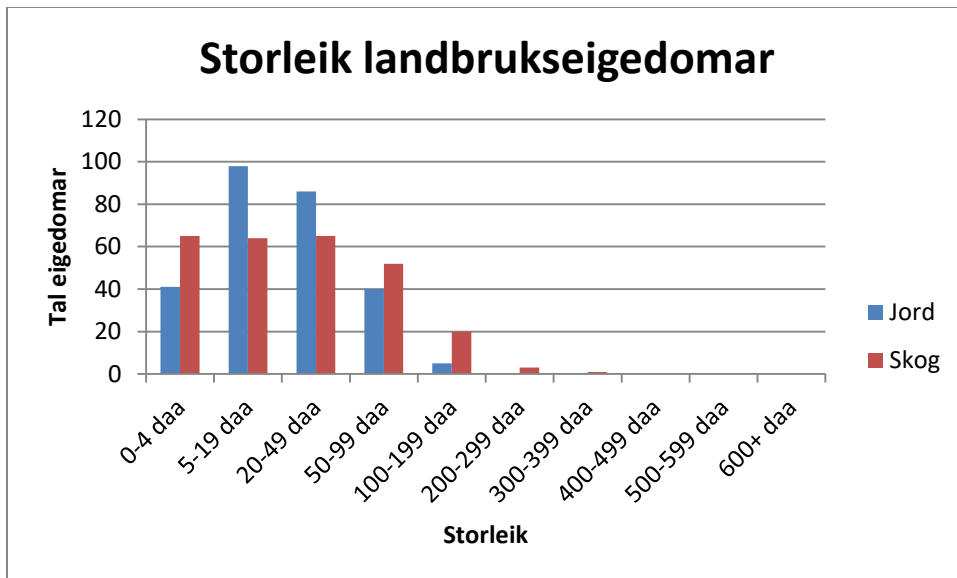
Hjorten vil bli den største og viktigaste viltressursen i Alver kommune. Kommunen vil bli ein stor hjortekommune i Hordaland grunna arealstorleik og hjortebestand. Det har i 5 års perioden 2013-2017 blitt felt mellom 672-864 hjort kvart år (figur 4) i det som vil bli Alver. Dette utgjorde i same periode mellom 10-11,1 % av felte hjort i Hordaland. Hjorten er ein viktig ressurs for mange i form av rekreasjon, matauk og til dels inntekt. Samstundes skal hjortebestanden forvaltast på ein god og berekraftig måte slik at ein unngår konflikhtar med landbruk og samferdsel.

Figur 4: Tildelte og felte hjort i perioden 2013-2017

2 Austrheim kommune

Det er 270 landbrukseigedomar i Austrheim kommune i varierende storleik. Dei fleste eigedomane har mellom 5-99 daa jordbruksareal, som er likt med regionen (figur 5). Skogbruksarealet for dei fleste eigedomane ligg mellom 5-99 daa (figur 5).

Figur 5: Tal landbrukseigedomar fordelt på storleik av jord- og skogareal

2.1 Landbruk, skogbruk og vilt i Austrheim kommune

Det er i Austrheim kommune over 7 700 daa med jordbruksareal og over 12 900 daa produktiv skog (tabell 5). Ein stor del av jordbruksarealet i kommunen er i drift.

Tabell 5: Tilgjengeleg jordbruksareal og areal i drift.

Arealkategori	Tilgjengeleg (daa):	I drift (daa):
Fulldyrka	3039	2265
Overflatedyrka	1363	901
Innmarksbeite	3359	1786
Produktiv skog	12942	

Det er i dag 32 føretak som driv ein eller fleire produksjonar i Austrheim, og som søker om produksjonstilskot på deira produksjon. Landbruksproduksjonen i kommunen er i hovudsak knytt til grasproduksjon og husdyrhald (tabell 6). Det vart i 2017 produsert over 94 tonn med kjøtt og meir enn 342 000 liter mjølk i kommunen (tabell 7).

Tabell 6: Tal produksjonar fordelt på husdyrslag

Produksjon:	Tal produksjonar:
Mjølkeproduksjon	4
Ammekuproduksjon	9
Øvrige Storfe	12
Sau	24

Tabell 7: Leveranse av kjøtt, ull og mjøl i Austrheim

Leveranse	Tonn/liter
Sau	23,6
Storfe	71,3
Ull	1,1
Kumjøl	342 220

I dei siste 5 åra har det vorte hogd meir enn 7 400 m³ med tømmer i kommunen, den årlege avverkinga har vore mellom 1 294- 1 690 m³ (tabell 8).

Tabell 8: Årleg hogst i m³ i Austrheim kommune i perioden 2014-2018

2014	2015	2016	2017	2018	Sum for perioden:
1 639	1 355	1 428	1 690	1 294	7 406

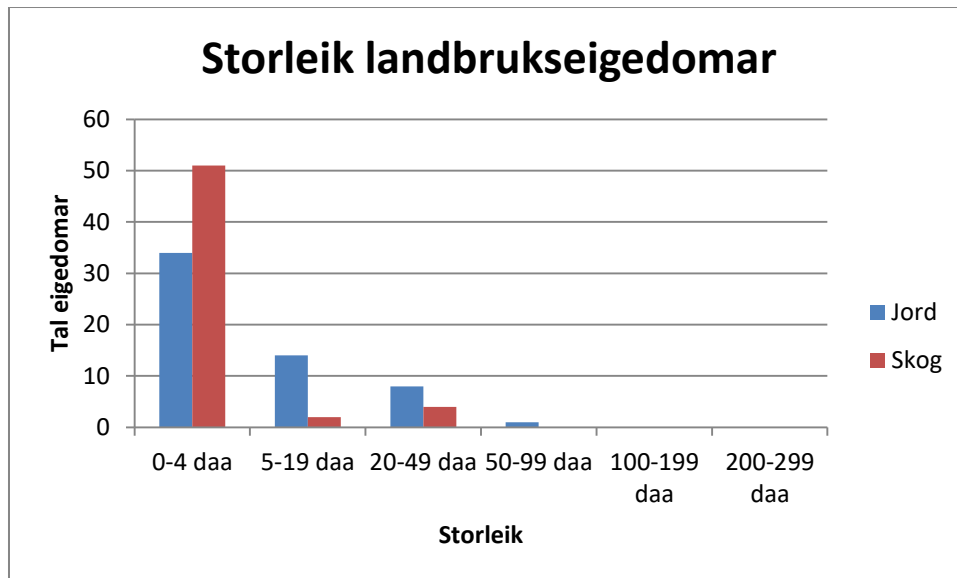
Det har i perioden 2013-2017 blitt felt mellom 72-84 hjort kvart år i kommunen (tabell 9).

Tabell 9: Tildelte og felte hjort i perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Tildelt	117	118	117	93	93
Felt	84	83	77	72	79

3 Fedje kommune

Det er 57 landbrukseigedomar i Fedje kommune i varierende storleik. Dei fleste eigedomane har mellom 0-49 daa jordbruksareal (figur 6), som er litt lågare enn regionen. Skogbruksarealet for dei fleste eigedomane ligg mellom 0-49 daa (figur 6).

Figur 6: Tal landbrukseigedomar fordelt på storleik av jord- og skogareal

3.1 Landbruk og vilt i Fedje kommune

Det er i Fedje kommune over 711 daa med jordbruksareal og over 207 daa produktiv skog (tabell 10). Ein stor del av jordbruksarealet i kommunen er i drift.

Tabell 10: Tilgjengeleg og areal i drift

Arealkategori	Tilgjengeleg (daa):	I drift (daa):
Fulldyrka	58	13
Overflatedyrka	108	43
Innmarksbeite	545	174
Produktiv skog	207	

Det er i dag 1 føretak som driv produksjon på Fedje, og som søker om produksjonstilskot på deira produksjon. Landbruksproduksjonen i kommunen er knytt til grasproduksjon og husdyrhald (tabell 11). Det vart i 2017 produsert om lag 3,3 tonn med kjøtt i kommunen (tabell 12).

Tabell 11: Tal produksjonar fordelt på husdyrslag

Produksjon:	Tal produksjonar:
Sau	1

Tabell 12: Leveranse av kjøtt og ull i Fedje

Leveranse:	Tonn:
Sau	3,3
Ull	0,4

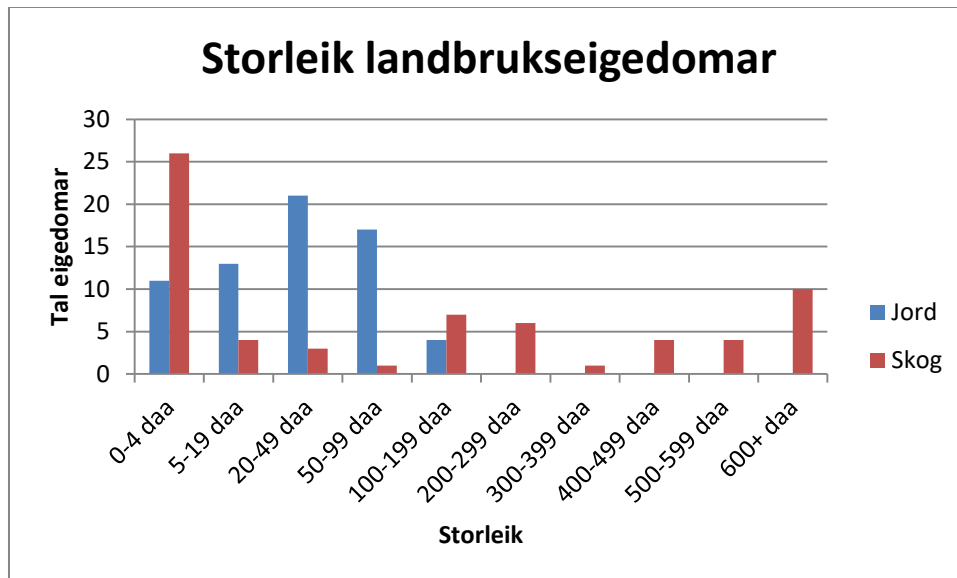
Det har i perioden 2013-2017 blitt felt mellom 0-15 hjort kvart år i kommunen (tabell 13).

Tabell 13: Tildelte og felte i perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Tildelt	20	20	7	8	8
Felt	15	0	3	7	7

4 Modalen kommune

Det er 66 landbrukseigedomar i Modalen kommune i varierende storleik. Dei fleste eigedomane har mellom 0-99 daa jordbruksareal (figur 7), som er litt lågare enn regionen. Skogbruksarealet for dei fleste eigedomane ligg mellom 0-299 daa (figur 7).

Figur 7: Tal landbrukseigedomar fordelt på storleik av jord- og skogareal

4.1 Landbruk, skogbruk og vilt i Modalen kommune

Det er i Modalen kommune over 2 666 daa med jordbruksareal og over 33 421 daa produktiv skog (tabell 14). Ein stor del av jordbruksarealet i kommunen er i drift.

Tabell 14: Tilgjengeleg jordbruksareal og areal i drift

Arealkategori	Tilgjengeleg (daa):	I drift (daa):
Fulldyrka	1 345	1 176
Overflatedyrka	300	181
Innmarksbeite	1 021	586
Produktiv skog	33 421	

Det er i dag 11 føretak som driv ein eller fleire produksjonar i Modalen, og som søker om produksjonstilskot på deira produksjon. Landbruksproduksjonen i kommunen er i hovudsak knytt til grasproduksjon og husdyrhald (tabell 15). Det vart i 2017 produsert over 16,8 tonn med kjøtt og meir enn 246 000 liter mjølk i kommunen (tabell 16).

Tabell 15: Tal produksjonar fordelt på husdyrslag

Produksjon:	Tal produksjonar:
Mjølkeproduksjon	4
Ammekuproduksjon	1
Øvrige Storfe	5
Sau	1
Mjølkegeit	1

Tabell 16: Leveranse av kjøtt, ull og mjølk i Modalen

Leveranse:	Tonn/liter:
Geit	0,5
Sau	6,3
Storfe	10,0
Ull	0,7
Kumjølkk	216 606
Geitemjølkk	30 703

I dei siste 5 åra har det vorte hogd meir enn 3 900 m³ med tømmer i kommunen, den årlege avverkinga har vore mellom 0-3 385 m³ (tabell 17).

Tabell 17: Årleg hogst i m³ i Modalen kommune i perioden 2014-2018

2014	2015	2016	2017	2018	Sum for perioden:
3 385	214	314	60	0	3 973

Det har i perioden 2013-2017 blitt felt mellom 70-94 hjort kvart år i kommunen (tabell 18). Ein del av viltforvaltning i Modalen kommune, vert utøvd av Vaksdal kommune. Bakgrunnen er Storefjellet bestandsplanområde som dekker Modalen, Eksingedalen og delar av Evanger vert forvalta av Vaksdal kommune då dei har størst teljande areal i bestandsplanområde.

Tabell 18: Tildelte og felte hjort i perioden 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Tildelt	89	102	102	102	102
Felt	75	83	70	87	94

Til

Kommunane i Vestland

Saksbehandlar, innvalstelefon

Bjørn Harald Haugsvær, 5764 3071

Christian Rekkedal, 5764 3068

Landbruksoppgåver i kommunane - Forventningar i 2019

Kommunane er landbruksstyresmakt på ei rekke oppgåver både innan jordbruk, skogbruk, hagebruk med tilhøyrande næringar, samla kalla landbruk. Dette omfattar både forvaltningsoppgåver der kommunane med heimel i lov og forskrift er førsteinstans for vedtak, eller eventuelt skal førebu saker som skal avgjerast av andre organ på høgre nivå. Det kan vere oppgåver kommunen har som planstyresmakt, eller andre utviklingsoppgåver som delvis er lovheimla og delvis ligg til den generelle utviklingsrolla som kommunen har. Den siste er i liten grad pålagt gjennom lover og regelverk, men desto viktigare for å bidra til positiv utvikling i landbruket og for bygdene. Vi har erfaring for at aktive utviklingskommunar får ta del i ein større del av ulike utviklingsmidlar for landbruket, til dømes gjennom god informasjon og offensivt motivasjonsarbeid og rettleiing.

For nokre av ordningane er eller blir det sendt ut eigne tildelingsbrev til kommunane, eller løyvingfullmakter i dei elektroniske fagsystema.

Mange av oppgåvene er svært regelstyrt utan lokalt skjønn, medan andre ordningar legg til rette for både lokalt kommunalt skjønn og med handlingsrom til å bruke dette i lokalt utviklingsarbeid. Dette kjem godt fram i regelverket for dei ulike oppgåvene.

Her er ei opplisting av kommunale landbruksoppgåver, men ikkje fullstendig fordi det er ein del mindre oppgåver som kan kome i tillegg. Det er dessutan opp til kommunen kor mykje ein vil gjere utover desse minimumsforventningane.

1. Forvaltning av diverse faste årlege tilskot i landbruket.

Kommunen har ansvar som første instans for ei rekke støtteordningar, samla i det vi kallar produksjonstilskot, med avløysartilskot og regionale miljøtilskot.

Dette er ei omfattande oppgåve med eit detaljert regelverk og der kommunen har tilgang til elektroniske fagsystem frå Landbruksdirektoratet.

Kommunen skal som ein del av dette arbeidet også føre kontroll med at søknadane er korrekte og at søkjarane oppfyller vilkåra.

2. Sjukdomsavløysing

Tilskot til avløysing under sjukdom og fødsel m.v. Kommunen er førsteinstans, fattar vedtak og betalar ut via fagsystemet Agros.

3. Tidlegpensjon for jordbrukarar

Ei ordning for jordbrukarar som har fylt 62 år. Kommunen bør ha kunnskap om ordninga og informere om det, men frå 2019 skal søkjar sende søknaden direkte til Fylkesmannen for avgjerd.

4. Erstatning ved klimabetinga skader på avlingar

Dette er ei oppgåve som varierer mykje frå år til år, i 2018 vart det ein omfattande jobb, og kommunen førebur og kontrollerer opplysningane i saka og sender den vidare til FM for avgjerd.

5. Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) og tilskot til drenering

Her får kommunen ei økonomisk ramme frå FM til lokal forvaltning. Kommunen skal på grunnlag av forskrifter og ein lokal tiltaksstrategi, utarbeidd i samråd med næringa, forvalte desse midlane og utbetale dei via fagsystemet Agros.

6. Diverse beiteordningar

Det finst fleire former for støtte og overvaking av beiteområda, både støtte til beitedyr, til organisert beitebruk, til gode fellestiltak (ofte i samarbeid med friluftslivet), og statistikk. I område med konflikt mellom beitebruk og freda rovvilt, er det også forventat at kommunen skal bidra med kunnskap og eventuelt også med deltaking i interkommunale jaktlag som kan ta på seg felling av freda rovvilt – etter løyve.

7. Utvalde kulturlandskap, verdsarvområdet, utsiktsrydding m.m.

Det finst nokre eigne støtteordningar for miljø og kulturlandskap i landbruket, nokre generelle og andre spesielle for utvalde område. Vi har sju utvalde kulturlandskap; Gjuvslandslia, Havrå, Sørfjorden, Lærdal, Grinde - Engjasete, Ormelid og Hoddevik – Liset. I tillegg har vi Nærøyfjordområdet som ein del av verdsarvområdet Vestnorsk fjordlandskap. Frå 2020 vil det detaljerte forvaltningsansvaret bli overført frå Fylkesmannen til kommunane.

Tilskot til utsiktsrydding er ei ordning som kom for få år sidan for Vestlandet, og er døme på tiltak og tilbod som føreset kommunalt engasjement om ein ynskjer å oppnå lokale tilskot og resultat. Søknadar skal sendast til kommunen der tiltaket skal gjennomførast. Kommunen mottok søknadar og gjev fråsegn i sakene før dei vert sendt til Fylkesmannen som fattar vedtak. Det vart ikkje tilført nye midlar til ordninga i 2019, og jordbruksoppgjering i år vil i praksis bestemme omfanget av denne ordninga framover. Men vi har att noko restmidlar, og oppfølging av tidlegare tildelingar.

8. Autorisasjonsbevis for bruk av plantevernmiddel

For å kunne bruke plantevernmiddel må ein ha gjennomført eit kurs med bestått eksamen. Her er det ei ansvarsdeling mellom kommunen, fylkesmannen og eksterne kurshaldarar. Dei som får autorisasjon skal registrerast i ei nasjonal base og får utskrive eit bevis. Arbeidsmengda med dette varierer frå år til år alt etter kor mange som må ha nytt bevis, og omfattar både yrkesdyrkarar i hagebruket, tilsette i gartnerfirma, vegentreprenørar med fleire.

9. Arbeid med vasskvalitet, vassrammedirektivet m.m.

Dette er oppgåver med ansvar hjå både kommunane, fylkeskommunen og fylkesmannen. Kommunen er lokal ureiningsstyresmakt og på landbruksområdet skal ein sjekke om regelverket for til dømes silopressaft og husdyrgjødsel vert etterlevd. I arbeidet med oppfølging av vassrammedirektivet må dette arbeidet utvidast til også å sjå på belastninga frå andre ureiningskjelder, til dømes punktutsløpp av typen hushaldningskloakk i spreiddbygde område.

10. Veterinære tenester

Kommunen skal i følgje dyrehelsepersonellova sørge for tilfredsstillande tilgang på veterinære tenester, inkludert veterinærvakt utanom vanleg arbeidstid. Dette er ei ordning der vakt-distrikta (vanlegvis fleire kommunar) får eit årleg tilskot til vakt utanom arbeidstid og eit mindre administrasjonstilskot til å organisere dette. Vert betalt ut til (verts)kommunen. I tillegg kan alle kommunar i utvalde fylke søkje om stimuleringsstilskot som skal medverke til stabil tilgang på veterinærtjenester på dagtid. Fleire kommunar nyttar også egne midlar inn i dei veterinære tenestene. Det må påreknast ein viss administrasjon for å sikre desse tenestene.

11. Skogbruksoppgåver

Kommunen er skogbruksmyndigheit etter skoglova med tilhøyrande forskrifter og har ei rekke oppgåver der. Her nemner vi nokre:

- Forvalte tilskot til nærings og miljøtilskot i skogbruket (NMSK), som omfattar både tilskot til skogkultur og skjøtsel og kvalitetstiltak
- Kontrollere forynging av skogen etter hogst. Dette er den viktigaste miljøoppgåva i skogbruket både med tanke på skogen si rolle til å binde karbon og som framtidig skogressurs
- Forvalte ordninga med skogfond
- Kontrollere at tiltak i skogen er i samsvar med regelverket, og bidra til å overvåke tilstanden i skogen.
- Informasjon til næringa om dei forvaltningsoppgåvene kommunen har innan skogbruk
- Ha kunnskap om skogen i forhold til andre samfunnsinteresser og oppgåver, skogen si rolle i klimapolitikken, skogen si rolle som vern mot naturskadar, og skogen sin verdi for friluftsliv, viltforvaltning m.m.
- Det førre punktet kan gjerne løysast ved å lage ein oversikt med dei mest verdfulle skogbruksområda i kommunen, gjerne i samheng med overordna vegbehov i skogen.

Frå 2020 vil kommunane få utvida oppgåver til å handsame tilskot til skogsvegar og drift i bratt terreng.

12. Andre utviklingsoppgåver

Dette er ein stor sekkepost, mykje avhengig av kommunen sine egne politiske ambisjonar og vedtak. Vi ser at denne innsatsen varierer mellom kommunane, og det gjer også resultatane for næringsutvikling innan landbruket. Det er altså i stor grad opp til kommunen kor aktive dei skal vere, men det finst eit minstekrav om å handsame dei søknadane og spørsmål innan utvikling som kjem til kommunen.

Vi viser her til forskrift for kommunens saksbehandling av søknadar til Innovasjon Norge og fylkesmannen, FOR 2004-01-26-359.

13. Forvaltning av regelverket for fast eigedom

Kommunane skal fatte vedtak etter jord- og konsesjonslova. Det gjeld til dømes saker om deling av landbrukseigedom, omdisponering av dyrka jord, driveplikt, konsesjon for kjøp av fast eigedom, buplikt m.m. Dette er saker som ofte er innom politiske handsaming i kommunen, avhengig av kommunens delegeringsreglementet.

14. Forskrift for godkjenning av landbruksvegar, dyrking og planering

Det finst egne forskrifter med heimel i jordlova og skogbrukslova for bygging av landbruksvegar (oftast skogsvegar), for nydyrking og for bakkeplanering. Den første er mest aktuell, men vi har årleg også nokre tilfelle av nydyrking.

Dei viktigaste omsynet i desse forskriftene er å vege landbruksinteressene mot andre viktige

samfunnsinteresser, til dømes natur, kulturlandskap og ureining. Det er også krav om at tiltaket skal gjennomførast på ein landbruksfagleg god måte. Til desse avvegingane trengst det landbruksfagleg kunnskap.

15. Jordvern

Stortinget har vedteke ambisiøse mål for å redusere omdisponeringa av dyrka jord. Kommunane sitt arbeid med plansaker og enkeltsaker etter jordlova er svært viktig i denne samanheng. Til dette trengst det god kunnskap om dei arealressursane som finst i kommunen, kva kvalitet jorda har og eventuelt også kva alternative areal og løysingar som finst for utbygging m.m. Eit verkemiddel her er å lage ein tematisk plan for *kjerneområde landbruk* der ein plukker ut dei mest verdifulle areala for landbruksproduksjon og kulturlandskap, som deretter vert brukt i den kommunale arealforvaltninga. Det er også viktig at kommunen også bruker sine eignefagfolk på landbruk i samband med kommunale arealplanar. Kommunen skal også rapportere det årelege omfanget av omdisponering via KOSTRA.

16. Vedlikehald av kartgrunnlaget – Gardskart

Dette er ei oppgåve som bør utførast i samarbeid med andre med kartoppgåver i kommunen. Kartgrunnlag med innteikna grenser for til dømes fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite, og med andre oppdaterte eigedomsopplysningar, er svært viktig for forvaltning av både støtteordningar og arealregelverk i landbruket. Kommunen skal halde desse karta med landbruksregister ved like. Viss det ikkje skjer må enkeltsøknadar i praksis handterast manuelt, til mykje ekstraarbeid og auka feilmargin for både gardbrukar, kommune og Fylkesmannen.

Slike gode kart er også til stor hjelp i andre type saker i kommunen, til dømes plan og bygg og viltforvaltning.

17. Landbruket som ein del av lokalsamfunnet

Landbruket omfattar store delar av kommunane sitt areal i vårt fylke. Dette er også areal som vert nytta av andre, til næring på inn- og utmark, jakt, friluftsliv og for så vidt også til vern fordi det har spesielle naturkvalitetar.

Her ligg altså store muligheiter for både utvikling, folkehelse, naturopplevingar, miljø, klima og identitet for kommunen og innbyggjarane. Ei kommune som har fagfolk med kjennskap til desse verdiane kan bidra i arbeidet med å utforme ein god politikk på desse områda.

Ta gjerne kontakt viss de har spørsmål om desse oppgåvene, og nettsida vår gir ei god oversikt på kven som gjer kva hjå oss på [landbruksområdet](#).

Med helsing

Christian Rekkedal
landbruksdirektør

Bjørn Harald haugsvær
assist. landbruksdirektør

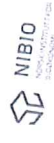
Dokumentet er elektronisk godkjent

Kommunesider Hordaland og Sogn og Fjordane

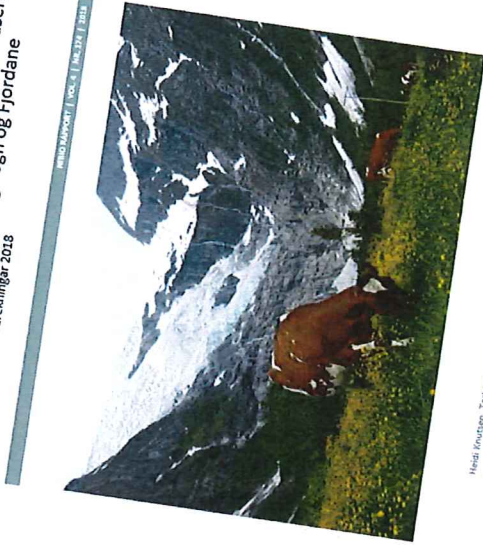
Vedlegg til Knutsen mfl. 2018

*Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert
verksemd i Hordaland og Sogn og Fjordane*

NIBIO rapport nr. 174, 2018

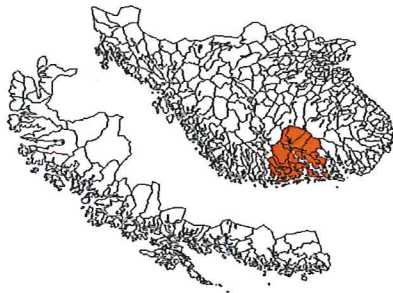

**Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert
verksemd i Hordaland og Sogn og Fjordane**
Oppdaterte beregningar 2018

Heddi Knutsen, Tordbjørn Haukali, Marianne Berger og Sigrun Mjartstad, NIBIO, Divisjon for
kart og statistikk.
Morten Lurås og Ørjan Romme, Brønnøysund.

Hordaland

Statistikk (SSB), 2016:

Tal innbyggjarar	516 497
Totalt areal, km ²	14 502
Jordbruksareal i drift, km ²	401
Produktivt skogareal, km ²	2 600
Avvirking, m ³	322 485
Tal landbrukseigdeomar	13 601
Tal jordbruksføretak	3 102
Tal sysselsette i primærnæring ¹⁾	4 526

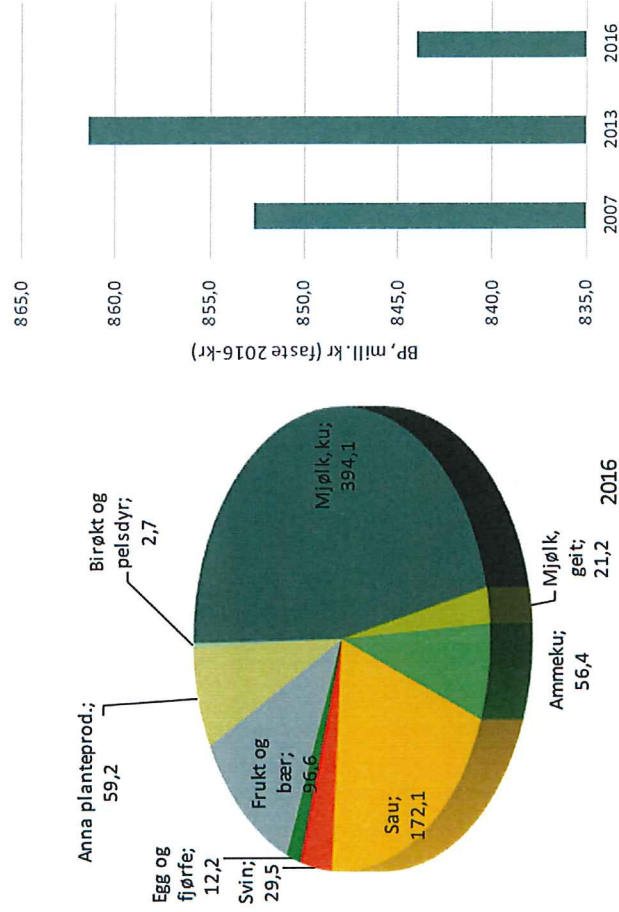
1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr ²⁾	844,0
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	158,9
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr ³⁾	2 184,9
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	1 044,5
Årsverk à 1 845 timar, jordbruk	2 660,9

Sysselsette personar i landbruksbasert industri⁴⁾

2) Inkl. pelsdyr   3) inkl. tilleggsnæring   4) avhengig av landbruk i kom.

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

1252 Modalen

Statistikk (SSB), 2016:

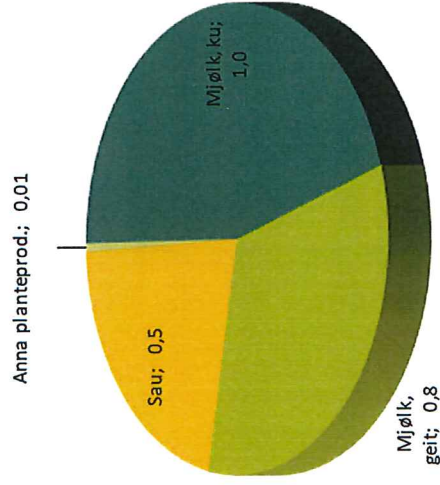
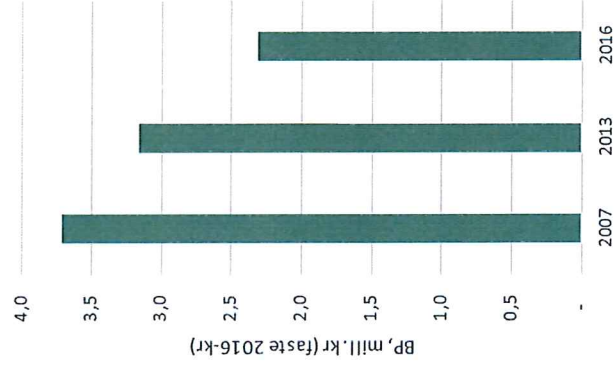
Tal innbyggjarar	381
Totalt areal, km ²	381
Jordbruksareal i drift, km ²	2
Produktivt skogareal, km ²	30
Avvirking, m ³	314
Tal landbrukseigde domar	58
Tal jordbruksføretak	11
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	6

1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr. ²⁾	2,3
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	1,3
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr. ³⁾	4,1
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk à 1 845 timar, jordbruk	7,1
Sysselesette personar i landbruksbasert industri ⁴⁾	-

2) Inkl. pelsdyr   3) Inkl. tilleggsnærings   4) avhengig av landbruk i kom.

2016

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

1256 Meland

Statistikk (SSB), 2016:

Tal innbyggjarar	7 812
Totalt areal, km ²	88
Jordbruksareal i drift, km ²	10
Produktivt skogareal, km ²	31
Avvirking, m ³	5 901
Tal landbrukseigedomar	346
Tal jordbruksføretak	73
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	71

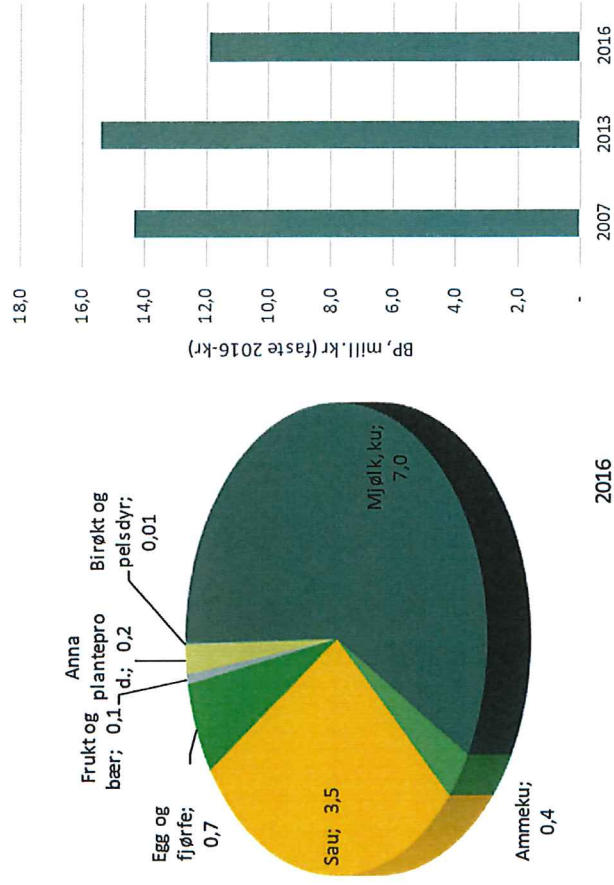
1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr. ²⁾	11,9
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	2,2
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr. ³⁾	15,4
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk à 1 845 timar, jordbruk	46,8

Sysseletsette personar i landbruksbasert industri⁴⁾

2) Inkl. pelsdyr 3) inkl. tilleggsnærings 4) avhengig av landbruk i kom.

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

1260 Radøy

Statistikk (SSB), 2016:

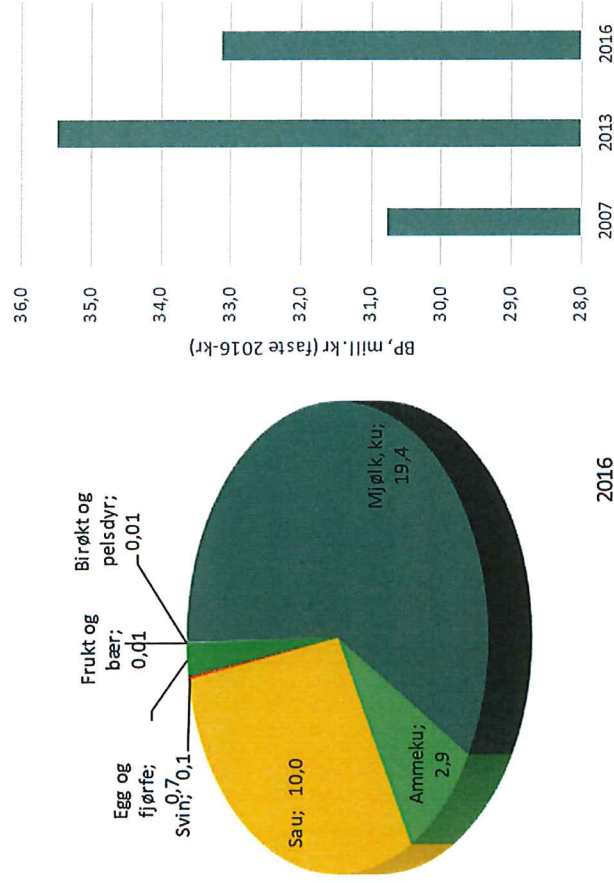
Tal innbyggjarar	5 077
Totalt areal, km ²	107
Jordbruksareal i drift, km ²	26
Produktivt skogareal, km ²	32
Avvirking, m ³	22 352
Tal landbrukseigedomar	607
Tal jordbruksføretak	154
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	103

1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr. ²⁾	33,1
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	5,5
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr. ³⁾	42,6
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk å 1 845 timar, jordbruk	119,1
Sysselsette personar i landbruksbasert industri ⁴⁾	-

2) Inkl. pelsdyr 3) inkl. tilleggsnærings 4) avhengig av landbruk i kom.

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

1263 Lindås

Statistikk (SSB), 2016:

Tal innbyggjarar	15 607
Totalt areal, km ²	456
Jordbruksareal i drift, km ²	34
Produktivt skogareal, km ²	184
Avvirking, m ³	27 764
Tal landbrukseigedomar	1 006
Tal jordbruksføretak	223
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	161

1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

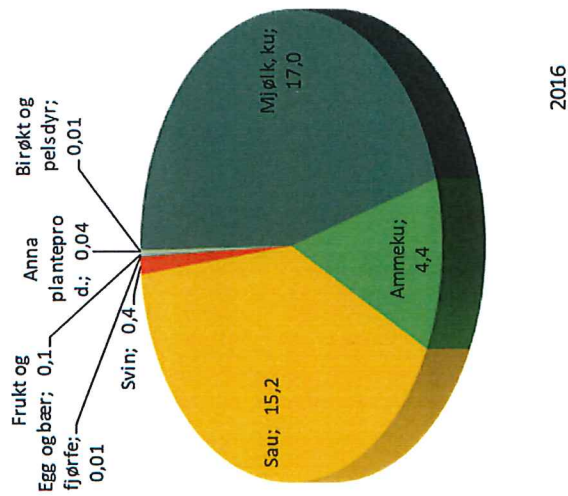
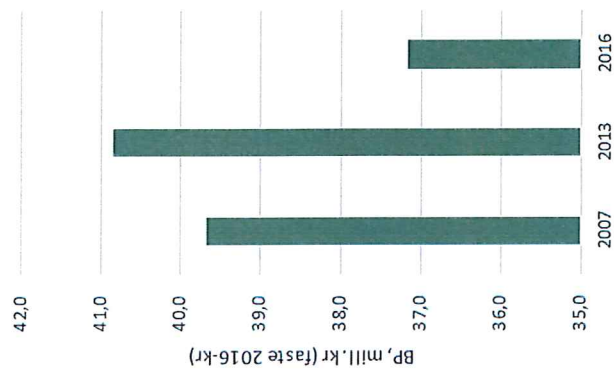
Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr. ²⁾	37,2
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	10,8
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr. ³⁾	54,3
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk å 1 845 timar, jordbruk	155,1
Sysselsette personar i landbruksbasert industri ⁴⁾	-

2) Inkl. pelsdyr

3) Inkl. tilleggsnærings

4) avhengig av landbruk i kom.

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

1264 Austrheim

Statistikk (SSB), 2016:

Tal innbyggjarar	2 858
Totalt areal, km ²	57
Jordbruksareal i drift, km ²	5
Produktivt skogareal, km ²	10
Avvirking, m ³	1 423
Tal landbrukseigedomar	258
Tal jordbruksføretak	31
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	23

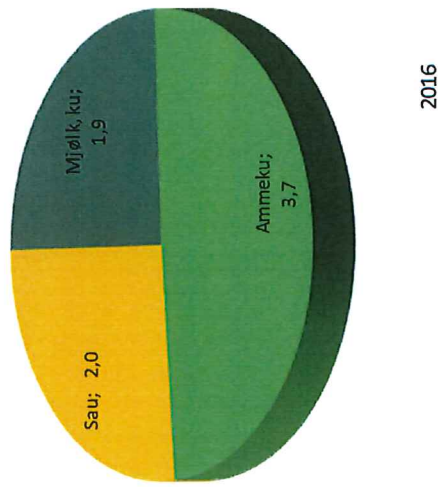
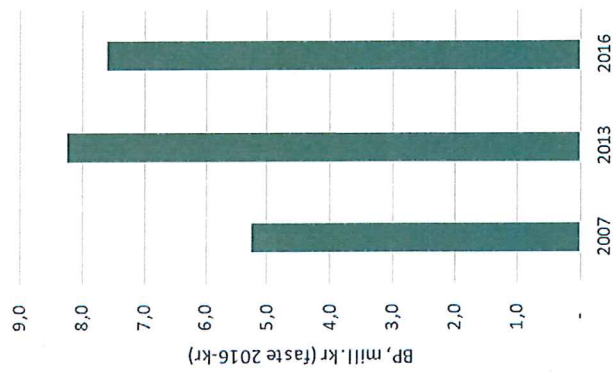
1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr ²⁾	7,6
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	0,6
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr ³⁾	9,5
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk å 1 845 timar, jordbruk	25,9

Sysselsette personar i landbruksbasert industri⁴⁾

2) Inkl. pelsdyr 3) inkl. tilleggsnærings 4) avhengig av landbruk i kom.

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

1265 Fedje

Statistikk (SSB), 2016:

Tal innbyggjarar	576
Totalt areal, km ²	9
Jordbruksareal i drift, km ²	0
Produktivt skogareal, km ²	-
Avvirking, m ³	-
Tal landbrukseiendomar	33
Tal jordbruksføretak	2
Tal sysselsette i primærnærings ¹⁾	8

1) Jordbruk, skogbruk og fiskeri

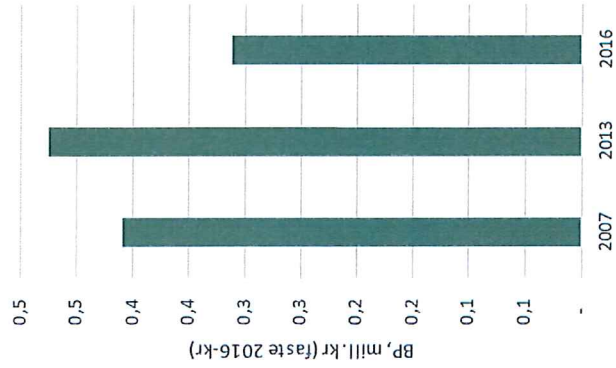
Utrekningar, 2016, verdiskaping som bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt jordbruk, mill. kr ²⁾	0,3
Bruttoprodukt skogbruk, mill. kr	0,1
Sum bruttoprodukt primærledd, mill. kr ³⁾	0,4
Bruttoprodukt landbruksbasert industri, mill. kr	-
Årsverk å 1 845 timar, jordbruk	1,4
Sysselsette personar i landbruksbasert industri ⁴⁾	-

2) Inkl. pelsdyr

3) Inkl. tilleggsnærings

4) avhengig av landbruk i kom.

2016

Verdiskaping jordbruk, bruttoprodukt, mill. kr

NIBIO

Brukarundersøking

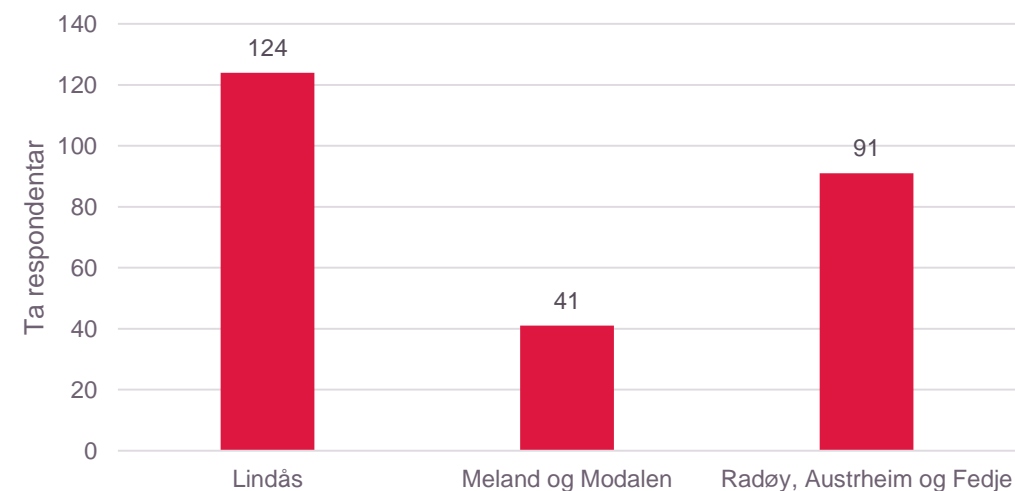
Landbrukskontoret i Austrheim, Fedje, Lindås, Meland,
Modalen og Radøy kommune.

Bakgrunn og metode

- Hordaland fylkeskommune har hjulpet fagleg og teknisk i utarbeidinga, distribusjon og analyse av resultata frå ei elektronisk undersøking om landbrukskontoras tenester. Undersøkinga er utført på oppdrag frå landbrukssjefane i Lindås og Meland kommune og dekker kommunane Lindås, Meland, Radøy, Fedje, Austrheim og Modalen.
- Formålet med undersøkinga er å gjere seg kjent med brukarane sine vurderingar av sørvis og tenester, og å få innspel til utvikling av landbrukskontoret i nye Alver kommune.
- Undersøkinga gjekk ut til 502 bønder med landbrukseigedom i Lindås, Meland, Radøy, Fedje, Austrheim eller Modalen kommune. 246 svarte på heile eller delar av undersøkinga. Det gir ein svarprosent på 49 %.
- Kommunane er gruppert etter noverande organisering av landbrukstenester i kommunen:
  - > Lindås
  - > Meland og Modalen
  - > Radøy, Austrheim og Fedje
- Resultata er vurdert ut frå kommune og aldersgruppe. Skilnader mellom kommunar og aldersgrupper blir berre kommentert på utvalde plassar.

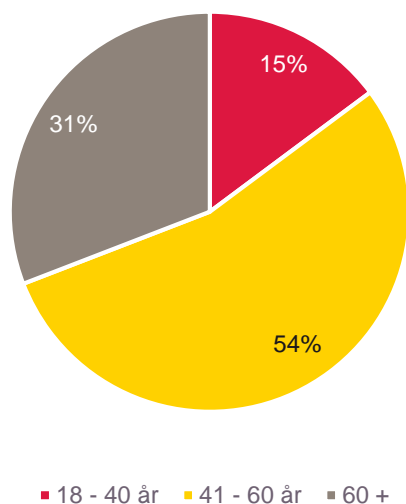

Figur 1: Fordeling av respondentar over kommunegruppene. 246 respondentar totalt.

Bakgrunnsinformasjon og framtidsplanar

Alder

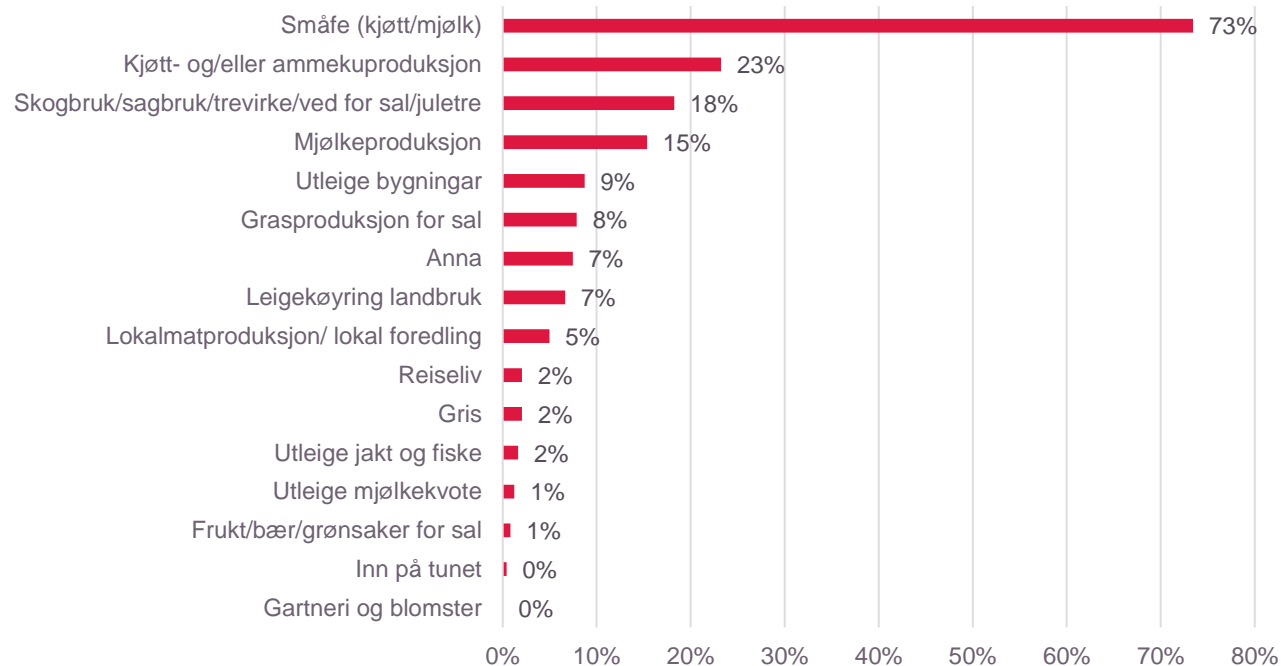
- Om lag halvparten av respondentane er mellom 41 og 60 år
- Det er liten skilnad i aldersfordelinga mellom kommunane

Figur 2: Spørsmål: «Kor gamal er du?» Val mellom tre svaralternativ. 243 respondentar totalt.

Driftssituasjon

- Det er klart flest som driv med småfe (73%). 83 % av respondentane mottar løn utanom bruket, og har i snitt 2-3 personar involvert i drifta på garden.

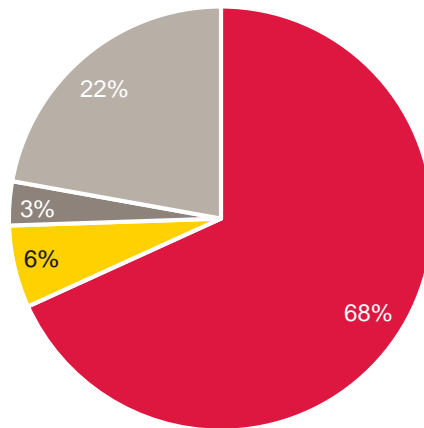
Figur 3: Spørsmål: «Kva er dagens drift/inntektsgrunnlag på garden?». Fleire svar mogleg. 241 respondentar.

Bakgrunnsinformasjon og framtidsplanar

Trur du det er drift på garden om 5 år?

- 68 % av respondentane trur det er drift på garden om 5 år (med dagens produksjon).
- 6 % trur det er drift på garden om 5 år, men med anna produksjon.
- 22 % svara at dei ikkje veit.

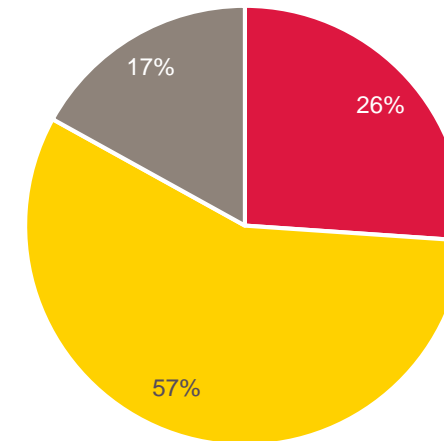

■ Ja - dagens produksjon ■ Ja - anna produksjon ■ Nei ■ Veit ikkje

Figur 4: Spørsmål: "Trur du det er drift på garden din om 5 år?". Val mellom fire svaralternativ. 239 respondentar totalt.

Er det planlagd generasjonsskifte?

- 57 % har *ikkje* planlagd generasjonsskifte dei neste 10 åra.
- 26 % *har* planlagd generasjonsskifte dei neste 10 åra. For dei over 60 år er talet 50,7 %.

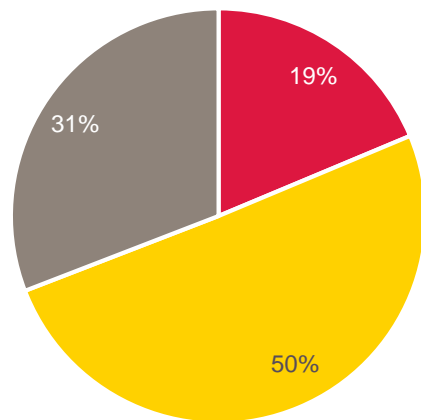
■ Ja ■ Nei ■ Veit ikkje

Figur 5: Spørsmål: "Er det planlagd generasjonsskifte på garden dei neste 10 åra?". Val mellom tre svaralternativ. 230 respondentar totalt.

Bakgrunnsinformasjon og framtidsplanar

Skal du strate med tilleggsnæring?

- 19 % har planar om å starte med tilleggsnæring i løpet av dei neste 5 åra.
- For dei mellom 18 og 40 år har 38,2 % planar om å starte med tilleggsnæring. Tilsvarande for aldersgruppa 41 til 60 år og 60 + er høvesvis 18,4 % og 9,9 %.
- Av dei som svara ja, skriv mange at dei vil starte med turisme, «Inn på tunet» og sal av gardsprodukt.

■ Ja ■ Nei ■ Veit ikkje

Kva tilleggsnæring?

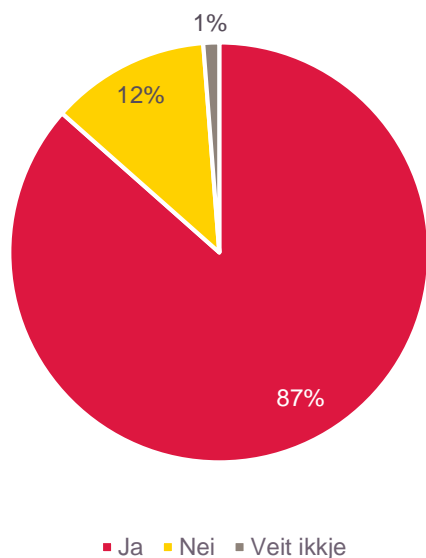
Figur 6: Spørsmål: "Har du planar om å starta med tilleggsnæringar på garden din i løpet av dei neste 5 åra?". Val mellom tre svaralternativ. 230 respondentar totalt.

Figur 7: Til dei som valde «Ja» på førre spørsmål: «Kva tilleggsnæring?». Tekstfelt. 39 kommentarar.

Bakgrunnsinformasjon og framtidsplanar

Har du vore i kontakt?

- 87 prosent av respondentane har vore i kontakt med landbrukskontoret det siste året.

Figur 8: Spørsmål: "Har du det siste året vore i kontakt med landbrukskontoret?". Val mellom tre svaralternativ. 245 respondentar totalt.

Områder som har vore bakgrunn for kontakt med landbrukskontoret siste året:

- Tilskotsordningar: 77 %
- Rettleiing: 32 %
- Skog: 23 %
- Lovsakar
- Hjorteforvaltning: 12 %
- Anna: 6 %

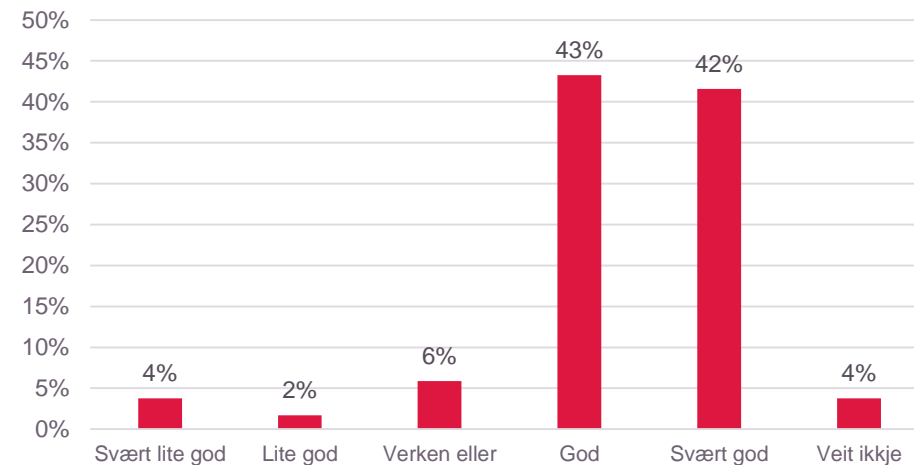
Figur 9: Til dei som valde «Ja» på førre spørsmål: «Relatert til kva område?». Mogleg å krysse av på fleire svaralternativ. 211 respondentar totalt.

Evaluering

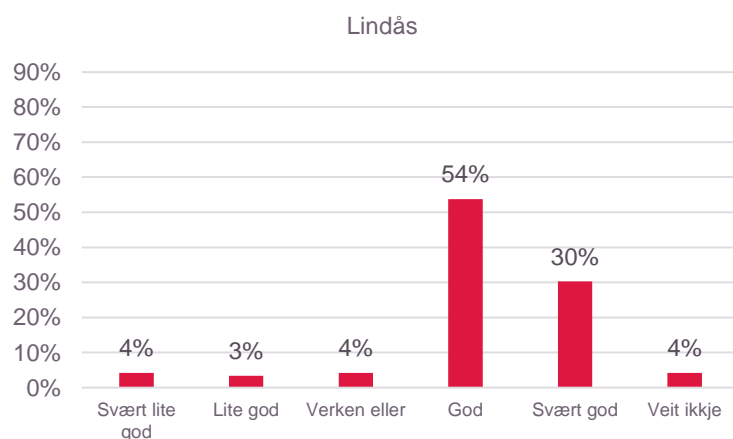
Behandlinga du får er?

- I snitt opplev 85 % behandlinga dei får hos landbrukskontoret som «god» eller «svært god».
- 6 % opplev behandlinga som «lite god» eller «svært lite god».
- Meland og Modalen har dei mest nøgde brukarane. 78 % seier at behandlinga dei får er «svært god». Om vi slår samane svaralternativa «god» og «svært god» blir skilnaden mellom kommunane tilnærma borte.

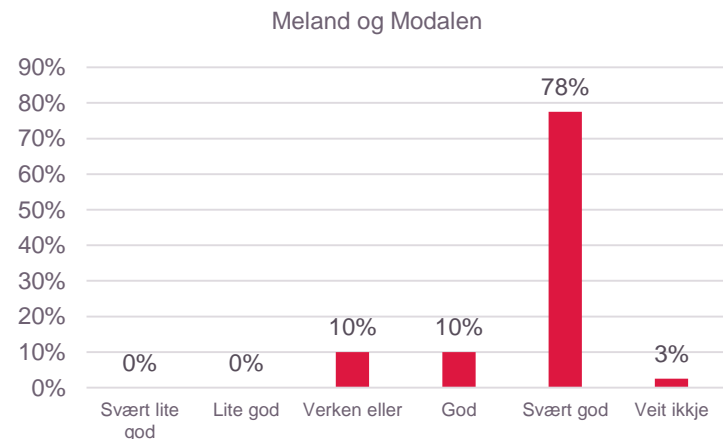
Snitt:

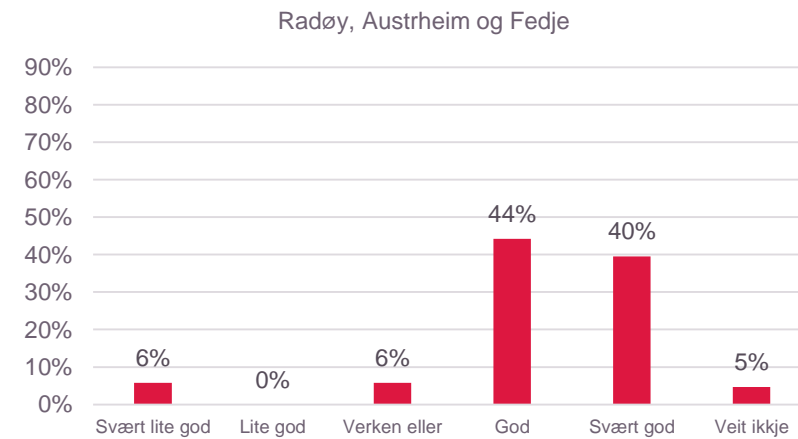
Figur 10a: «Korleis du vert møtt – Behandlinga du får er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respdentar.

Figur 10b: 119 respondentar.

Figur 10c: 40 respondentar.

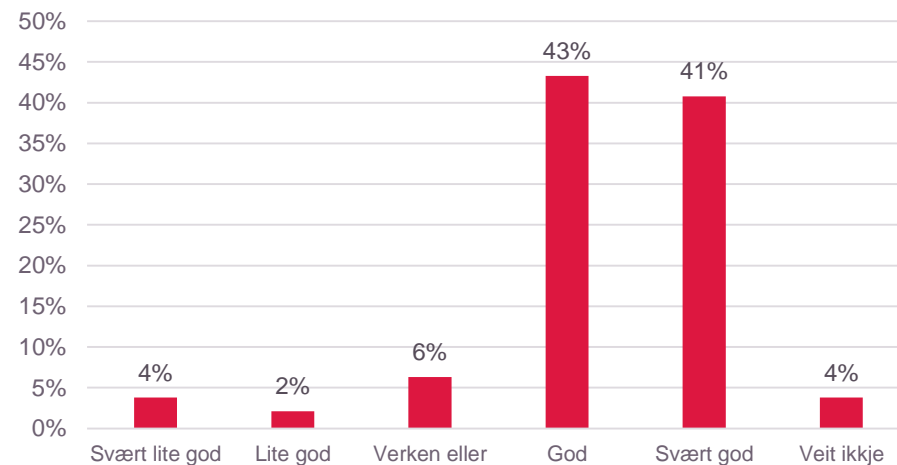
Figur 10d: 86 respondentar.

Evaluering

Sørvisen du får er?

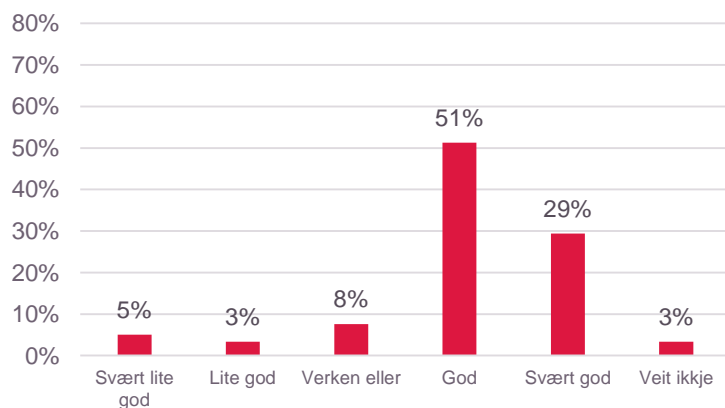
- 84 % av respondentane opplev sørvisen dei får hos landbrukskontoret som «god» eller «svært god».
- 6 % opplev sørvisen som «lite god» eller «svært lite god».
- Meland og Modalen har den høgaste delen som svara «svært god».

Snitt:

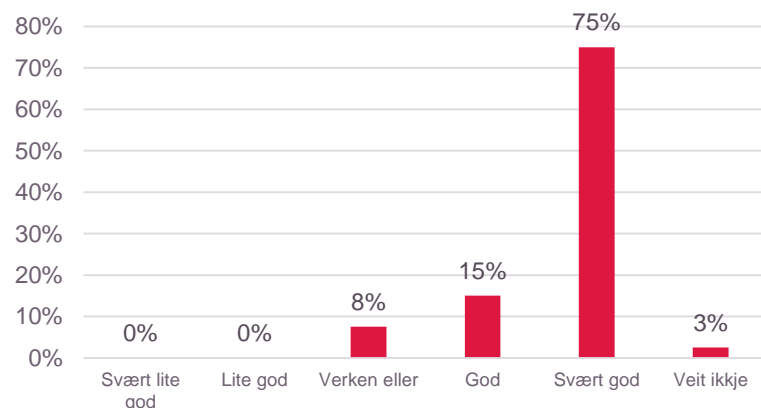
Figur 11a: «Korleis du vert møtt – Sørvisen er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respndentar.

Lindås

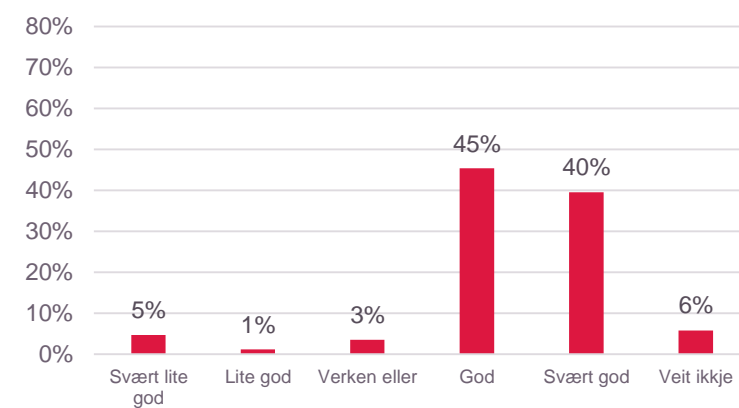
Figur 11b: 119 respondentar.

Meland og Modalen

Figur 11c: 40 respondentar.

Radøy, Austrheim og Fedje

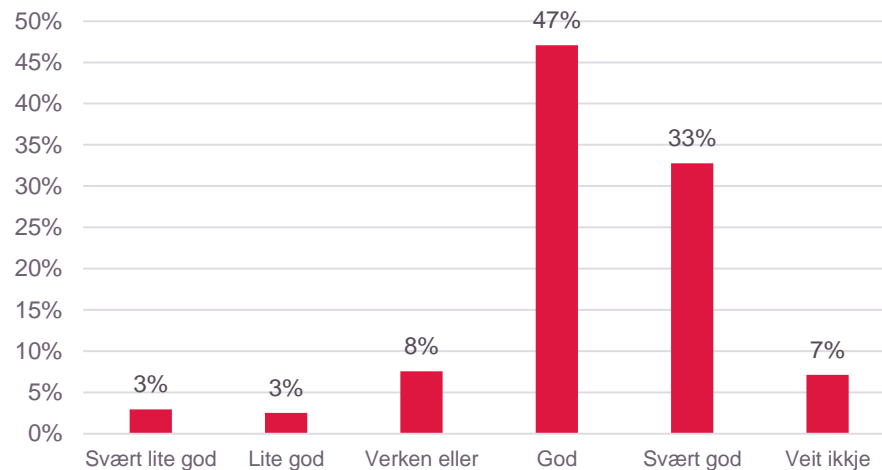
Figur 11c: 86 respondentar.

Evaluering

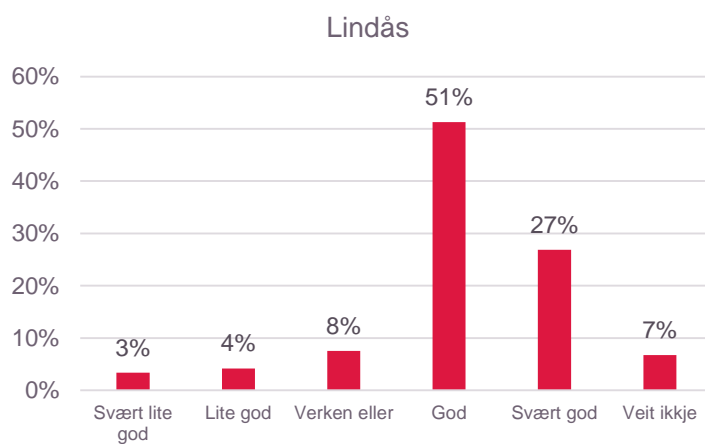
Kvaliteten på sakshandsaminga er?

- I snitt opplev 80 % av respondentane kvaliteten på sakshandsaminga som «god» eller «svært god».
- 6 % opplev kvaliteten på sakshandsaminga som «lite god» eller «svært lite god».

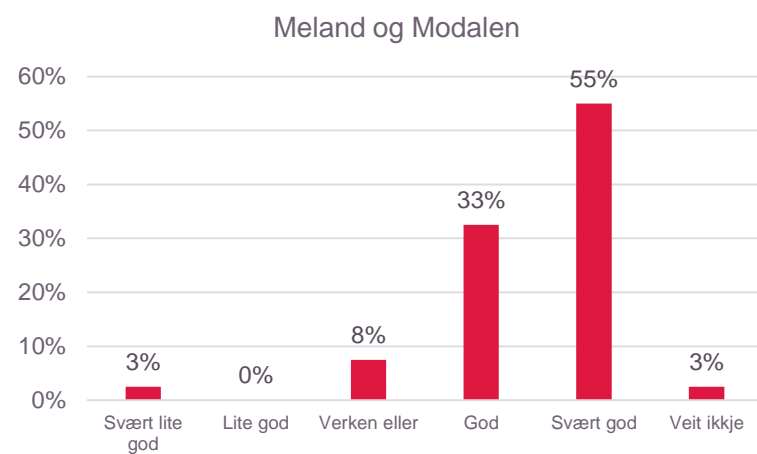
Snitt:

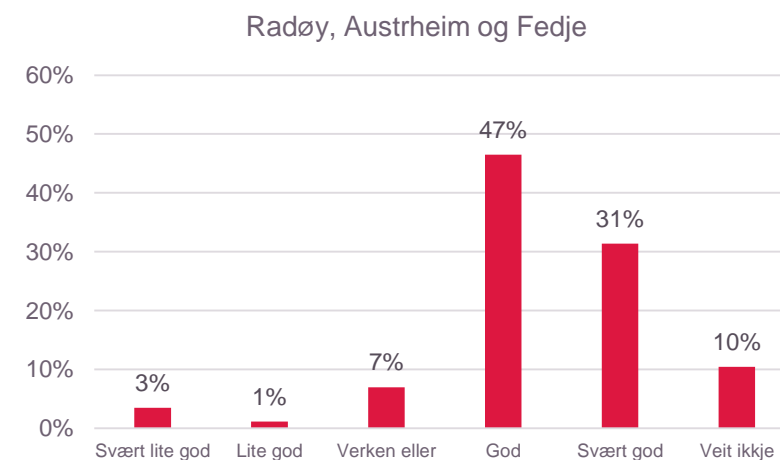
Figur 12a: «Kvalitet – Kvaliteten på sakshandsaminga er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respndentar.

Figur 12b: 119 respondentar.

Figur 12c: 40 respondentar.

Figur 12c: 86 respondentar.

Evaluering

Kvaliteten på faglege råd er?

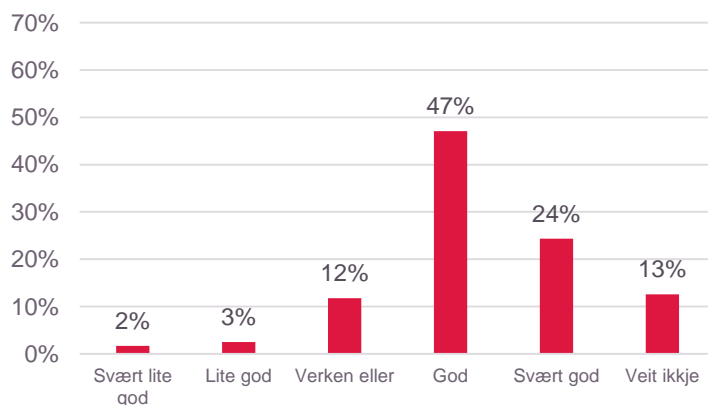
- I snitt opplev 77 % av respondentane kvaliteten på faglege råd som «god» eller «svært god».
- 4 % opplev kvaliteten på faglege råd som «lite god» eller «svært lite god».

Snitt:

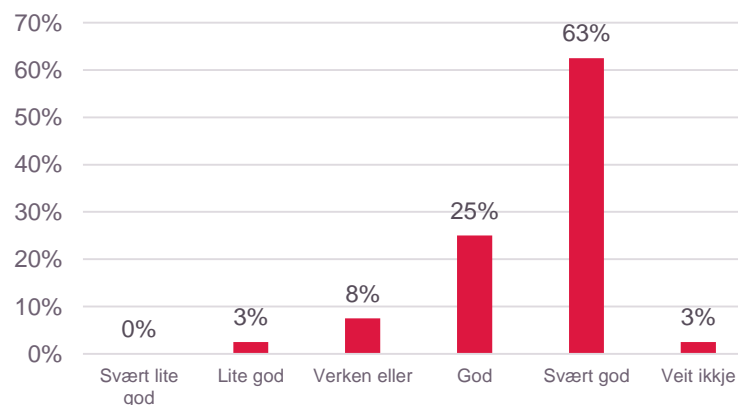
Figur 13a: «Kvalitet – Kvaliteten på faglege råd er:» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respndentar.

Lindås

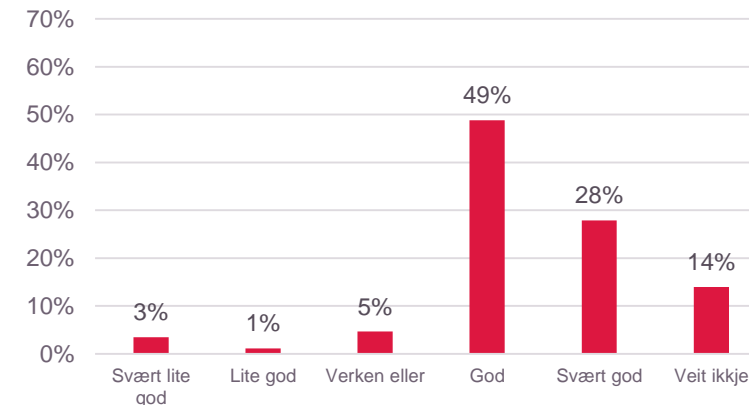
Figur 13b: 119 respondentar.

Meland og Modalen

Figur 13c: 40 respondentar.

Radøy, Austrheim og Fedje

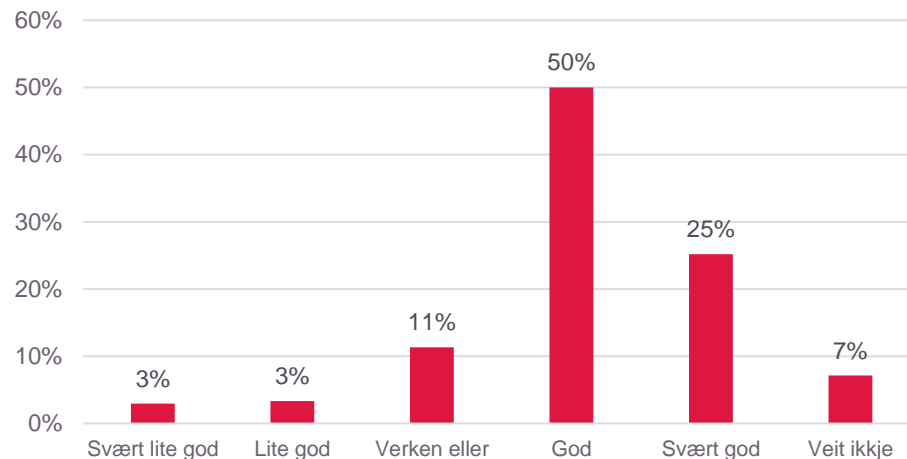
Figur 13c: 86 respondentar.

Evaluering

Tidsbruk/svartid er?

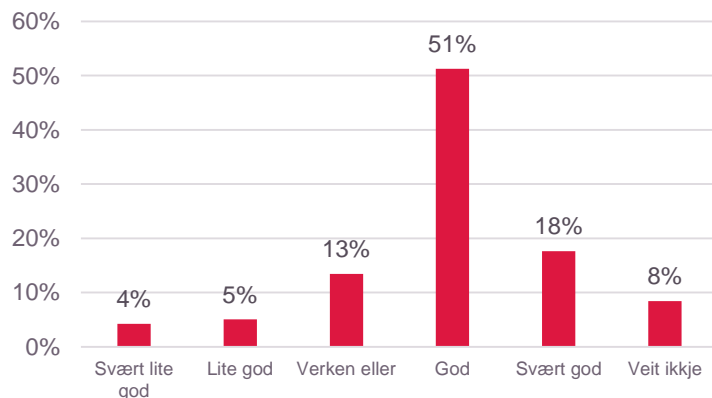
- 75 % opplev tidsbruken/svartid som «god» eller «svært god».
- 6 % opplev tidsbruken som «lite god» eller «svært lite god».

Snitt:

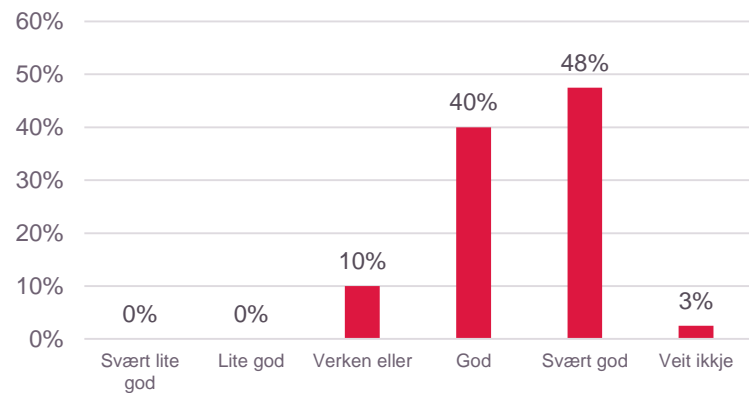
Figur 14a: «Kvalitet – Tidsbruk/svartid er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respdenttar.

Lindås

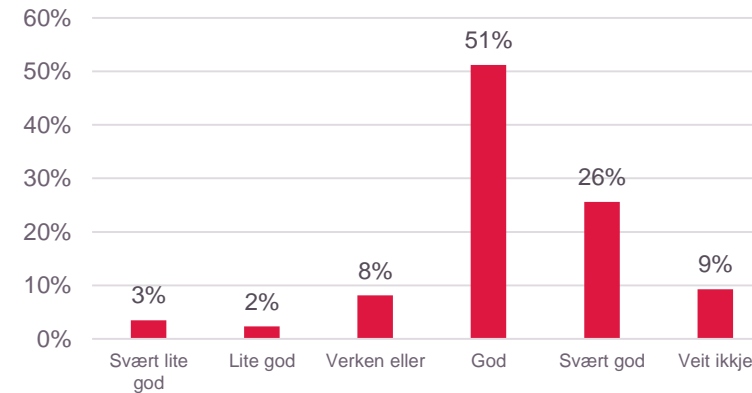
Figur 14b: 119 respondentar.

Meland og Modalen

Figur 14c: 40 respondentar.

Radøy, Austrheim og Fedje

Figur 14c: 86 respondentar.

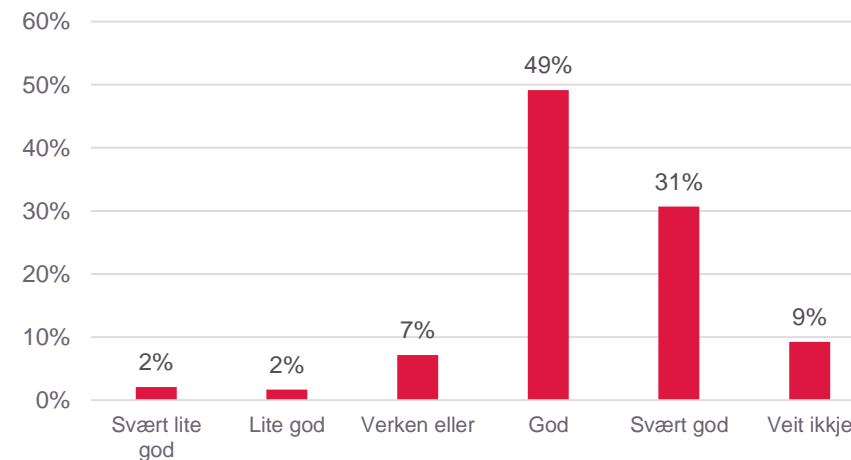

Evaluering

Rettleiing i søknadsprosessen er?

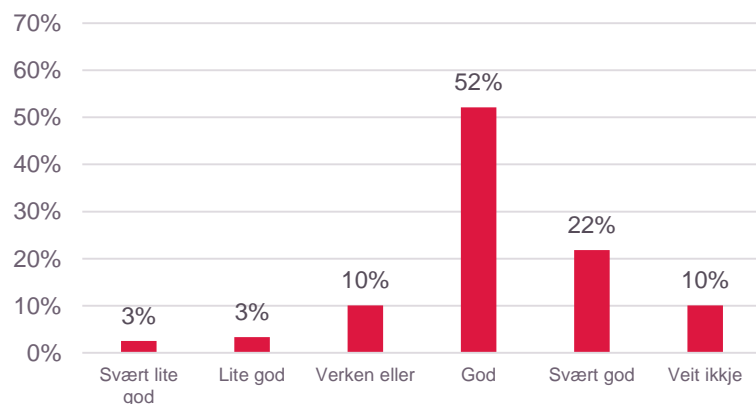
- 80 % opplev rettleiinga i søknadsprosessar som «god» eller «svært god».
- 4 % opplev rettleiinga i søknadsprossar som «lite god» eller «svært lite god».

Snitt:

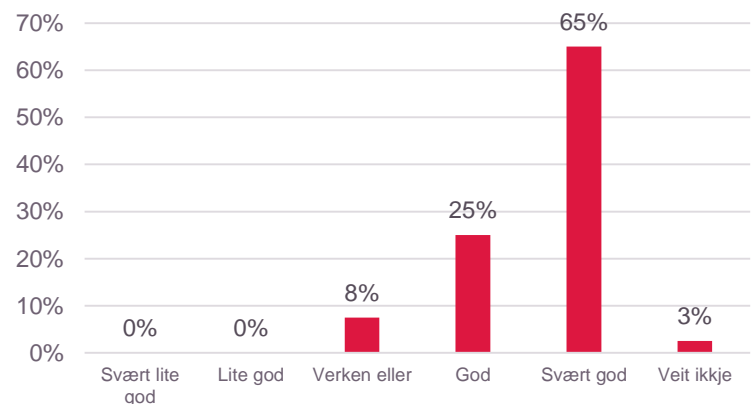
Figur 15a: «Kvalitet – Rettleiing i søknadsprosessen er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respondentar.

Lindås

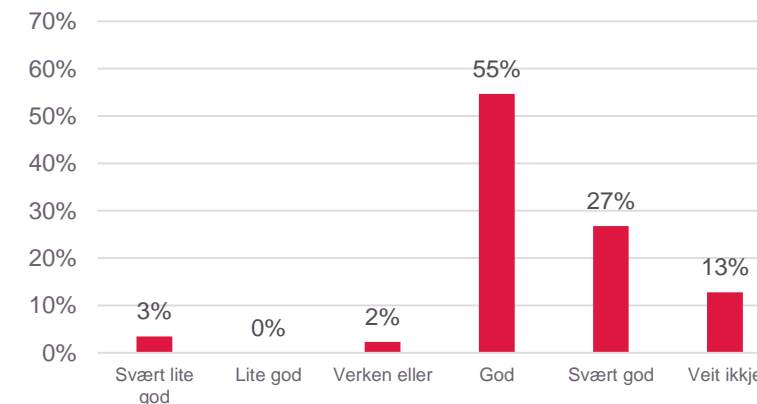
Figur 15b: 119 respondentar.

Meland og Modalen

Figur 15c: 40 respondentar.

Radøy, Austrheim og Fedje

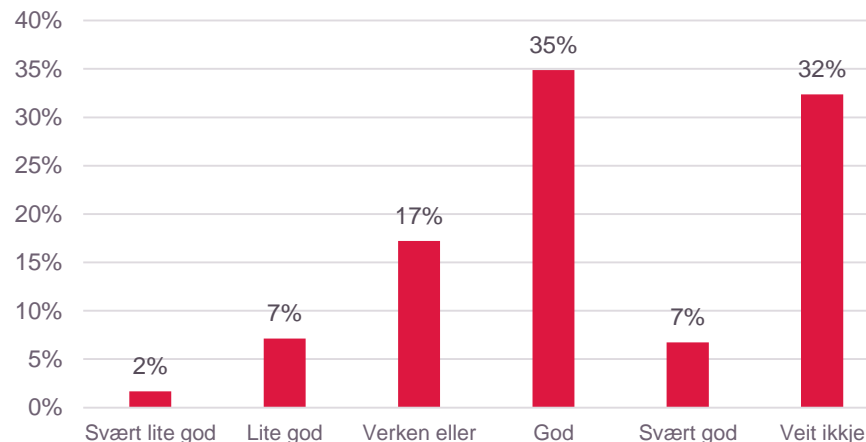
Figur 15c: 86 respondentar.

Evaluering

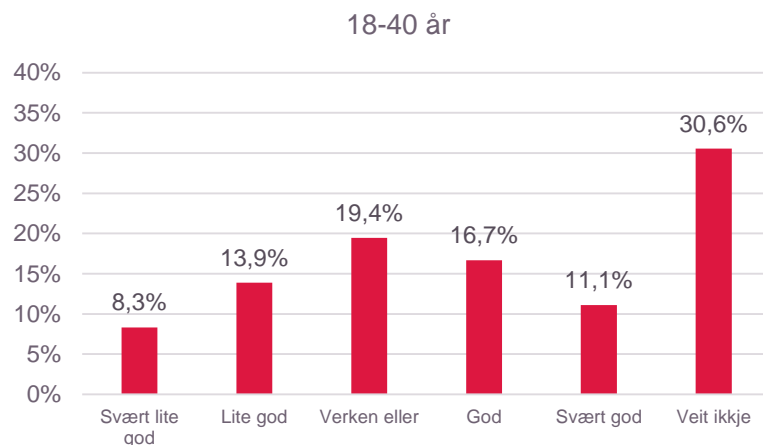
Informasjon frå heimesidene er?

- I snitt opplev 41,6 % informasjon frå heimesidene som «god» eller «svært god».
- 9 % opplev informasjon frå heimesidene som «lite god» eller «svært lite god».
- Aldersgruppa 18 til 40 år er minst nøgd med informasjonen frå heimesidene.
- 31 % av respondentane i Lindås, 50 % av respondentane i Meland og Modalen, og 52 % av respondentane i Radøy, Austrheim og Fedje svara at informasjon frå heimesidene er «god» eller «svært god».

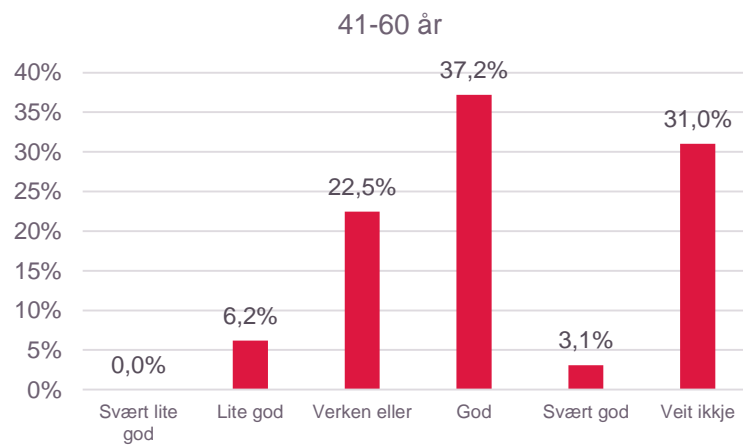
Snitt:

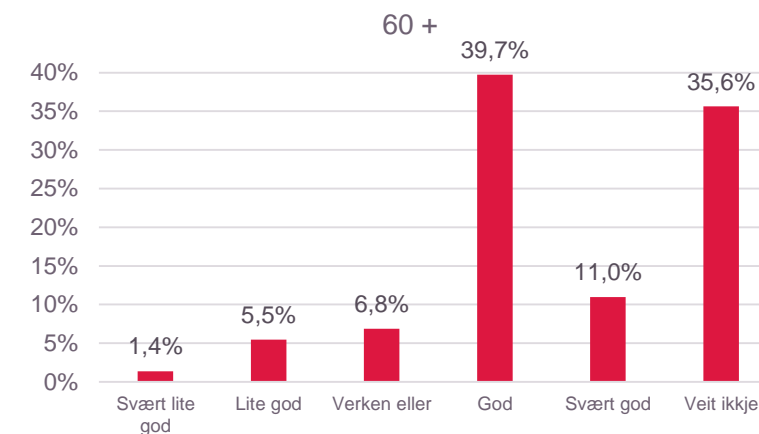
Figur 16a: «Informasjon og tilgjenge – Informasjon frå heimesiden er:» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respndentar.

Figur 16b: 119 respondentar.

Figur 16c: 40 respondentar.

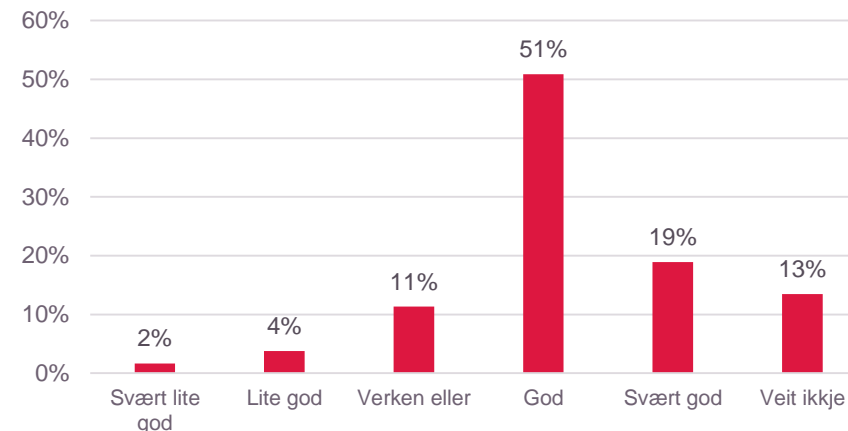
Figur 16d: 86 respondentar.

Evaluering

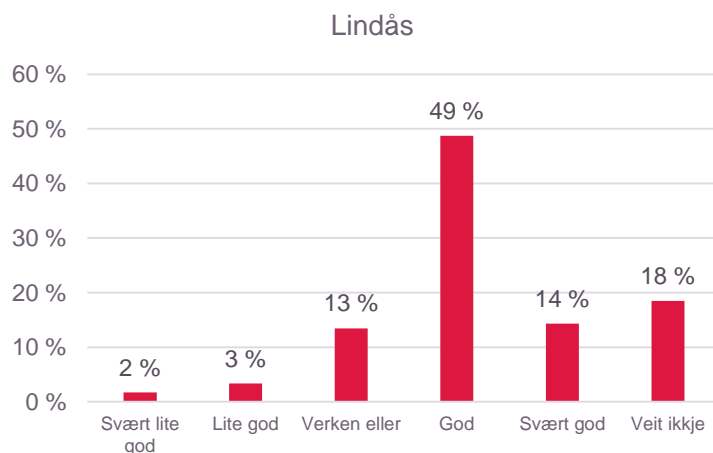
Informasjon på epost er?

- I snitt opplev 70 % informasjon på epost som «god» eller «svært god».
- 6 % opplev informasjon på epost som «lite god» eller «svært lite god».
- Respondentane frå Meland og Modalen er mest nøgd med informasjonen dei får på epost.

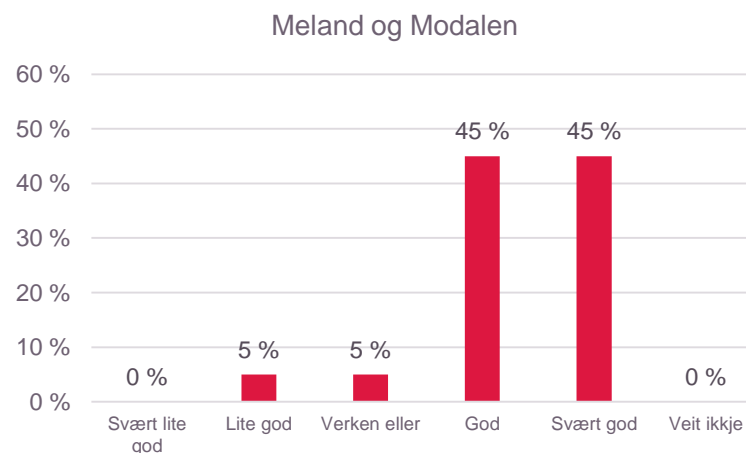
Snitt:

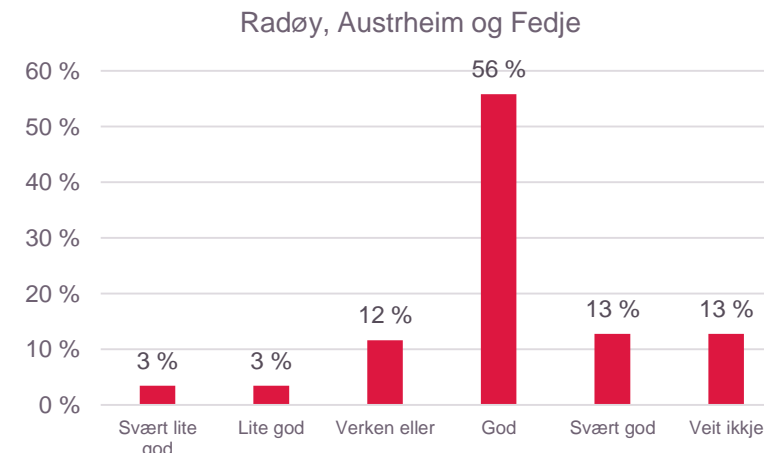
Figur 17a: «Informasjon og tilgjenge – Informasjon på epost er:» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respondentar.

Figur 17b: 119 respondentar.

Figur 17c: 40 respondentar.

Figur 17d: 86 respondentar.

Evaluering

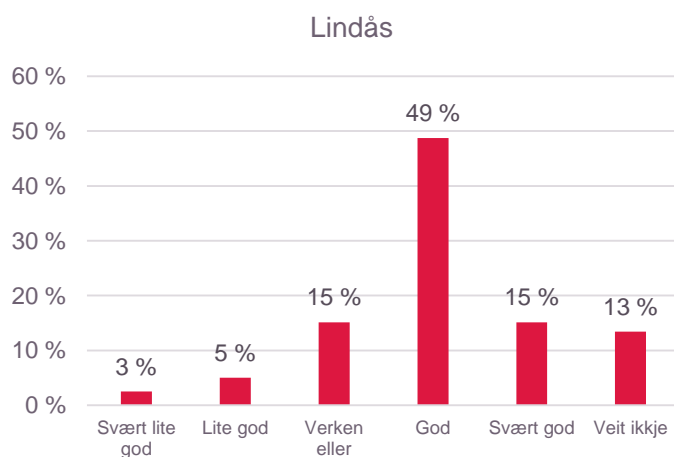
Tilgjenge på kontoret er?

- I snitt opplev 62 % tilgjenge på kontoret som «god» eller «svært god».
- 7 % opplev tilgjenge på kontoret som «lite god» eller «svært lite god».
- Respondentane frå Radøy, Austrheim og Fedje er minst nøgd med tilgjenge på kontoret.

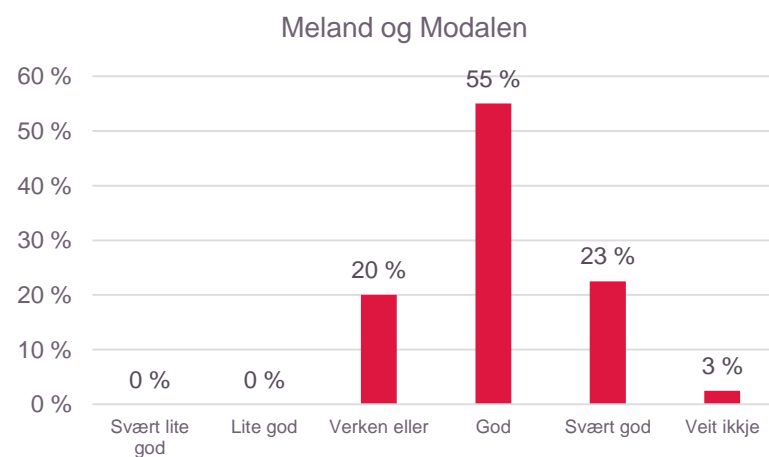
Snitt:

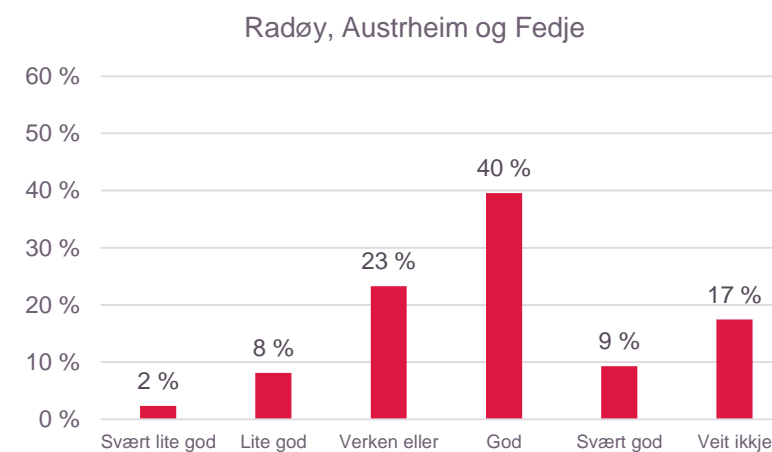
Figur 18a: «Informasjon og tilgjenge – Tilgjenge på kontoret er.» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respondentar.

Figur 18b: 119 respondentar.

Figur 18c: 40 respondentar.

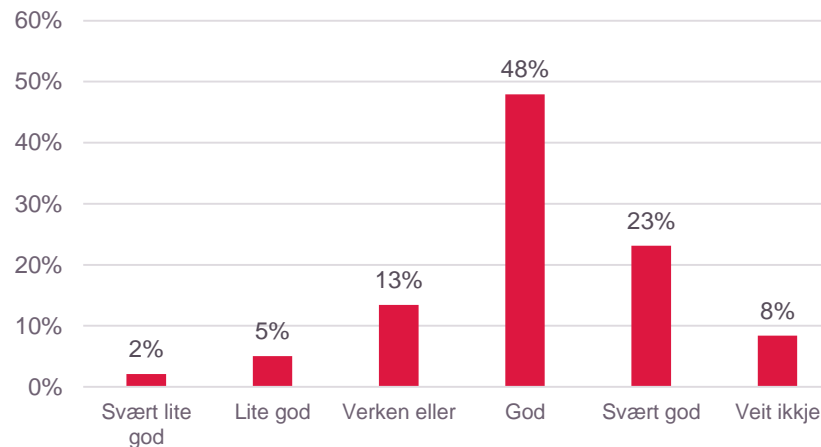
Figur 18d: 86 respondentar.

Evaluering

Tilgjenge på tlf/epost er?

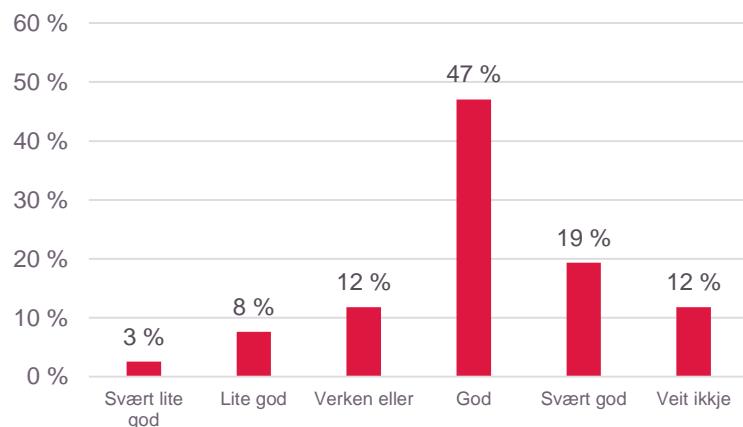
- I snitt opplev 71 % tilgjenge på tlf/epost som «god» eller «svært god».
- 7 % opplev tilgjenge på telefon/epost som «lite god» eller «svært lite god»
- Respondentane frå Meland og Modalen er mest nøgd med tilgjenge på tlf/epost.

Snitt:

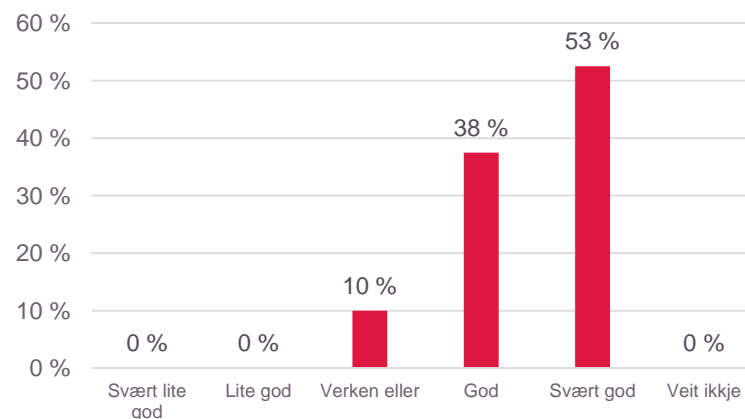
Figur 19a: «Informasjon og tilgjenge – Tilgjenge på tlf/epost er:» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 238 respondentar.

Lindås

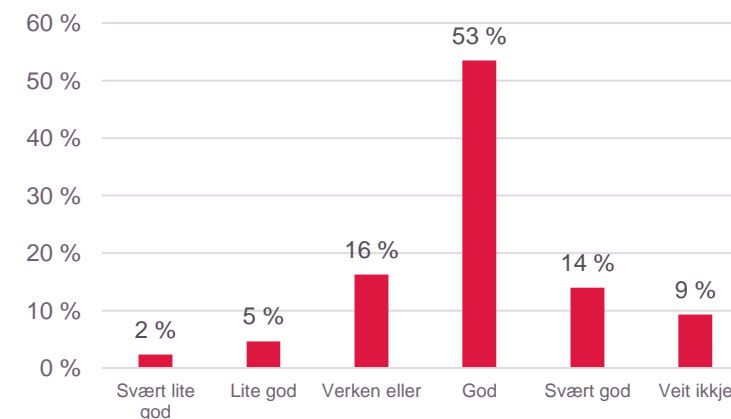
Figur 19b: 119 respondentar.

Meland og Modalen

Figur 19c: 40 respondentar.

Radøy, Austrheim og Fedje

Figur 19d: 86 respondentar.

Evaluering

Utvalde kommentarar på spørsmål: Korleis kan vi forbetre oss?

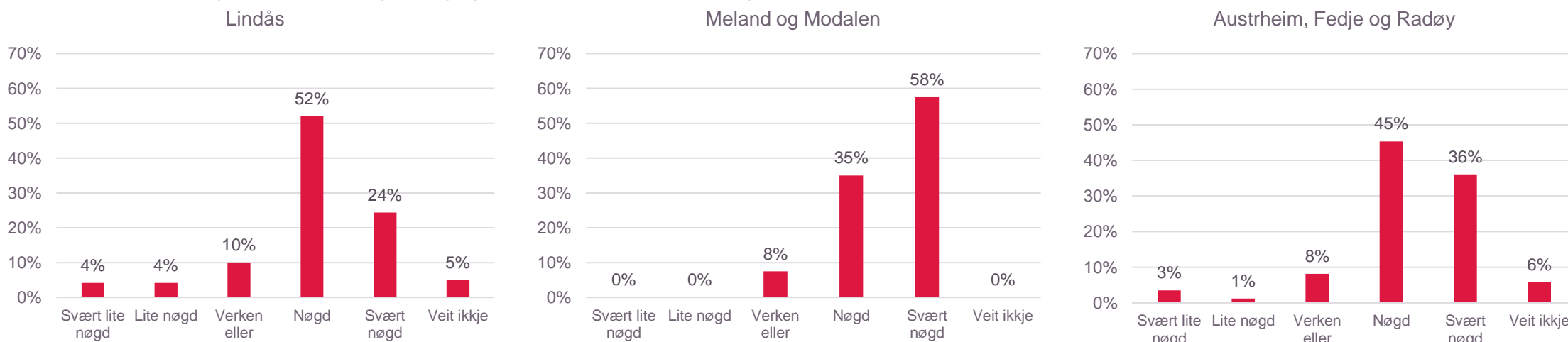
- Heimesidene er ikkje oppdatert.
- Lover dykk å sjekke opp i ting, så må dykk gjere det, eller seie klart i frå at dette ikkje blir følgd opp frå deira side.
- Meir ressursar i administrasjon!
- Ha folk på kontoret lokalt på fast basis.
- Vere tilgjengelige på tlf.
- Gje rettleiing når vi treng det og komme med gode innspel. Ikkje alltid negative
- Vere meir synlig. Kanskje ta meir initiativ til å ha dialog.
- Kjappare respons på telefon og epost.
- Er vanskeleg og få svar om ikkje den «rette» personen er tilgjengeleg.
- Informera meir via heimeside og sms.
- Ver offensiv i forhold til anna kommunal planlegging.
- Vere tilgjengelege, løysningsorienterte, skapa engasjement.
- Kunnskap om det som blir spurt om, evt skaffe seg det før ein svarer på spørsmål. Det er lov å sei eg veit ikkje og at dette må eg sjekke opp i. Men å svare på ting ein ikkje har kompetanse på, er dyrt for brukarane.
- Ha meir ressursar i kommunen tilgjengelege til akkurat desse oppgåvene.

Evaluering oppsummert

- Det er gjennomgående gode resultat på alle spørsmål under «Evaluering».
- Om vi slår saman alternativa «god» og «svært god» ligg resultatata til kvar av kommunane tett opp til kvarandre.
- Meland og Modalen skil seg positivt ut på at det er fleire som svara «svært god». Dette er gjennomgående på alle spørsmål under «Evaluering».
- På spørsmål knytt til totalvurdering av behandling og informasjon i sakshandsaminga svara (i snitt) 80 % at dei er «nøgd» eller «svært nøgd».
- Meland og Modalen har den høgaste delen som er «nøgd» eller «svært nøgd», med 93 %. For Lindås er delen 76 %, og for Radøy, Austrheim og Fedje er delen 81 % .

Kva er din totalvurdering av vår behandling av deg og informasjon i sakshandsaminga?

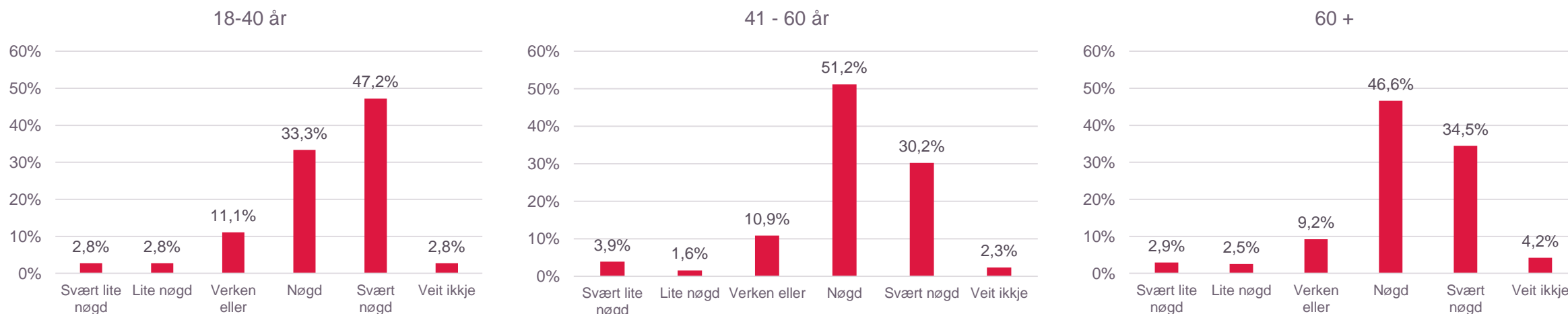
Figur 20a,b,c: «Kva er din totalvurdering av vår behandling av deg og informasjon i sakshandsaminga?» Eit mogleg svar på skala der «svært lite nøgd» er lågaste og «svært nøgd» er høgaste moglege score. Resultat per kommunegruppering. Lindås: 119 respondentar. Austrheim, Fedje og Radøy: 86 respondentar. Meland og Modalen: 40 respondentar.

Evaluering oppsummert

- Aldersgruppa 18 til 40 år er på nokre spørsmål meir negative enn dei andre aldersgruppene. Det gjeld spesielt informasjon på heimesidene og tilgjenge på telefon/epost.
- På totalvurderinga av sakshandsaminga svarar likevel over 80 % av denne aldersgruppa at dei er «nøgd» eller «svært nøgd». Det er omtrent nøyaktig på nivå med dei andre aldersgruppene 41 til 60 år og 60+.

Kva er din totalvurdering av vår behandling av deg og informasjon i sakshandsaminga?

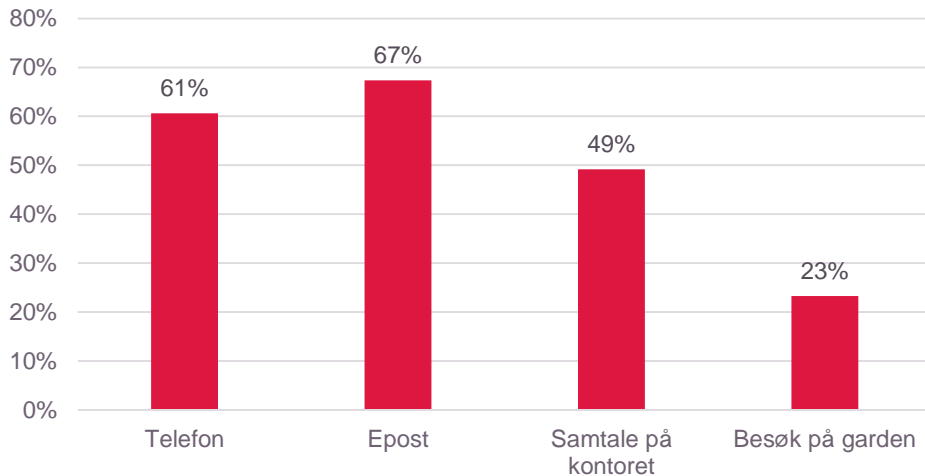
Figur 21a,b,c: «Kva er din totalvurdering av vår behandling av deg og informasjon i sakshandsaminga?» Eit mogleg svar på skala der «svært lite nøgd» er lågaste og «svært nøgd» er høgaste moglege score. Resultat per kommunegruppering.

Informasjon og formidling

Kva kontakt måte føretrekkjer du?

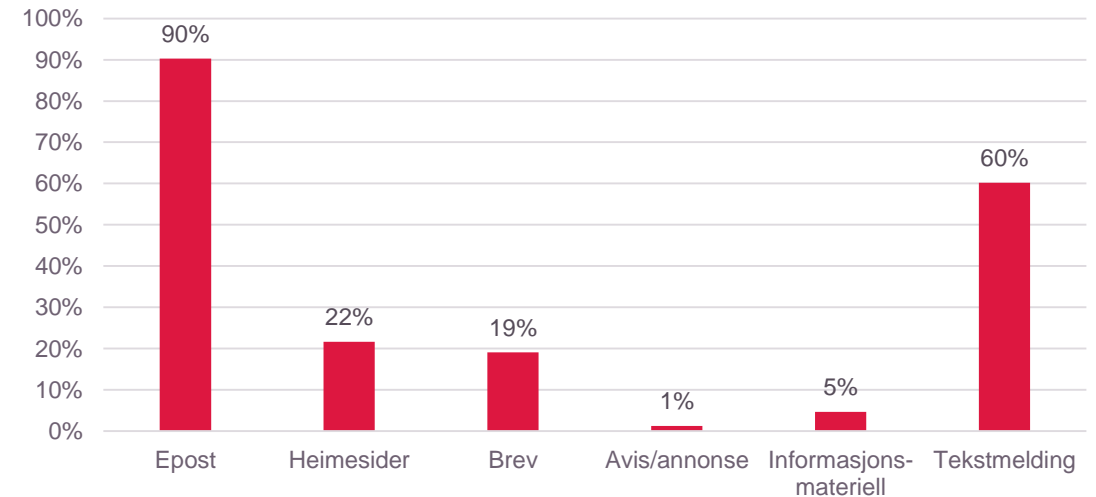
- Epost og telefon er dei mest føretrekte informasjonskanalane.
- Kun 23 % svara at dei føretrekk å få besøk på garden.
- Det er viktig å merke seg at dei har hatt moglegheit til å krysse av på fleire alternativ.

Figur 22: Spørsmål: «Kva kontakt måte føretrekk du?» Mogleg å krysse av på fleire alternativ. 236 resodentar.

Kva for informasjonskanal ynskjer du at landbrukskontoret skal nytte?

- 90 % ynskjer at landbrukskontoret skal nytte epost.
- 60 % ynskjer at tekstmelding skal nyttast.
- Informasjonsmateriell og annonser er dei minst føretrekte informasjonskanalane.

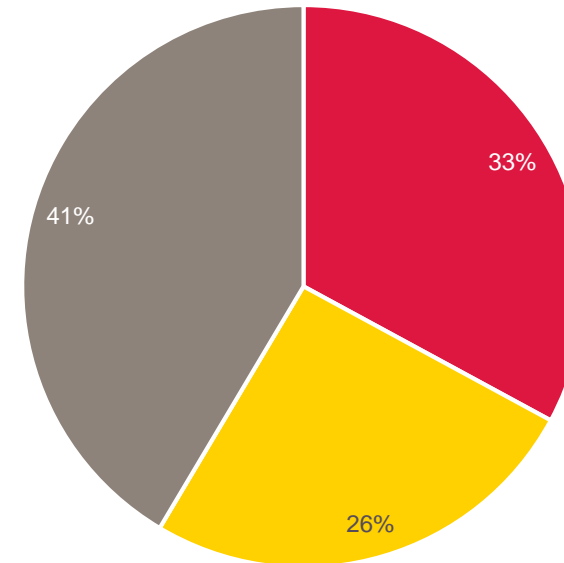

Figur 23: Spørsmål: «Kva for informasjonskanal ynskjer du at landbrukskontoret skal nytte?» Mogleg å krysse av på fleire alternativ. 236 resodentar.

Informasjon og formidling

Kjenner du til Skogfond?

- 41 % av respondentane har ikkje kjennskap til Skogfond.
- 33 % har kjennskap til Skogfond men har ikkje sett av pengar dei siste 10 åra, og 26 % har kjennskap til og har sett av pengar dei siste ti åra.
- 43 % svara på oppfølgingsspørsmål at dei ynskjer meir informasjon om Skogfond. (234 respondentar).
- 57 % svara at dei er kjend med krav til fornying (planting og liknande) innan 3 år etter hogst. (233 respondentar).

- Ja, men eg har ikkje satt av pengar dei siste 10 åra
- Ja, eg har satt av pengar dei siste 10 åra
- Nei, eg kjenner ikkje til det

Figur 24: Spørsmål: «Kjenner du til skogfond?» Val mellom tre svaralternativ. 234 respondentar.

Informasjon og formidling

Kjenner du til prosjekta?

- 70 % av respondentane kjenner til prosjektet «Plastinnsamling i landbruket»
- Det er færrest som kjenner til «Reiselivsprosjektet» (6 %)
- Det er skilnad mellom kommunane, men den er ikkje stor. Kjennskapen til dei ulike prosjekta er høgast i Meland og lågast i Radøy.

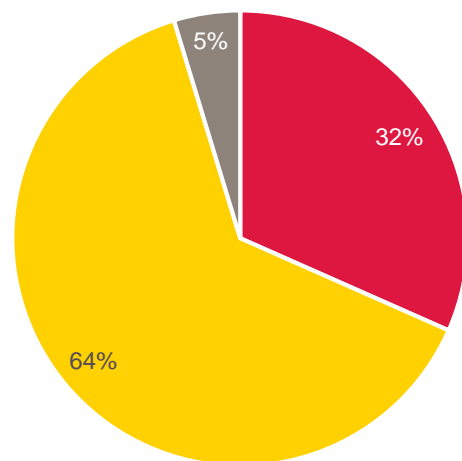

Figur 25: «Kryss av på dei prosjekta du kjenner til i dag». Mogleg å krysse av på fleire alternativ. 234 respondentar.

Informasjon og formidling

Har du deltatt på fagmøter og liknande?

- 32 % av respondentane har vore på fagmøte, bondelunsj eller liknande i regi av landbrukskontoret dei siste 3 åra.

■ Ja ■ Nei ■ Veit ikkje

Figur 26: «Har du vore på fagmøte, bondelunsj eller liknande i regi av landbrukskontoret dei siste 3 åra?». Val mellom ja, nei og veit ikkje. 234 resondentar.

Dersom ja, kva har du deltatt på siste året?

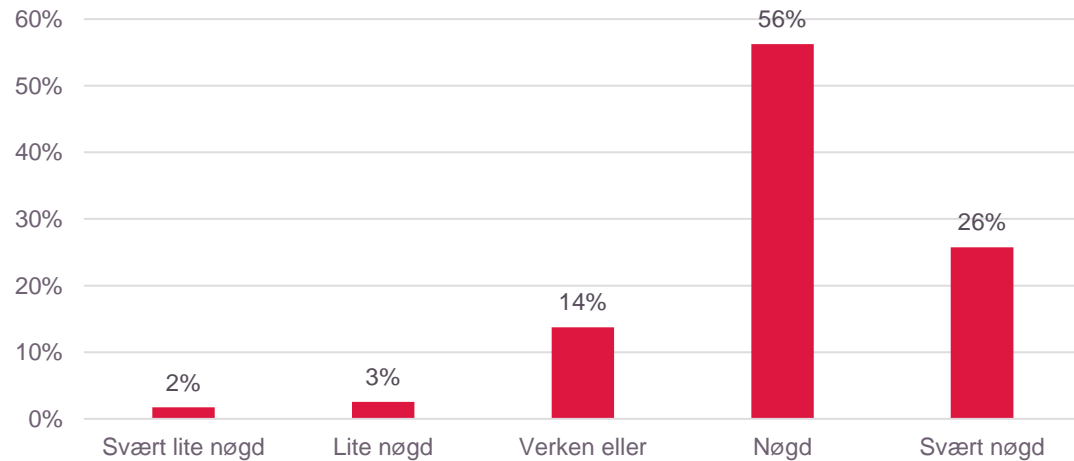

Figur 27: «Dersom ja, kva har du deltatt på siste året?». Tekstfelt. 45 kommentarar.

Samla inntrykk og innspel til nye Alver

- 82 % av respondentane er nøgd eller svært nøgd med landbrukskontoret.
- På spørsmål om kva kompetanse dei ynskjer at det nye landbrukskontoret skal ha, er agronomi, rådgiving husdyr, skogfagleg kompetanse, miljøfagleg kompetanse, næringsutvikling og viltforvaltning områder flest er oppteken av.
- 91 % av respondentane i aldersgruppa 18 til 40 år kryssa av på agronomi.

Figur 29: Spørsmål: «Kva er ditt samla inntrykk av landbrukskontoret?» Eit mogleg svar på skala der «svært lite god» er lågaste og «svært god» er høgaste moglege score. 233 respndentar.

Figur 30: Spørsmål: «Kva kompetanse, tenester og rådgjevning ynskjer du landbrukskontoret i Alver kommune skal tilby?» Mogleg å kryssa av på fleire alternativ. 230 respndentar.

For informasjon om undersøkinga, ta kontakt med:

Johanne Sognefest-Haaland

Rådgjevar Statistikk og analyse, Regionalavdelinga

Hordaland fylkeskommune

E-post: Johanne.sognefest-haaland@hfk.no

Tlf: 99 26 10 04

Arkiv: FA-C83, TI-&17
JournalpostID: 19/102
Saksbehandler: Ørjan Raknes Forthun
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
024/19	Fellesnemnda Alver partsamansett utval	29.05.2019

Melding/orientering til PSU 29.05.2019

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Meldinga vert teke til orientering.

Meldingar/orientering til PSU:

- Oppgåve og ansvarsfordeling i overgang til ny kommune (sjå vedlegg)
- Møteplan haust 2019 (sjå vedlegg)
- Status IKT-prosjekt
- Status organisasjonsprosjekt
- Økonomiplan inkl. eigedomsskatt
- Bruk av rådhuset i Manger

Formannskapet i Meland kommune sak 38/2019: Orientering om status Alver kommune

Rådmannen sitt framlegg:

Orienteringane vert tekne til vitande

22.05.2019 FORMANNSKAPET

Nils Marton Aadland, H:

· Uroa over at ein via andre får informasjon om at prinsipiell organisering på ein del tenester i Alver konkret bryt tvert med det som har vore ideologisk i Meland (m.a. menneske med nedsett funksjonsevne)

Meiner vi har delegert for mykje makt frå oss.

Ønskjer på neste møte i Fellesnemnda å ha ei drøfting.

Må gå gjennom kva tenester og tilbod vi skal gje innbyggerane i Alver.

Framlegg til vedtak i møte:

Ordførar saman med varaordførar vil på vegne av formannskapet sende uttale til programansvarleg at dei vil ta det opp som sak.

Prinsipielle saker skal leggjast fram for Fellesnemnda.

Dette framlegget vart samrøystes vedteke

FS 38/2019 SAMRØYSTES VEDTAK:

Ordfører saman med varaordfører vil på vegne av formannskapet sende uttale til programansvarleg at dei vil ta det opp som sak.

Prinsipielle saker skal leggjast fram for Fellesnemnda.

Vedlegg:

27.05.2019	Oppgåve og ansvarsfordeling i overgang til ny kommune	1325533
27.05.2019	Sak FA - Møteplan haust 2019	1325530
27.05.2019	Møteplan Alver 2019	1325528

Arkiv: FE-00
JournalpostID: 19/105
Saksbehandler: Ørjan Raknes Forthun
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Fellesnemnda Alver	

Oppgåve- og ansvarsfordeling i overgangen til ny kommune

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Saka vert tatt til vitande.

Bakgrunn:

Saka gjør greie for ein vurdering av dei formelle rammene rundt overgangen til ny kommune. Kva roller fellesnemnda, det nyvalde kommunestyret og dei enkelte kommunestyra skal ha i perioden frå valet hausten 2019 og fram til samanslåingstidspunktet.

Hensikta med saka er å avklare kva som må vere på plass før 01.01.2020 og kva som kan bli handtert av den nye kommunen. Saken vert lagt fram til orientering til fellesnemnda og kommunestyra og skal gi oversikt over kva saker fellesnemnda har ansvaret for, og kva saker fellesnemnda må forberede for det nyvalde kommunestyret etter kommunevalet hausten 2019. Saken ser også på ansvarsfordelinga mellom dagens kommunestyre og nytt kommunestyre.

Følgjande dokumenter er lagt til grunn i vurderinga:

- Forskrift om samanslåing av Lindås kommune, Meland kommune og Radøy kommune til Alver kommune.
- Intensjonsavtalen
- Mandat og reglement for fellesnemnda Alver kommune (sak 4/17 og vedteken i kommuestyra)
- Styringsdokument Alver kommune (sak 21/17)
- Politisk reglement for fellesnemnd og utval gjeldande samanslåing av Alver kommune (sak 22/17)
- Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova)
- Lov om kommunar og fylkeskommunar (kommunelova)

Fakta

Fellesnemnda skal samordne og ta seg av førebuinga av samanslåinga, jf. inndelingsloven § 26. Her kjem det mellom anna fram at fellesnemnda skal ta seg av det førebuande arbeidet med økonomiplan og budsjett for det første driftsåret etter iverksettinga av ny kommune, og i sin virkeperiode gje uttale til departementet om årsbudsjett og økonomiplan i verkeperioden for dei kommunane samanslåingsprosessen gjeld. Dette har vert følgt opp av

fellesnemnda for Alver kommune både i 2018 og 2019. Ut over dette, skal arbeidsoppgåver og fullmakter for fellesnemnda fastsetjast i reglement.

Det kjem vidare fram at fellesnemnda sin funksjon vert avslutta når det nye kommunestyret er konstituert etter reglene i kommuneloven. Det betyr at alt arbeid i fellesnemnda må vere avslutta før det konstituerande møtet planlagt til 17. oktober 2019. Siste møte i fellesnemnda er planlagt til 7. oktober.

09.09.2019 er det kommunestyre- og fylkestingsval. Fellesnemnda har ansvaret for gjennomføring av valet, og at valet skal gjennomførast som om samanslåinga allereie er gjennomført. Fellesnemnda har sett ned eit valstyre som er ansvarlig for sjølv gjennomføringa av valet. Nødvendige førebuingar er ivaretatt i eit eige prosjekt – Val 2019.

Konstituerande møte i kommunestyret

Når valet er gjennomført, skal det nyvalde kommunestyret bli kalla inn til eit konstituerande møte innan utgangen av oktober månad jf. inndelingslova § 27. (Satt til 17. oktober). Leiaren av fellesnemnda kallar inn (med minst 14 dagars varsel), og leier møtet inntil ny ordfører er vald. Elles gjeld reglane i kommunelova § 17, 1 og 2 for det konstituerande møtet. Dette betyr at i det konstituerande møtet skal kommunestyret som første sak ta stilling til om kommunestyrevalet er gyldig, deretter velje formannskap, ordfører, varaordførar og kontrollutval. Av lova går det fram at det i møtet også bør veljast medlemmer av kommunale nemnder.

Det er lagt opp til at det nyvalde kommunestyret gjennomfører møter både i november og desember 2019 for å fatte alle vedtak som er nødvendig for at den nye kommunen skal vere operativ 01.01.2020. Mynde til det nye kommunestyret og underliggende utval gjeld den nye kommunen. Avgjerder som er fatta av nytt kommunestyre eller underliggende utval vil i utgangspunktet ikkje ha rettsverknad overfor dei eksisterande kommunane og vil ikkje ha formell verknad/kunne setjast i verk før etter at den nye kommunen formelt er etablert 01.01.2020.

Eksisterande kommunar

Etter inndelingsloven § 27, andre ledd skal funksjonsperioden for kommunestyra i dei kommunane som skal slås saman vare fram til samanslåingstidspunktet, altså fram til 01.01.2020. I rundskriv H-10/5 til inndelingslova går det fram at fungeringsperioden for kommunestyra i dei opphavlege kommunane blir forlenga i to månader, og at det nyvalde kommunestyret ikkje kan gjera vedtak som bind dei eksisterande kommunane siste året. Tilsvarande må mynde og ansvar for dei sittande kommunestyra vere avgrensa til det som er nødvendig for å avvikle verksemda i dei eksisterande kommunane.

Lovpålagte utval, som bl.a. formannskap og kontrollutval, som er nødvendige for å ivareta avviklinga, må formelt vidareførast ut 2019. Underliggende utval si mynde blir avgrensa til det som er nødvendig for å avslutte de eksisterande kommunane da deira fullmakter er utleda frå kommunestyret sine fullmakter/mynde. Det er på det nåverande tidspunkt ikkje avklart kva konkrete saker som eventuelt må handsamast i dei politiske organa i dei eksisterande kommunane i denne perioden.

Beredskap

Det pågår eit arbeid med å utarbeide av risiko- og sårbarheitsanalyse for Alver kommune. Med bakgrunn i denne skal det bli utarbeida ein beredskapsplan. Arbeidet skal være ferdigstilt i løpet av 2019, og det skal vere gjennomført ein øving (av planen) hausten 2019 i samarbeid med Fylkesmannen.

Kommunenes beredskapsplikt er heimla i lov (Lov om kommunal beredskapsplikt) og forskrift. Dei avgjerder og vedtak som kommunal kriseleiing fattar i ein beredskapssituasjon må være fatta av kompetent mynde (jfr. Kommuneloven og lov om kommunal beredskapsplikt). Dette inneberer at dei

beredskapsorganisasjonar (eks kriseleieing) som Radøy, Meland og Lindås har i dag må vere funksjonelle fram til 31/12 2019.

Saker til behandling i det nyvalde kommunestyret:

Fellesnemnda har som ei viktig oppgåve å førebu arbeidet med saker som det nyvalde kommunestyret må handsame før 01.01.2020 slik at den nye kommunen kan vere operativ frå samanslåingstidspunktet. Utover dei obligatoriske sakene i konstituerande møte må kommunestyret før 31.12.2019 handsame følgjande saker:

- Nye satsar for offentlege avgifter, gebyr- og betalingssatsar (vert førebudd av fellesnemnda gjennom arbeidet med forslag til handlings- og økonomiplan).
- Årsbudsjett og økonomiplan for det nye kommunestyret (vert førebudd av fellesnemnda gjennom arbeidet med framlegg til handlings- og økonomiplan).
- Godkjenne politisk reglement, reglement for godtgjersle, andre reglement og framlegg til delegeringsreglement som vert handsama og vedteken av det nye kommunestyret. (Vert førebudd av fellesnemnda gjennom etablering av ulike prosjekt, bl.a. prosjekt Politisk styringsstruktur og lokaldemokrati som utarbeider forslag).
- Foreslå framtidig revisjonsordning for den nye kommunen. (Er vedteke.)
- Fellesnemnda skal sørge for at samansettinga av forliksrådet til kommunen er i samsvar med domstollova § 27 og § 57 i perioden frå samanslåingstidspunktet til nytt forliksråd trer i funksjon. Fellesnemnda kan slå fast at funksjonstida for dei eksisterande forliksråda i kommunane skal vidareførast slik at den nye kommunen har to eller fleire forliksråd i ein periode.

Saker som kan/skal handsamast etter 01.01.2020

- Vedtekter og forskrifter som er gjeldande i Radøy kommune, Meland kommune og Lindås kommune skal fortsatt gjelde for vedkommande områder inntil nye lokale vedtekter og forskrifter er fastsatt av kommunestyret. Frist for fastsetting av nye vedtekter og forskrifter er 1. januar 2021, jf. Forskrift om samanslåing av Lindås kommune, Meland kommune og Radøy kommune.
- Rekneskap for 2019.
- Kommuneplanar og kommunedelplanar etter plan- og bygningsloven kapittel 11, inkludert arealdelen, gjeld inntil dei blir erstatta av nye planer som er vedtatt av det nye kommunestyret. Reguleringsplaner etter lovens kapittel 12 gjelder inntil dei blir erstatta av nye planer eller dei blir vedtatt oppheva, jf. Forskrift om samanslåing av Lindås kommune, Meland kommune og Radøy kommune.
- Fagplanar og temaplanar.
- Kommunikasjonsstrategi
- Forslag til ny eigarskapspolitikk skal slutthandsamast av kommunestyret i Alver kommune våren 2020. Det er vidare lagt til grunn at det nye kommunestyret samtidig skal behandle spørsmål om eventuelle endringar i selskaps- og samarbeidsstrukturen.
- Etter forskrift om samanslåing av Lindås kommune, Meland kommune og Radøy kommune vil Alver kommune i ein overgangsperiode frå 1. januar 2020 til 31. desember 2021 få unntak frå eigedomsskattelova slik at eigedomsskatteregima som gjaldt i Lindås kommune, Meland kommune og Radøy kommune vil kunne vidareførast for vedkommande område i overgangsperioden i den grad desse var i samsvar med eigedomsskattelova. Ved etterfølgjande endringar i eigedomsskattelova må dei vidareførte eigedomsskatteregima innrettast i samsvar med lovendingane.

Dei vidareførte eigedomsskatteregima kan justerast i løpet av overgangsperioden i den grad den tidligare kommunen kunne gjort dette innanfor rammene av eigedomsskattelova, og formålet er gradvis å oppnå harmonisering av regelverket innad i den nye kommunen.

Frå og med 1. januar 2022 skal eigedomsskatten i Alver kommune vere harmonisert og i tråd med eigedomsskattelova.

Etter intensjonsavtalen skal eigedomsskatten i Alver kommune harmoniserast frå 01.01.2020 ved bortfall av eigedomsskatt på hus og hytte.

Vurdering

Samanslåingsprosessen inneber mange prosesser og prosjekter som må til for å få på plass nye Alver kommune og å få harmonisert tenestene den nye kommunen skal levere. Teneste vil i stor grad bli vidareført slik dei er i dag i den enkelte kommune. Nokre saker vil vere av ein slik karakter at dei må handsamast politisk. Dei fleste organisasjonsprosjekta er no i planleggingsfasen. Når denne fasen nærmar seg slutten vil det kome fram om det er saker knytt til samordning av tenestene som krev politisk handsaming. Programansvarleg vil løpande legge fram slike saker for fellesnemnda og seinare kommunestyret i Alver kommune.

I samsvar med inndelingslova vil ansvaret og fullmaktene til dei eksisterande kommunestyra vere avgrensa til det som er nødvendig for å avslutte verksemda i dei eksisterande kommunane. Programansvarleg tilrår derfor at kommunestyra etter valet hausten 2019 berre fremmer heilt nødvendige saker - også for å unngå å belaste de avtroppande administrasjonane med nye oppgåver i denne perioden.

Saker som blir tatt opp som gjeld investeringar må vere innarbeida i vedteken handlings- og økonomiplan, og etter at det nyvalde kommunestyret er konstituert skal det ikkje bli tatt opp nye saker i dei gamle kommunestyra som får økonomiske eller juridiske konsekvensar for den nye kommunen.

Når det gjeld dei sakene fellesnemnda førebur og legg fram for det nyvalde kommunestyret vil programansvarleg peike på at det nyvalde kommunestyret ikkje kan utsette eller gjere endringar som medfører at den nye kommunen ikkje har et gyldig vedtak frå og med samanslåingstidspunktet den 01.01.2020. Det er svært viktig at den nye kommunen har alle vedtak og regelverk på plass som er nødvendige for å kunne utøve myndighet som ny kommune frå første dag.

Arkiv: FE-00
JournalpostID: 19/106
Saksbehandler: Ørjan Raknes Forthun
Dato: 27.05.2019

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Fellesnemnda Alver	

Møteplan haust 2019

Programansvarleg sitt framlegg til vedtak:

Møteplan haust 2019 vert vedteke som den ligg føre.

Bakgrunn for saken:

Saka skal avgjerast i fellesnemnda

Etter kommunelova § 32.1 skal møter i folkevalde organ holdas på dei tidspunkt som er vedteke av organet sjølv, kommunestyret eller fylkestinget, og elles når organet sin leiar finn det påkravd eller minst 1/3 av medlemmene krev det.

Møteplan 2. halvår 2019

Juli	August	September	Oktober	November	Desember
1. mån v27	1. tor	1. søn	1. tys	1. fre	1. søn
2. tys	2. fre	2. mån v36 Fellesnemnda	2. ons	2. lør	2. mån v49
3. ons	3. lør	3. tys	3. tor PSU	3. søn	3. tys
4. tor	4. søn	4. ons	4. fre	4. mån v45	4. ons
5. fre	5. mån v32	5. tor	5. lør	5. tys	5. tor FO
6. lør	6. tys	6. fre	6. søn	6. ons FO - budsjett	6. fre
7. søn	7. ons	7. lør	7. mån v41 Hautstf. Fellesnemnda	7. tor FO	7. lør
8. mån v28	8. tor	8. søn	8. tys	8. fre	8. søn
9. tys	9. fre	9. mån v37 VAL	9. ons	9. lør	9. mån v50
10. ons	10. lør	10. tys Valstyre	10. tor	10. søn	10. tys
11. tor	11. søn	11. ons	11. fre	11. mån v46	11. ons
12. fre	12. mån v33	12. tor	12. lør	12. tys	12. tor
13. lør	13. tys	13. fre	13. søn	13. ons	13. fre
14. søn	14. ons	14. lør	14. mån v42	14. tor KO	14. lør
15. mån v29	15. tor	15. søn	15. tys	15. fre	15. søn
16. tys	16. fre	16. mån v38	16. ons	16. lør	16. mån v51
17. ons	17. lør	17. tys	17. tor KO konst	17. søn	17. tys
18. tor	18. søn	18. ons	18. fre	18. mån v47	18. ons
19. fre	19. mån v34	19. tor	19. lør	19. tys	19. tor KO
20. lør	20. tys	20. fre	20. søn	20. ons	20. fre
21. søn	21. ons	21. lør	21. mån v43	21. tor FO	21. lør
22. mån v30	22. tor	22. søn	22. tys	22. fre	22. søn
23. tys	23. fre	23. mån v39	23. ons	23. lør	23. mån v52
24. ons	24. lør	24. tys	24. tor	24. søn	24. tys
25. tor	25. søn	25. ons	25. fre	25. mån v48	25. ons
26. fre	26. mån v35	26. tor	26. lør	26. tys	26. tor
27. lør	27. tys	27. fre	27. søn	27. ons	27. fre
28. søn	28. ons	28. lør	28. mån v44	28. tor KO	28. lør
29. mån v31	29. tor PSU	29. søn	29. tys	29. fre	29. søn
30. tys	30. fre	30. mån v40 Fellesnemnda - budsjett	30. ons	30. lør	30. mån v53
31. ons	31. lør	.	31. tor KO val 2	.	31. tys

KO=kommunestyret

FO= formannskapet

